



UNIwersytet
Warszawski

Załącznik nr 1
do Uchwały Nr 66/2019
Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej
z dnia 28 lutego 2019 r.

Wzór
RAPORT SAMOCENY

OCENA PROGRAMOWA (PROFIL OGÓLNOAKADEMICKI)

Nazwa i siedziba uczelni prowadzącej oceniany kierunek studiów:

Uniwersytet Warszawski, 00-927 Warszawa, ul. Krakowskie Przedmieście 26/28

Nazwa ocenianego kierunku studiów: socjologia

Poziom/y studiów: II

Forma/y studiów: stacjonarne i niestacjonarne

Nazwa dyscypliny, do której zostają przyporządkowane kierunek nauki socjologiczne



UNIwersytet
Warszawski

Efekty uczenia się dla programu studiów Socjologia

Nazwa kierunku studiów: **Socjologia**

Poziom kształcenia: **II stopie**

Profil kształcenia: **ogólnoakademicki**

Symbol efektów kształcenia dla programu studiów	EFEKTY KSZTAŁCENIA DO 2018/19	Odniesienie do efektów kształcenia dla obszarów studiów nauk społecznych i humanistycznych
WIEDZA		
K_W01	zna i rozumie podstawowe pojęcia wybranych dziedzin socjologii (np. socjologii rodziny, zdrowia, pracy, religii, gospodarki, edukacji, itp.)	S2A_W01, S2A_W02, S2A_W03, S2A_W04
K_W02	posiada pogłębioną wiedzę o miejscu socjologii w systemie nauk, w tym o jej możliwościach zastosowaniach na gruncie innych dyscyplin	S2A_W01
K_W03	ma świadomość istnienia sporów teoretycznych i metodologicznych prowadzonych we współczesnej socjologii, jest refleksyjny i krytyczny wobec różnych stanowisk	S2A_W03, S2A_W06, S2A_W09
K_W04	posiada pogłębioną wiedzę o strukturach, wybranych instytucjach społecznych i ich wzajemnych relacjach	S2A_W01
K_W05	posiada pogłębioną wiedzę na temat instytucji regionalnych, krajowych i międzynarodowych oraz zagadnienie europejskiej integracji	S2A_W01
K_W06	jest refleksyjny i krytyczny wobec problemu zrównoważonego i nierówności społecznych	S2A_W01
K_W07	posiada pogłębioną wiedzę na temat narzędzi i celów polityki społecznej	S2A_W02
K_W08	posiada pogłębioną wiedzę o rodzajach więzi społecznych i mechanizmach podtrzymywania ładu zbiorowego	S2A_W03



K_W09	posiada pogłębioną wiedzę na temat mechanizmów dynamiki grupy społecznej oraz obustronnych zależności między grupami a jednostkami	S2A_W03
K_W10	posiada pogłębioną wiedzę o zróżnicowaniu kulturowym i jego przemianach, tożsamości kulturowej, interakcji i komunikacji międzykulturowej	S2A_W04
K_W11	posiada pogłębioną wiedzę o metodach badania zróżnicowania kulturowego	S2A_W04
K_W12	posiada pogłębioną wiedzę na temat wybranych metod i technik badań społecznych, ich ograniczenia, specyfiki i obszarów zastosowania	S2A_W05
K_W13	jest świadomy znaczenia refleksyjnego i krytycznego podejścia do wyników badań społecznych, analiz i procedur badawczych	S2A_W05
K_W14	wie jak zaplanować i zrealizować różne ilościowe i jakościowe badania empiryczne; ma świadomość konsekwencji metodologicznych wyborów	S2A_W05
K_W15	posiada zaawansowaną, stosowaną w praktyce wiedzę na temat opisu i wnioskowania statystycznego	S2A_W05
K_W16	posiada pogłębioną wiedzę na temat najważniejszych międzynarodowych i krajowych badań socjologicznych odnoszących się do wybranych obszarów rzeczywistości społecznej lub wybranych dyscyplin socjologii	S2A_W05
K_W17	posiada pogłębioną wiedzę o normach i regułach organizacyjnych struktury i instytucje społeczne	S2A_W06
K_W18	posiada pogłębioną wiedzę o wybranych instytucjach i organizacjach odpowiedzialnych za transmisję norm i reguł społecznych takich jak: systemy edukacyjne, prawo, moralność, religia, itp.	S2A_W06
K_W19	posiada pogłębioną wiedzę na temat funkcjonowania gospodarki oraz jej relacji z innymi instytucjami społecznymi	S2A_W06
K_W20	posiada pogłębioną wiedzę na temat funkcjonowania różnego typu organizacji i zarządzania nimi	S2A_W06



K_W21	posiada pogłębioną wiedzę na temat polityki, procesów politycznych na poziomie krajowym, Unii Europejskiej i globalnym oraz uczestnictwa w sferze publicznej	S2A_W06
K_W22	posiada pogłębioną wiedzę na temat procesów społecznych u podstaw stabilności i zmiany społecznej, a także jest refleksyjny i krytyczny w ich interpretacji	S2A_W07
K_W23	jest refleksyjny i krytyczny w interpretacji procesów zachodzących w społeczeństwie polskim i globalnym oraz ich konsekwencji w zakresie postaw i instytucji społecznych	S2A_W07
K_W24	posiada pogłębioną wiedzę na temat aktualnych potrzeb i problemów społeczeństwa polskiego oraz zmian w tym zakresie	S2A_W07
K_W25	posiada pogłębioną wiedzę o historii dyscypliny i jej twórcach, w tym pogłębioną wiedzę o koncepcjach socjologów polskich	S2A_W08
K_W26	posiada pogłębioną wiedzę na temat założeń i twierdzeń wybranych historycznych i współczesnych teorii socjologicznych	S2A_W08
K_W27	posiada pogłębioną wiedzę o ideach i procesach społecznych XIX, XX i XXI w., które ukształtowały oblicze współczesnego świata	S2A_W08
K_W28	podchodzi w sposób refleksyjny i krytyczny do wyboru określonej perspektywy teoretycznej	S2A_W08
K_W29	Ma szeroką wiedzę o normach konstytuujących i regulujących strukturę i instytucje społeczne oraz o rodzajach tych norm, ich naturze, zmianach i drogach wpływania na ludzkie zachowania	H2A_W05
UMIEJ TNO CI		
K_U01	potrafi zidentyfikować przyczyny i przewidzieć potencjalne skutki przeszłych i bieżących wydarzeń społecznych. Potrafi formułować krytyczne sędziostwo na temat bieżących i przeszłych wydarzeń społecznych	S2A_U01



K_U02	umie odró ni interpretacj socjologiczn od interpretacji przeprowadzonej na gruncie pokrewnych nauk spojecznych (np. psychologii, ekonomii, itp.)	S2A_U01
K_U03	potrafi dokona krytycznej analizy zjawisk i procesów spojecznych, zwiąszcza dotycz cych wspóczesnego spojeczne stwa polskiego	S2A_U02
K_U04	potrafi krytycznie selekcjonowa informacje i materiaýy niezb dne do pracy naukowej, korzystaj c z ró nych ródeý(w j zyku rodzimym i obcym) oraz posýuguj c si nowoczesnymi technologiami	S2A_U02
K_U05	potrafi samodzielnie formuýowa i weryfikowa s dy na temat przyczyn wybranych procesów i zjawisk spojecznych	S2A_U03
K_U06	potrafi posýugiwa si kategoriami teoretycznymi oraz metodami badawczymi do opisu i analizy zmian spojecznych i kulturowych we wspóczesnych spojeczne stwach oraz ich konsekwencji	S2A_U03, S2A_U05
K_U07	potrafi dokona krytycznej i refleksyjnej analizy konsekwencji procesów zachodz cych we wspóczesnych spojeczne stwach	S2A_U03
K_U08	potrafi przygotowa pogý biony, poparty analiz danych scenariusz przewiduj cy przebieg procesów i zjawisk spojecznych i kulturowych	S2A_U04
K_U09	potrafi dobra i zastosowa odpowiednie (wý cznie z zaawansowanymi) metody i techniki badawcze w celu przeprowadzenia analizy konkretnego problemu spojecznego	S2A_U06, S2A_U09



K_U10	potrafi zaplanować i zrealizować badanie społeczne przy użyciu zaawansowanych ilościowych i jakościowych metod i technik badań socjologicznych	S2A_U06
K_U11	potrafi zinterpretować zjawisko społeczne przy użyciu zaawansowanych metod statystycznych	S2A_U06
K_U12	potrafi posługiwać się jednym dowolnym programem komputerowym służącym do analizy danych, korzystając z jego zaawansowanych funkcji	S2A_U06
K_U13	potrafi na podstawie posiadanej wiedzy oraz umiejętności analitycznych sformułować poglądy i oceny działań podjętych w celu rozwiązania konkretnych problemów społecznych	S2A_U07
K_U14	potrafi sformułować poglądy i oceny na temat motywów ludzkiego działania oraz przewidywać społeczne konsekwencje tego działania	S2A_U08
K_U15	potrafi określić wpływ procesów grupowych na zachowanie jednostki	S2A_U08
K_U16	umie zinterpretować rolę kultury w funkcjonowaniu jednostki i społeczeństwa	S2A_U09
K_U17	potrafi wskazać związek przeczytanego tekstu naukowego z problemami życia społecznego i ich badaniem	S2A_U02; S2A_U06
K_U18	potrafi wskazać, w jakich rodzajach badań można wykorzystać czytane przez siebie teksty naukowe	S2A_U02; S2A_U06



K_U19	potrafi przygotować prezentację wybranego zagadnienia lub badania w języku polskim i w języku obcym	S2A_U10
K_U20	wykrywa zależności między kształtowaniem się idei filozoficznych a procesami społecznymi i kulturalnymi oraz określa relacje między tymi zależnościami	H2A_U05
KOMPETENCJE SPOŁECZNE		
K_K01	potrafi inicjować, planować, organizować i zarządzać pracą zespołu zadaniowego	S2A_K01;
K_K02	umie zaproponować rozwiązanie problemów, które wymagają interdyscyplinarności w podejściu badawczym	S2A_K01
K_K03	potrafi zainicjować i czynnie uczestniczyć w projektach społecznych	S2A_K02
K_K04	potrafi w podstawowym zakresie przewidywać skutki projektów społecznych	S2A_K02
K_K05	potrafi gromadzić, wyszukiwać, syntetyzować, a także krytycznie oceniać informacje na temat zjawisk społecznych	S2A_K03
K_K06	potrafi argumentować stawiane tezy posługując się dowodami naukowymi	S2A_K03
K_K07	umie uzasadnić wybór różnic	S2A_K03



K_K08	potrafi podejmować samodzielnie działalność w interesie publicznym lub własnym	S2A_K04
K_K09	poszukuje nowych metod i środków w celu uzupełnienia swojej wiedzy i doskonalenia umiejętności zawodowych	S2A_K05
K_K10	samodzielnie wyznacza kierunki własnego rozwoju i doskazywania się	S2A_K05
K_K11	propaguje zasady etyki zawodowej	S2A_K06
K_K12	jest świadomy istnienia dylematów etycznych związanych z pracą socjologa	S2A_K06
K_K13	jest otwarty na różne perspektywy teoretyczne i metodologiczne badań społecznych	S2A_K06
K_K14	bierze odpowiedzialność za projektowane i wykonywane zadania	S2A_K07
EFEKTY DLA BHP I POWI		
K1_K02	Potrafi współdziałać i pracować w grupie przyjmując w niej różne role	
K1_K03	Posiada umiejętności dbania o bezpieczeństwo własne i współwzajemnych podczas aktywności fizycznej	
K_K11	Zna i przestrzega zasady etyki zawodowej, w tym zasady poszanowania własności intelektualnej	



UNIwersytet
Warszawski

K_K12

Posiada odpowiedni wiedz z zakresu przestrzegania przepisów i zasad bezpiecze stwa i higieny pracy w szkole wy szej.



Nazwa kierunku studiów: Socjologia		
Poziom kształcenia: II stopie		
Profil kształcenia: ogólnoakademicki		
Symbol efektów uczenia się dla programu studiów	Efekty uczenia się od 1 pa dziernika 2019	Odniesienie do charakterystyk drugiego stopnia Polskiej Ramy Kwalifikacji typowych dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach szkolnictwa wyższego i nauki po uzyskaniu kwalifikacji pełnej na poziomie 4
Wiedza: absolwent zna i rozumie		
K_W01	zna i rozumie podstawowe pojęcia wybranych dziedzin socjologii (np. socjologii rodziny, zdrowia, pracy, religii, gospodarki, edukacji, itp.)	P7S_WG
K_W02	ma wiadomość o istnieniu sporów teoretycznych i metodologicznych prowadzonych we współczesnej socjologii, jest refleksyjny i krytyczny wobec różnych stanowisk	P7S_WK
K_W03	posiada pogłębioną wiedzę o strukturach, wybranych instytucjach społecznych i ich wzajemnych relacjach	P7S_WG
K_W04	jest refleksyjny i krytyczny wobec problemu zrównoważenia społecznego i nierówności społecznych	P7S_WK
K_W05	posiada pogłębioną wiedzę o rodzajach więzi społecznych i mechanizmach podtrzymywania ładu zbiorowego	P7S_WK
K_W06	posiada pogłębioną wiedzę o zrównoważeniu kulturowym i jego przemianach, tożsamości kulturowej, interakcji i komunikacji międzykulturowej	P7S_WK
K_W07	posiada pogłębioną wiedzę na temat wybranych metod i technik badań społecznych, ich ograniczeń, specyfiki i obszarów zastosowania	P7S_WG
K_W08	jest świadomy znaczenia refleksyjnego i krytycznego podejścia do wyników badań społecznych, analiz i procedur badawczych	P7S_WK



K_W09	wie jak zaplanowa i zrealizowa zjone ilo ciowe i jako ciowe badania empiryczne; ma wiadomo konsekwencji metodologicznych wyborow	P7S_WG
K_W10	posiada pogybion wiedz na temat najwa niejszych mi dzynarodowych i krajowych bada socjologicznych odnosz cych si do wybranych obszarow rzeczywisto ci spojecznej lub wybranych subdyscyplin socjologii	P7S_WG
K_W11	posiada pogybion wiedz o normach i regujach organizuj cych struktury i instytucje spojeczne	P7S_WK
K_W12	posiada pogybion wiedz na temat funkcjonowania ronego typu organizacji i zarz dzania nimi	P7S_WK
K_W13	jest refleksyjny i krytyczny w interpretacji procesow zachodz cych w spojeczne stwie polskim i globalnym oraz ich konsekwencji w zakresie postaw i instytucji spojecznych	P7S_WK
K_W14	posiada pogybion wiedz na temat zajoe i twierdze wybranych historycznych i wspolczesnych teorii socjologicznych	P7S_WG
K_W15	podchodzi w sposob refleksyjny i krytyczny do wyboru okre lonej perspektywy teoretycznej	P7S_WK
Umiej tno ci: absolwent potrafi		
K_U01	potrafi zidentyfikowa przyczyny i przewidzie potencjalne skutki przeszlych i bie cych wydarze spojecznych. Potrafi formujowa krytyczne s dy na temat bie cych i przeszlych wydarze spojecznych	P7S_KK, P7S_UW
K_U02	potrafi krytycznie selekcjonowa informacje i materiajy niezb dne do pracy naukowej, korzystaj c z ronych rodej (w j zyku rodzimym i obcym na poziomie B2+) oraz posjuguj c si nowoczesnymi technologiami	P7S_UW, P7S_UK, P7S_KK
K_U03	potrafi samodzielnie formujowa i weryfikowa s dy na temat przyczyn wybranych procesow i zjawisk spojecznych	P7S_UW
K_U04	potrafi posjugiwa si kategoriami teoretycznymi oraz metodami badawczymi do opisu i analizy zmian spojecznych i kulturowych we wspolczesnych spojeczne stwach oraz ich konsekwencji	P7S_UW
K_U05	potrafi zaplanowa i zrealizowa badanie spojeczne przy u yciu zaawansowanych ilo ciowych i jako ciowych metod i technik bada socjologicznych	P7S_UW
K_U06	potrafi posjugiwa si jednym dowolnym programem komputerowym sju cym do analizy danych, korzystaj c z jego zaawansowanych funkcji	P7S_UW
K_U07	potrafi na podstawie posiadanej wiedzy oraz umiej tno ci analitycznych sformujowa pogybion ocen dziaja podj tych w celu rozwi zania konkretnych problemow spojecznych	P7S_UW
K_U08	umie zinterpretowa rol kultury w funkcjonowaniu jednostki i spojeczne stwa	P7S_UW



K_U09	potrafi wskazać związek przeczytanego tekstu naukowego z problemami życia społecznego i ich badaniem	P7S_UW
K_U10	potrafi przygotować prezentację wybranego zagadnienia lub badania w języku polskim i w języku obcym na poziomie B2+, również z wykorzystaniem nowych technologii	P7S_UW
Kompetencje społeczne: absolwent jest gotów do		
K_K01	potrafi inicjować, planować, organizować i zarządzać prac zespołu zadaniowego	P7S_UO, P7S_KO
K_K02	potrafi zainicjować i czynnie uczestniczyć w projektach społecznych	P7S_KO
K_K03	potrafi gromadzić, wyszukiwać, syntetyzować, a także krytycznie oceniać informacje na temat zjawisk społecznych, szczególnie z danymi pozyskanymi w Internecie	P7S_UW, P7S_KK
K_K04	potrafi argumentować stawiane tezy posługując się dowodami naukowymi	P7S_UK, P7S_KK
K_K05	potrafi podejmować samodzielną działalność w interesie publicznym lub własnym	P7S_UU, P7S_KO
K_K06	poszukuje nowych metod i środków w celu uzupełnienia swojej wiedzy i doskonalenia umiejętności zawodowych	P7S_KR
K_K07	samodzielnie wyznacza kierunki własnego rozwoju i doskonalenia się	P7S_UU, P7S_KR
K_K08	jest świadomy istnienia dylematów etycznych związanych z pracą socjologa	P7S_KR
K_K09	jest otwarty na różne perspektywy teoretyczne i metodologiczne badań społecznych	P7S_KK
K_K10	bierze odpowiedzialność za projektowane i wykonywane zadania	P7S_KR

Nazwa kierunku studiów: **socjologia**

Nazwa specjalności: **Specjalizacja nauczycielska uprawniająca do nauczania przedmiotu i Wiedza o społeczeństwie w szkołach ponadpodstawowych**

Symbol efektów zdefiniowanych dla specjalności	Efekty zdefiniowane dla specjalności
Wiedza: absolwent zna i rozumie	
S_W01	posiada wiedzę psychologiczną i pedagogiczną pozwalającą na rozumienie procesów rozwoju, socjalizacji, wychowania i nauczania uczniów na III etapie edukacyjnym



S_W02	posiada wiedz z zakresu dydaktyki i metodyki dziaalnoci pedagogicznej
S_W03	posiada wiedz niezb dn do realizacji dydaktycznych, w tym do samodzielnego przygotowania i dostosowania programu nauczania przedmiotu %Wiedza i Społeczne stwo+do potrzeb i mo liwo ci uczniów na III etapie edukacyjnym
S_W04	posiada wiedz na temat metodyki wykonywania zada norm, procedur i dobrych praktyk stosowanych w wybranym obszarze dziaalnoci pedagogicznej i dydaktycznej w szkołach ponadpodstawowych
S_W05	posiada wiedz na temat etyki zawodu nauczyciela
Umiej tno ci: absolwent potrafi	
S_U01	wykazuje umiej tno uczenia si i doskonalenia wlasnego warsztatu pedagogicznego i dydaktycznego z wykorzystaniem nowoczesnych rodków i metod pozyskiwania, organizowania i przetwarzania informacji i materiałow
S_U02	potrafi wykorzystywa wiedz teoretyczn z zakresu pedagogiki oraz psychologii do analizowania i interpretowania okre lonego rodzaju sytuacji i zdarze pedagogicznych, a tak e motywów i wzorów zachowa uczestników tych sytuacji
S_U03	potrafi pracowa w zespole, pełni c ró ne role; umie podejmowa i wyznacza zadania; posiada elementarne umiej tno ci organizacyjne pozwalaj ce na realizacj działa pedagogicznych (dydaktycznych, wychowawczych i opieku czych), posiada umiej tno współpracy z innymi nauczycielami, pedagogami i rodzicami uczniów
S_U04	potrafi oceni przydatno ró nych metod, procedur i dobrych praktyk do realizacji zada dydaktycznych, wychowawczych i opieku czych zwi zanych z III etapem edukacyjnym



UNIwersytet
Warszawski

Skład zespołu przygotowuj cego raport samooceny

Imię i nazwisko

Tytuł lub stopień naukowy/stanowisko/funkcja
pełniona w uczelni

Agnieszka Jasiewicz-Betkiewicz

Dr, z-ca Dyrektora IS UW ds. studenckich i dydaktycznych

Paweł Połtowski

Dr, kierownik studiów niestacjonarnych II stopnia



Prezentacja uczelni

Uniwersytet Warszawski to największa polska uczelnia, a jednocześnie nie jeden z najlepszych w kraju o rodków naukowych. Społeczno UW tworzy 7,3 tys. pracowników, 42,5 tys. osób kształcących się na studiach I i II stopnia, 2,9 tys. na studiach doktoranckich oraz 2,7 tys. na studiach podyplomowych.

Blisko 1/3 budżetu uczelni, wynoszącego 1,5 miliarda zł, stanowi środki pozyskane na działalność badawczą. Ich źródłem są m. in. granty zdobywane w konkursach krajowych oraz europejskich. Pracownicy uniwersytetu zdobyli 14 z 34 dotacji przyznanych polskim instytucjom w najbardziej prestiżowych europejskich konkursach badawczych. Europejskiej Rady ds. Badań (ERC).

Od 2016 roku UW ma prawo posługiwać się wyróżnieniem HR Excellence in Research przyznawanym przez Komisję Europejską, potwierdzającym, że uczelnia spełnia standardy Europejskiej Karty Naukowca.

Uniwersytet współpracuje z 1000 partnerów zagranicznych, jest wśród nich 530 instytucji, które podpisały z UW umowy o bezpośredniej współpracy. UW jest członkiem sojuszu sześciu europejskich uniwersytetów badawczych 4EU+ Alliance, który w czerwcu 2019 roku otrzymał status uniwersytetu europejskiego w konkursie Komisji Europejskiej „European Universities+” finansowanym z programu Erasmus+. Uczelnia rozwija współpracę w zakresie badań, kształcenia oraz inicjatyw związanych ze społeczną odpowiedzialnością nauki. UW realizuje projekty w ramach dwóch unijnych Wspólnot Wiedzy i Innowacji. EIT Food (projekty w obszarze żywności) oraz EIT Climate (przedsięwzięcia mające na celu łagodzenie skutków zmian klimatu i adaptacja do nich).

Strategicznym celem uniwersytetu jest dobra pozycja w europejskiej czołówce uczelni badawczych oraz międzynarodowa rozpoznawalność. Lepszemu wykorzystaniu potencjału uczelni służy m. in. wieloletni program rozwoju, który potrwa do roku 2025. Ma na celu wzmocnienie nauk humanistycznych i społecznych, zacieśnianie współpracy z otoczeniem oraz sprzyjanie międzynarodowej wymianie akademickiej. W 2018 roku rozpoczął się Program na rzecz rozwoju UW (ZIP). UW realizuje działania w czterech modułach: programy kształcenia, studia doktoranckie, podnoszenie kompetencji i zarządzanie uczelnią.

Uniwersytet Warszawski to pod względem liczby studiujących największa polska uczelnia, każdego roku kształcą tu 42,5 tys. osób na studiach I i II stopnia, 2,9 tys. na studiach doktoranckich oraz 2,7 tys. na studiach podyplomowych. Wśród studentów i doktorantów jest 4,9 tys. obcokrajowców, ponad połowa z nich to osoby na studiach długoterminowych, pozostali to stypendyści programów wymiany akademickiej, przede wszystkim programu Erasmus+. Najwięcej zagranicznych studentów pochodzi z Ukrainy, Białorusi, Chin, Francji, Hiszpanii, Niemiec, Turcji, Ukrainy i Włoch.

Studia są prowadzone na 21 wydziałach, w interdyscyplinarnych kolegiach, 4 szkołach doktorskich oraz centrach i ośrodkach naukowo-dydaktycznych. Kształceniem studentów zajmuje się 3,7 tys. wykładowców, z których 690 ma tytuł profesora. Oferta studiów obejmuje kierunki z zakresu nauk humanistycznych i społecznych oraz ścisłych i przyrodniczych. Wśród nich są indywidualne studia międzyobszarowe, 27 programów w języku angielskim, 29 programów prowadzonych wspólnie z zagranicznymi uczelniami. Na uniwersytecie działają też Uniwersytet Otwarty prowadzący kursy dla szerokiej publiczności.

W krajowych i międzynarodowych rankingach szkół wyższych uniwersytet wypada najlepiej spośród polskich uczelni. Według międzynarodowych rankingów szkół wyższych uniwersytet



znajduje się w 3% najlepszych uczelni świata. Około 20 programów studiów z UW jest co roku uwzględnianych na listach najlepszych kierunków, takich jak QS World University Ranking czy Eduniversal Best Masters and MBA Ranking. W zestawieniu Shanghai Ranking of Academic Subjects 2019 najwyżej sklasyfikowane zostały fizyka z astronomią oraz matematyka – na miejscu 51-75 na świecie.

Uniwersytet jako pierwsza polska uczelnia rozpoczęła systematyczne badania karier zawodowych swoich studentów. Ich wyniki dowodzą, że ponad 90% ankietowanych znajduje pracę w ciągu roku od uzyskania dyplomu UW.

Uniwersytet współpracuje z partnerami z całego świata, nie tylko w ramach programów wymiany akademickiej, prowadzi z nimi również wspólne projekty dydaktyczne. We współpracy z nowojorskim Uniwersytetem Columbia UW opracował roczny program doskonalenia przyszłych nauczycieli. Wspólnie z Uniwersytetem w Cambridge rozwija program nauczania języka polskiego oraz literatury i kultury polskiej na brytyjskiej uczelni.

UW należy do sojuszu sześciu europejskich uniwersytetów badawczych 4EU+ Alliance, który w czerwcu 2019 roku otrzymał status uniwersytetu europejskiego w konkursie Komisji Europejskiej „European Universities+” finansowanym z programu Erasmus+. Uczelnie rozwijają współpracę w zakresie badań, kształcenia oraz inicjatyw związanych ze społeczną odpowiedzialnością nauki. Studenci uniwersytetów 4EU+ uczestniczą w szkołach letnich, warsztatach i seminariach naukowych. W planach jest budowanie wspólnych programów studiów, otwierających przed studentami i doktorantami nowe możliwości mobilności.

Na uniwersytecie działają około 200 studenckich i doktoranckich kół naukowych i artystycznych. Ich członkami jest kilka tysięcy osób. Uczelnia wspiera studentów, którzy chcą rozwijać swoje umiejętności i zdobywać doświadczenie przez konkurowanie w swojej dziedzinie ze studentami najlepszych uczelni na świecie. Bardzo dobrze radzą sobie reprezentujący uniwersytet uczestnicy Mistrzostw świata w Programowaniu Zespołowym, konkursów z zakresu różnych dziedzin prawa, zawodów języków marsjańskich czy Międzynarodowego Turnieju Fizyków.

Obecnie na UW realizowane są dwa duże przedsięwzięcia: wieloletni program rozwoju (2016-2025), który zapewni doskonałe warunki nauki studentom kierunków humanistycznych i społecznych; a także programu zintegrowanych działań na rzecz rozwoju UW (ZIP), którego celem jest unowocześnienie i uatrakcyjnienie oferty dydaktycznej.

oprac.: Biuro Prasowe UW, 08.2019



Cz. I. Samoocena uczelni w zakresie spełniania szczegółowych kryteriów oceny programowej na kierunku studiów o profilu ogólnoakademickim

Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się

Instytut Socjologii potwierdza swoje przywiązanie do podstawowych celów i wartości zawartych w misji Uniwersytetu Warszawskiego oraz przyjmuje wyznaczone kierunki strategii Uniwersytetu Warszawskiego podejmując działania podnoszące poziom nauczania, zwiększając efektywność badań naukowych i usprawniając zarządzanie Instytutem.

Instytut Socjologii, korzystając z własnej tradycji, dorobku całej socjologii polskiej oraz socjologii światowej, dąży do rozwijania teorii, prowadzenia badań i nauczania socjologii na najwyższym poziomie. Instytut Socjologii swoje najważniejsze cele realizuje z udziałem całej wspólnoty pracowników, doktorantów i studentów dbając o upowszechnianie wiedzy o wspólnych i indywidualnych osiągnięciach dydaktycznych, naukowych i o prowadzonych aktualnie badaniach.

Fundamentem działania Instytutu Socjologii jest wyższenie dydaktyki i badań naukowych, zarówno podstawowych, jak i aplikacyjnych. Pracownicy naukowci dążą do podnoszenia jakości kształcenia poprzez angażowanie najlepszych studentów i doktorantów do badań i projektów realizowanych w Instytucie. Wyższenie dydaktyki i badań naukowych przygotowuje studentów do samodzielnej pracy badawczej i uczestnictwa w życiu publicznym kraju, wzbogaca proces badawczy o interpretacje wnoszone przez doktorantów i studentów, uczy współpracy w rozwiązywaniu problemów interesujących wszystkich uczestników procesu badawczego.

W pracach naukowych i dydaktyce dążymy do pogłębionego rozumienia i krytycznej analizy zjawisk społecznych. Członkowie naszej społeczności potwierdzają swoje przekonanie o społecznej przydatności i zaangażowaniu socjologii w publicznej debacie przez rozwój innowacyjnych badań naukowych, znaczące publikacje i kształcenie kolejnych pokoleń ekspertów i specjalistów, ale również przez obecność w życiu publicznym.

Reprezentując różnorodne orientacje środowisko otwarte jest na nowe idee, teorie i metody podejmujące badania nowych zjawisk, zdolne do krytycznej refleksji i obecne w życiu publicznym. Kontynuujemy tradycje dialogu i współpracy, otwartości na nowe idee i światopogląd. W takie umiejętności wyposażamy również studentów: kształcimy ludzi przygotowanych do aktywności zawodowej w szybko zmieniającym się świecie, którzy w sposób krytyczny, ale wsparty rzetelnymi argumentami angażują się w publiczne debaty.

Instytut Socjologii zachowuje kontakt z naukowcami światowymi, wspierając pracowników do udziału w międzynarodowych badaniach i do publikowania w czasopiśmie o światowej renomie. Jest aktywny w rozwijaniu współpracy z zagranicznymi instytucjami badawczymi i edukacyjnymi, w utrzymywaniu efektywnych związków z uniwersytekami i instytucjami. Troszczy się jednocześnie nie o pozyskiwanie grantów na badania i rozwój innowacji dydaktycznych, a w ich realizacji uwzględnia udział studentów i doktorantów.



Instytut Socjologii prowadzi dydaktyk na wszystkich poziomach kształcenia: I stopnia (licencjackim), II stopnia (magisterskim) i III stopnia¹ (doktorskim), oferując studia w ramach profilu ogólnoakademickiego. Studia licencjackie dają uporządkowane podstawy wiedzy socjologicznej i umiejętności z dorobkiem pokrewnych nauk społecznych. Studia magisterskie pogłębiają socjologiczną wiedzę i umiejętności studentów Instytutu Socjologii, wspierając jednocześnie interdyscyplinarne formy kształcenia, ułatwiając innym studentom Uniwersytetu dostęp do bogatego dorobku intelektualnego Instytutu Socjologii. Studia doktoranckie były główną drogą kształcenia kadry naukowo-dydaktycznej. Doktoranci pod kierunkiem pracowników naukowych wnoszą cenny wkład w badania i dydaktyk Instytutu Socjologii, zyskując doświadczenie zawodowe na najwyższym poziomie. Najwybitniejsi absolwenci studiów doktoranckich stanowili tę naturalną bazę pozyskiwania pracowników naukowych. Instytut Socjologii kładzie nacisk na zdobywanie wiedzy, umiejętności i społecznych kompetencji, tak by nasi absolwenci byli dobrze przygotowani do dalszego podnoszenia kwalifikacji na Uniwersytecie i poza nim.

O pozycji i docenieniu dorobku naukowo-badawczego oraz dydaktycznego Instytutu Socjologii świadczy również **kategoria A+**, którą Komitet Ewaluacji Jednostek Naukowych przyznał Wydziałowi Filozofii i Socjologii UW w wyniku kompleksowej oceny jako działalności naukowej lub badawczo-rozwojowej jednostek naukowych w 2017 roku. Instytut Socjologii nieprzerwanie od 2013 roku zajmuje również **pierwsze miejsce w rankingu** Szkół Wyższych Fundacji Edukacyjnej **„Perspektywy”**, w dziale: Ranking Kierunków Studiów, Nauki Społeczne, **Socjologia**.

Absolwenci studiów II stopnia są dobrze przygotowani do pracy na stanowiskach związanych z wykonywaniem, prowadzeniem, zlecaniem, zarządzaniem, monitorowaniem i analizą badań społecznych (w tym konsultacji społecznych) oraz diagnostyk procesów społecznych i zjawisk kulturalnych w administracji publicznej, firmach badawczych i rynkowych, organizacjach trzeciego sektora, firmach public relations, w mediach i instytucjach kultury. Studia dają również przygotowanie do podjęcia studiów III stopnia oraz studiów podyplomowych w celu podjęcia pracy naukowej bądź uzyskania wyspecjalizowanych kompetencji zawodowych w wybranych obszarach problemowych.

Program studiów . koncepcja i cele kształcenia

Instytut Socjologii UW jest najstarszą jednostką UW prowadzącą studia socjologiczne i ma w tym zakresie największe doświadczenie. Oferta dydaktyczna Instytutu Socjologii na tle programów realizowanych w innych jednostkach UW, charakteryzowała się zawsze . i zasadami konsekwentnie utrzymujemy . szczególnym naciskiem kładzionym na:

- zapoznanie studentów z szerokim spektrum podejść teoretycznych w socjologii,
- teoretyczne i praktyczne przygotowanie studentów do prowadzenia badań społecznych, zarówno o charakterze ilościowym, jak i jakościowym,
- budowanie związków programu kształcenia z aktualnymi, socjologicznymi badaniami naukowymi i aplikowanymi.

¹ Choć te, wobec zmian na Uniwersytecie Warszawskim i wprowadzenia od roku akademickiego 2019/20 studiów doktorskich, studia na które nie jest już prowadzona rekrutacja.



Program studiów II stopnia zakłada realizację następujących ogólnych celów kształcenia:

- nabycie przez absolwenta pogłębionej wiedzy z zakresu socjologii oraz pogłębionej wiedzy w ramach wybranej subdyscypliny socjologii,
- przygotowanie absolwenta do samodzielnego projektowania i realizowania projektów badawczych,
- ukształtowanie umiejętności i kompetencji umożliwiających efektywne prace zespołowe,
- nabycie kompetencji niezbędnych do dzielenia się nabytą wiedzą oraz wykorzystywania nabytych umiejętności oraz przekazywania ich w życiu społecznym i zawodowym,
- ukształtowanie wartości etycznej absolwenta, refleksyjności, poczucia odpowiedzialności oraz postaw prospołecznych.

Doznanie do realizacji powyższych celów znajduje odzwierciedlenie w programie studiów. Liczba punktów ECTS (jak również liczba godzin dydaktycznych) przewidziana dla zajęć związanych z pogłębieniem wiedzy o teoriach socjologicznych, zwłaszcza najnowszych, oraz ich zastosowaniach badawczych w Polsce i na świecie, jak również zajęć warsztatowych poświęconych budowaniu pogłębionych kompetencji metodologicznych, a także praktycznej realizacji procesu badawczego, stanowi największą część programu studiów. Budowaniu tego rodzaju kompetencji zawodowych towarzyszy w naszym Instytucie pogłębienie wiedzy z zakresu filozofii społecznej i filozofii nauki, co pozwala osiągnąć skutki specjalizacji bez niepożądanego zawężania horyzontów i ograniczania możliwości dalszego kształcenia i rozwoju absolwentów.

Program studiów stacjonarnych na II stopniu składa się z trzech dużych bloków zajęć:

1. **Bloku teoretycznego** w skład którego wchodzi:

a. **Centralne Problemy Socjologii (CPS)**. Zajęcia prowadzone przez samodzielną grupę pracowników naukowych, dotyczą kluczowych problemów badawczych i teoretycznych, wokół których koncentruje się współczesna myślenie socjologiczne. Przykładowo, mogą to być zajęcia poświęcone takim zagadnieniom jak: zmiana społeczna, instytucje i decyzje polityczne, zróżnicowanie i nierówności społeczne, problemy edukacji, kontrola społeczna, zróżnicowanie kulturowe i jego przemiany, problemy władzy i legitymizacji, kwestia wartości społecznych itd. Zajęcia te w zależności od tematu mogą być wykładami monograficznymi, w trakcie których specjaliści z Instytutu Socjologii przedstawiają poszczególne (wybrane przez siebie, zgodnie z własnymi doświadczeniami naukowo-badawczymi) zagadnienia i teorie socjologiczne, które się na nich koncentrują, najważniejsze pytania badawcze, propozycje odpowiedzi udzielanych na nie w przeszłości i współcześnie przez naukowców z różnych szkół i tradycji naukowych. Dla absolwentów studiów licencjackich w naszym Instytucie zajęcia te są okazją do pogłębienia i uporządkowania wiedzy o najważniejszych problemach socjologii, a dla absolwentów innych uczelni i kierunków – wprowadzeniem we współczesną socjologię w zakresie, który ich najbardziej interesuje. Studenci muszą zrealizować dwa kursy z tej kategorii spośród oferowanych 5-6.

b. **Teorie i Analizy w Badaniach Socjologicznych (TABS)**. Zajęcia poświęcone krytycznej analizie wybranych prac socjologicznych i teoretycznej interpretacji wyników badań empirycznych. Mogą to być zajęcia poświęcone jednej książce, jednemu autorowi lub kilku pracom na jeden temat lub z jednej dziedziny. W trakcie zajęć studenci będą analizować prace socjologiczne pod kątem założeń teoretycznych i ideologicznych na jakich zostały oparte, sposobu prowadzenia badań i wyciągania z nich wniosków (w przypadku prac opartych na badaniach empirycznych), sposobu prezentacji wyników, dyskusji z oponentami i argumentowania własnych racji.



Szczególny nacisk kładziony jest na sposób przekładania zajęć teoretycznych na projekty badawcze i na analizy socjologiczne. Studenci muszą zrealizować dwa kursy z tej kategorii spośród oferowanych 7-8.

c. **Filozofia i metodologia nauk**. celem zajęć jest zapoznanie studentów z podstawowymi problemami filozoficznymi i metodologicznymi nauk społecznych, a w szczególności wskazać paradygmatycznej natury nauki i wiedzy naukowej oraz pokazać zasadniczą rolę teorii i myślenia teoretycznego w konstruowaniu programów badawczych i ustrukturyzowaniu procesu badawczego. Zajęcia składają się z dwóch części: pierwsza dotyczy pytań o charakterze filozoficznym – czym są nauki społeczne, czego można od nich oczekiwać a czego nie, jaka jest ich wartość, w jaki sposób można je uzasadnić, na czym polega specyficzna perspektywa nauk społecznych i humanistycznych w kwestii prawdy, autorytetu i wolności krytyki. Druga część dotyczy konkretnych podejść teoretycznych z różnych dziedzin nauk społecznych oraz ich konsekwencji metodologicznych i badawczych.

d. **Współczesna Myślenie Społeczne (WMS)**. zajęcia poświęcone dyskusji nad współczesnymi teoriami i badaniami w ramach subdyscyplin socjologii i innych nauk społecznych, takich jak: filozofia i socjologia kultury, antropologia społeczna, filozofia społeczna, psychologia społeczna, ekonomia, historia społeczna. Zajęcia pokazują współczesną socjologię i jej dorobek na tle innych nauk społecznych – wzajemne relacje, inspiracje i nieporozumienia. Wskazują też zalety i ograniczenia podejścia interdyscyplinarnego oraz prezentują najważniejsze dylematy związane z rozumieniem życia zbiorowego. Rokrocznie oferujemy 4-5 takich zajęć, spośród których studenci wybierają jedno.

2. **Bloku badawczego**, na który składają się :

a. **Warsztat/Projekt badawczy**². grupa zajęć, które mają na celu pogłębienie kompetencji badawczych, umiejętność planowania i realizowania badania w zespole oraz które zapewniają udział studentów w badaniach naukowych prowadzonych w Instytucie Socjologii.

b. **Analiza Danych Jakościowych i Analiza Danych Ilościowych (ADJ i ADI)**. to zajęcia warsztatowe mające na celu rozwinięcie umiejętności stosowania zaawansowanych technik analizy i interpretacji danych, zarówno jakościowych i ilościowych. Zajęcia w trakcie których studenci pracują na gotowych zbiorach danych w celu ćwiczenia umiejętności opracowywania danych, ich kodowania oraz analizy z wykorzystaniem dostępnych programów tj. SPSS, Stata, Atlas.ti. i inne.

3. **bloku zajęć fakultatywnych**, które ogniskują się wokół szerszych modułów tematycznych: %Rynek pracy - zasoby ludzkie - sprawy publiczne+, %Socjologia polityki, państwa i życia publicznego+, %Wspólnoty, zróżnicowanie społeczne, migracje+

W przypadku zajęć z kategorii CPS, TABS, Warsztat/Projekt badawczy, ADJ i ADI rokrocznie oferowane są różne zajęcia - spełniające ogólne wymagania dla danej kategorii zajęć - spośród których studenci wybierają te, które najbliższe są ich zainteresowaniom. Ponadto, w trakcie studiów II stopnia studenci muszą zrealizować dwa **kierunkowe zajęcia fakultatywne prowadzone w języku obcym**, które – poza treścią programów związanych z konkretnym przedmiotem – służą również wiczeniu umiejętności dyskusyjnego i przygotowywania prac pisemnych w języku obcym, potwierdzając tym samym zaawansowaną znajomość języka obcego

² Od roku akad. 2019/20 zmienili my nazwę z warsztat+ na projekt badawczy+, jako lepiej odpowiadającą założeniom i efektom uczenia się przypisanym do tej grupy zajęć.



(na poziomie B2+). S to w zwi zku z tym zaj cia o charakterze konwersatoryjnym, seminaryjnym b d warsztatowym.

Zaj cia fakultatywne na II stopniu, jak ju wspomniano, ogniskuj si wokóy trzech szerokich moduów tematycznych: %Rynek pracy - zasoby ludzkie . sprawy publiczne+, %Socjologia polityki, pa stwa i ycia publicznego+, %Wspólnoty, zró nicowanie spoęcne, migracje+, co jest odbiciem aktualnych zainteresowa naukowych i badawczych pracowników IS. Moduý tematyczne sý profilowaniu zainteresowa i orientacji w wyborze zaj z bogatej oferty zaj zaawansowanych. Student mo e realizowa program moduý b d dobiera zaj cia zgodnie ze swoimi indywidualnymi preferencjami. W celu zaliczenia moduý, w ci gu 2 lat studiów, z puli przedmiotów do wyboru nale y zrealizowa zaj cia za co najmniej 50 punktów ECTS spo ród przedmiotów przypisanych do danego moduý. Do zaj w ramach moduý wchodzi te seminarium magisterskie, a mog wchodzi zaj cia z bloku teoretycznego i metodologicznego oraz zaj cia w j zyku obcym.

W ramach moduý **ÍRynek pracy - zasoby ludzkie - sprawy publiczneÍ** studenci zdobywaj wiedz na temat spoęcnych i instytucjonalnych uwarunkowa rozwoju kapitaý ludzkiego, wspóczesnych stosunków pracy i polityk publicznych (public policy); poznaj funkcjonuj ce w debatach publicznych i w instytucjonalnej praktyce sposoby konceptualizacji rozmaitych problemów ycia zbiorowego; dyskutuj kontrowersje wokóyró nych, stosowanych w praktyce, sposobów diagnozowania i wyja niania problemów spoęcnych; ucz si rozpoznawania mo liwo ci i barier rozwoju kapitaý ludzkiego tkwi cych w rodowisku edukacyjnym, w rodzinie, na rynku pracy, z uwzgl dnieniem cyklu ycia jednostek; zdobywaj orientacj w teoriach umo liwiaj cych krytyczn ocen polityk i ideologii odnosz cych si do sfery pracy, edukacji i warunków ycia zmieniaj ce go si spoęcne stwa.

W ramach moduý **ÍWspólnoty, zró nicowanie, migracjeÍ** studenci zdobywaj wiedz na temat szeroko poj tych wspólnot i zró nicowania spoęcnego. Kontekstem, w którym przedstawiana jest ta problematyka s procesy globalizacji i regionalizacji ze szczególnym uwzgl dnieniem konsekwencji czónkostwa w UE, ró nic mi dzynarodowych (w kontek cie badania systemów warto ci) oraz lokalnych kultur. Program zaj obejmuje równie zagadnienia komunikacji kulturowej i mi dzykulturowej oraz ró nych wymiarów to samo ci spoęcnej, w trakcie których uczestnicy rozwijaj specjalistyczne umiej tno ci badania i rozumienia przemian kulturowych.

Moduý **ÍSocjologia polityki, pa stwa i ycia publicznegoÍ** obejmuje szerok problematyk : od klasycznej socjologii wýadzy politycznej, poprzez rozwijaj ce si studia nad pa stwem i administracj publicznej , a po zró nicowane i zmienne zjawiska ycia publicznego, analizowane od historycznych korzeni po pýnn nowoczesno .

Umiej tno ci badawcze (oraz . jak e wa ne w tym kontek cie . kompetencje spoęcne zwi zane z prac zespoów ³) rozwijane s przede wszystkim na zaj ciach z kategorii sProjekt badawczy+ (do roku 2018/19 sWarsztaty badawcze+) w trakcie których, pod opiek prowadz cych, studenci realizuj wjasne projekty badawcze b d maj okazj brania udziału w projektach aktualnie realizowanych w Instytucie Socjologii. Warsztat socjologiczny rozwijaj te na zaj ciach z Analizy danych ilo ciowych oraz jako ciowych maj cych na celu rozwini cie umiej tno ci stosowania

³ Piszemy o tym jeszcze w sKryterium 8+.



zaawansowanych technik analizy i interpretacji danych, zarówno jako ciowych i ilo ciowych. Z zaję enia s to zaj cia w trakcie których studenci pracuj na gotowych zbiorach danych wicz c umiej tno opracowywania danych, ich kodowania oraz analizy z wykorzystaniem dost pnych programów tj. SPSS, Stata, Atlas.ti. i inne.

Pogõ bienie wiedzy z zakresu socjologii oraz rozwijanie samodzielno ci w podejmowaniu wõ asnych projektów badawczych odbywa si równie w trakcie przygotowa i pisania pracy magisterskiej. Ma to miejsce przede wszystkim na seminarium magisterskim, gdzie prezentowane i dyskutowane s wpierw pomysõ y a potem post py prac. Tym celom sõ u te zaj cia fakultatywne - wybierane przez studentów z bogatej oferty IS (rocznie jest to nie mniej ni 50-60 kursów), zgodnie z indywidualnymi potrzebami i zainteresowaniami.

Kluczowym atutem Instytutu Socjologii jest niespotykana ró norodno oferowanych zaj (równie w obr bie kategorii zaj obowi zkowych, które maj charakter autorski i s prowadzone przez wielu prowadz cych), dzi ki czemu studenci mog w przemy lany i poinformowany sposób kształtowa cie k rozwoju intelektualnego oraz przyszõ ej kariery zawodowej.

W Instytucie Socjologii oferowana jest równie **specjalizacja nauczycielska**, która pozwala uzyska kwalifikacje nauczycielskie uprawniaj ce do nauczania przedmiotu WOS (Wiedza o spoõ ecze stwie) w szkoõ ach ponadpodstawowych. Specjalizacja jest realizowana w ramach studiów stacjonarnych, trwa dwa lata i ma charakter fakultatywny. Dokumentem po wiadczej cym uzyskanie kwalifikacji nauczycielskich wraz z przygotowaniem pedagogicznym jest suplement doõ czony do dyplomu IS.

Program specjalizacji skõ ada si z trzech moduõ w:

Program moduõ u 1 **Przygotowanie w zakresie merytorycznym do nauczania przedmiotu Wiedza o spoõ ecze stwie**+obejmuje wszystkie przedmioty obowi zkowe z programu studiów stacjonarnych dla studiów II stopnia. Ponadto, studenci specjalizacji nauczycielskiej maj obowi zek zrealizowa przedmioty z moduõ u 2 **Przygotowanie w zakresie psychologiczno-pedagogicznym**+oraz z moduõ u 3 **Przygotowanie w zakresie dydaktycznym**+

- Podstawy dydaktyki . celem wykõ adu jest omówienie podstawowych zagadnie z zakresu dydaktyki: poj cie i przedmiot dydaktyki, proces kształcenia i jego skõ adniki, współczesne problemy i kierunki kształcenia. Program obejmuje podstawowy zakres tematyczny zagadnie z zakresu dydaktyki b d cy podstaw do rozumienia roli nauczyciela we współczesnym wiecie, a tak e umo liwiaj cy refleksj nad formowaniem metodyki pracy nauczycielskiej poprzez poznanie uniwersalnych prawidõ wo ci i uwarunkowa przebiegu procesu nauczania-uczenia si .
- Psychologia ogõ lna (wykõ ad i konwersatorium) . celem kursu jest wprowadzenie sõ uchaczy w szereg podstawowych zagadnie psychologii, których znajomo jest niezb dna w pracy pedagogicznej na poziomie szkõ y ponadpodstawowych. Podczas zaj omówione zostan zagadnienia z zakresu psychologii poznawczej, psychologii motywacji i emocji oraz psychologii procesów grupowych. Kurs podzielony jest na trzy bloki zaj ciowe: 1. sCzõ wiek w ród informacji+, 2. sCzõ wiek w ród uczu +, 3. sCzõ wiek w ród innych ludzi+. Kurs skõ ada si z wykõ adu i konwersatorium, podczas którego sõ uchacze pogõ bi zrozumienie i znajomo problematyki podnoszonej podczas wykõ adu, samodzielnie opracowuj c studia przypadków.
- Psychologia ucznia na III etapie edukacyjnym - Zaj cia maj na celu przedstawienie studentom podstawowych informacji z zakresu psychologii, dobranych pod k tem ich teoretycznej i praktycznej u yteczno ci w prowadzeniu zaj , realizowaniu programu oraz nawizywania kontaktu z uczniami na III etapie edukacyjnym.
- Pedagogika ogõ lna - podstawy funkcjonowania systemu edukacji oraz jego teoretyczne podstawy.



- Pedagogika ucznia na III etapie edukacyjnym . kurs jest zorientowany prakseologicznie . dotyczy zagadnie bezpo rednio zwi zanych z praktyk wychowania i nauczania mÿdziej dorastaj cej. Kurs wyposa a przyszÿch nauczycieli w wiedz praktyczn odno nie do: motywowania ucznia, wspierania rozwoju jego osobowo ci, rozwijania my lenia krytycznego, zasad wÿa ciwego i konstruktywnego dyscyplinowania, prowadzenia racjonalnego dialogu z uczniem i rodzicem, konstruktywnego oceniania, podej cia nieautorytarnego do mÿdziej, *meaningful learning*. Prezentowana wiedza jest ulokowana w szerszym kontek cie my li z obszaru filozofii kultury, pedagogiki twÿrczej aktywno ci i edukacji progresywnej oraz wspÿczesnych nurtów edukacyjnych.
- Emisja gÿosu . zaj cia sÿu kształceni u umiej tno ci prawidÿowego posÿugiwania si gÿosem w pracy zawodowej. Maj na celu poszerzenie mo liwo ci gÿosowych, pogÿbienie wiadomo ci ciaÿa, poprawienie techniki mowy i wyrazisto ci wypowiedzi. Dostarczaj wiedzy na temat budowy, funkcjonowania oraz higieny narz du gÿosu.
- Dydaktyka WOS na III etapie edukacyjnym(wykÿad i wiczenia) . kurs ma na celu zapozna uczestników zaj ze wszystkimi najwa niejszymi procesami i aktorami pracy edukacyjnej (dydaktycznej i pedagogicznej) w szkole ponadpodstawowej. Konwersatorium ma na celu przybli y przyszÿch nauczycieli z najwa niejszymi aspektami ich przyszÿgo zawodu ogl danymi z ró nych perspektyw poszczególne zagadnienia: rola szkoÿy w yciu spoÿecznym, zdania i postawy nauczyciela, relacje wewn trzszkolne, metody pedagogiczne. Omówienie celów nauczania przedmiotu ŹWiedza o spoÿecze stwie+; przezgl d rozwi za mi dzynarodowych.
- Praktyki psychologiczno-pedagogiczne w szkole . celem praktyk jest gromadzenie do wiadcz zwi zanych z prac opieku czo-wychowawcz z uczniami, oraz konfrontowanie wiedzy psychologiczno-pedagogicznej z rzeczywisto ci pedagogiczn w dziaÿaniu praktycznym.
- Praktyki dydaktyczne w szkole . cele praktyk dydaktycznych: 1) zapoznanie si ze specyfik i organizacj pracy szkoÿy, w tym obserwowanie czynno ci podejmowanych przez opiekuna praktyk w toku lekcji, stosowanych przez nauczyciela metod i form pracy oraz wykorzystywanych pomocy dydaktycznych, procesów komunikowania interpersonalnego i spoÿecznego w klasie, ich prawidÿowo ci i zakÿo ce , sposobów aktywizowania, sposobu oceniania uczniów, dynamiki i klimatu spoÿecznego klasy, ró l peÿnionych przez uczniów. 2) wspÿdziaÿanie z opiekunem praktyk, w tym w planowaniu i przeprowadzaniu lekcji (zaj), organizowaniu pracy w grupach, przygotowywaniu pomocy dydaktycznych, 3) prowadzenie zaj , w tym planowanie i przygotowanie scenariuszy zaj , formuÿowanie celów, dobór metod i form pracy oraz rodków dydaktycznych, dostosowywanie metod i form pracy do realizowanych tre ci, etapu edukacyjnego oraz dynamiki grupy uczniowskiej, organizacj i prowadzenie lekcji (zaj) w oparciu o samodzielnie opracowywane scenariusze.

Dla porz dku prezentujemy program specjalizacji nauczycielskiej, równocze nie jednak podj li my ju decyzj o jej wygaszeniu. Pomimo wielkiego zaanga owania koordynatorki specjalizacji, dr Barbary Bossak-Herbst oraz bardzo du ego czasu nakÿadu pracy zwi zanego w pierw z zaprojektowaniem oferty, a potem jej prowadzenia i dostosowywania do zmieniaj cych si standardów, sama specjalizacja nie spotkaÿa si z zainteresowaniem studentów i tylko raz udaÿo si , nie bez problemów, zebra wystarczaj c . dla jej uruchomienia . liczb uczestników. W tym momencie wszedÿ w ycie kolejny standard kształceni a nauczycieli, zmieniaÿa si te podstawa programowa, redukuj c liczb godzin z przedmiotu ŹWiedza o spoÿecze stwie+, co oznacza dla nas kolejn prac nad dostosowaniem programu specjalizacji, co . wobec nikÿego zainteresowania kandydatów i studentów . wydaje si nieuzasadnione. Równie nasze dalsze plany zwi zane z reorganizacj studiów II stopnia id w innym kierunku.

Zaj cia na studiach II stopnia niestacjonarnych (zaocznych) pogrupowane s wedle tych samych reguÿ co na studiach stacjonarnych.

W ramach **Bloku teoretycznego** prowadzone s nast puj ce zaj cia:

- **Centralne Problemy Socjologiczne, Teorie i analizy w badaniach socjologicznych, Wspÿczesna my I socjologiczna**, które maj takie same zaÿo enia i cele kształceni a jak te same kategorie zaj na studiach stacjonarnych.



- **Zró nicowanie społeczne** . konwersatorium 5 ECTS. Zaj cia konwersatoryjne po wi cone teoriom struktury i zró nicowania społecznego maj ce na celu pogy bienie umiej tno ci posyugiwania si kategoriami socjologicznymi w analizie zró nicowa i nierówno ci społecznych oraz rozwini cia wra liwo ci na kwestie nierówno ci społecznych i dyskryminacji.
- **Metodologia z elementami bada rynkowych** . 3 ETCS wykjad. Celem zaj jest zapoznanie studentów z podstawowymi problemami filozoficznymi i metodologicznymi nauk społecznych, a w szczególno ci wskazanie paradygmatycznej natury nauki i wiedzy naukowej oraz pokazanie zasadniczej roli teorii i my lenia teoretycznego w konstruowaniu programów badawczych i ustrukturuowaniu procesu badawczego.
- **Globalne procesy społeczne** - konwersatorium skoncentrowane na nabyciu umiej tno ci identyfikowania procesów globalnych w ich politycznym, ekonomicznym i kulturowym wymiarze, rozwini ciu rozumienia wyzwa i zagro e o charakterze globalnym oraz pogy bieniu wiedzy dotycz cej wpływu globalizacji na to samo jednostki.

Blok badawczy to:

- **Metodologia z elementami bada rynkowych** . zaj cia warsztatowe, które maj na celu pogy bienie kompetencji badawczych, umiej tno ci projektowania i realizowania projektu badawczego oraz analizy i interpretacji danych.
- **Badania ewaluacyjne** . zaj cia maj ce na celu zapoznanie studentów ze specyfik bada ewaluacyjnych i nabycie przez nich umiej tno ci projektowania ewaluacji z uwzgl dnieniem ró norodno ci technik badawczych oraz wykształcenie umiej tno ci krytycznej oceny wyników bada ewaluacyjnych.
- **Zaawansowane techniki komputerowej analizy danych** . zaj cia warsztatowe maj ce na celu rozwini cie umiej tno ci stosowania zaawansowanych technik analizy i interpretacji danych oraz wyposa enie studenta w kompetencje pozwalaj ce na samodzielne przygotowanie raportu z bada sonda owych.

Proseminarium i seminarium magisterskie . zaawansowane zaj cia seminaryjne . 12 ECTS wicz ce umiej tno ci pracy akademickiej pod kierunkiem samodzielnych pracowników naukowych. Do zaliczenia pierwszego roku zaj student musi przedstawi jeden rozdziaj planowanej pracy magisterskiej b d rozbudowany projekt badawczy poy czony z krytycznym przegl dem literatury przedmiotu.

Proseminarium jest prowadzone w ramach specjalizacji . o ile w danym roku akademickim specjalizacje s uruchamiane. Spo ród zaproponowanych specjalizacji uruchamiane s tylko te, którymi zainteresowana jest odpowiednia liczba studentów . jednak nie wi cej ni 4 z nich. Student mo e zosta przyj ty tylko na jedn specjalizacj . Zaliczenie specjalizacji wymaga zrealizowania w czasie studiów wszystkich zaj przewidzianych jej programem, o y cznej punktacji wynosz cej 67 ECTS. Do zrealizowania programu studiów nale y ponadto zaliczy wszystkie przedmioty podstawowe przewidziane planem studiów, za które student otrzymuje y cznie 47 ECTS. Zaj cia w ramach specjalizacji rozpoczynaj si w pierwszym semestrze pierwszego roku studiów.



Proponowane specjalizacje:

1. Badania społeczne i rynkowe w praktyce

Specjalizacja skierowana jest do osób zainteresowanych pracą w firmach badawczych, działach badawczych korporacji, osób odpowiedzialnych za zamawianie badań społecznych w ramach instytucji publicznych oraz wszystkich zainteresowanych badaniami społecznymi. Specjalizacja jest więc ciwym wyborem nie tylko dla osób, które ukończyły studia I stopnia na socjologii, ale również tych, które ukończyły zarządzanie, ekonomię, antropologię, kulturoznawstwo, psychologię i kierunki pokrewne. Zajęcia w ramach specjalizacji będą prowadzone przez doświadczonego badacza związanego z Instytutem Socjologii UW oraz ekspertów z najlepszych firm badawczych w Polsce. Nacisk zostanie położony na kształtowanie konkretnych umiejętności i kompetencji przydatnych na rynku pracy, a nie na przekazywanie abstrakcyjnej wiedzy. Zajęcia będą harmonijnie łączyły teorię z praktyką, przy czym zajął się wikszość z nich będzie kładła nacisk na wykształcenie pogłębionych umiejętności samodzielnego planowania i realizowania projektów badawczych.

2. Etniczność, konflikt, globalizacja i problemy zróżnicowania kulturowego współczesnego świata

Specjalizacja skierowana jest do osób, które w pracy zawodowej mogą stykać się z problemami wynikającymi ze zróżnicowania kulturowego: do osób pracujących w organizacjach pozarządowych, pedagogów, urzędników, pracowników firm międzynarodowych, pracowników branży turystycznej i instytucji kultury. Jest ona przeznaczona również dla wszystkich, którzy ukończyli studia filologiczne, kulturoznawcze, dziennikarskie, etnologiczne i antropologiczne, historyczne czy z zakresu stosunków międzynarodowych i politologii i pragną pogłębionego rozumienia zróżnicowania kulturowego i jego konsekwencji oraz zapoznać się z najnowszymi sposobami badania kultury, to samo dotyczy procesów globalizacji. W trakcie zajęć w ramach specjalizacji studenci uzyskają umiejętności pogłębionego analizowania zjawisk kulturowych we wszystkich ich wymiarach: lokalnym i globalnym, etnicznym, narodowym i religijnym, obyczajowym i związanym ze stylem życia. Studenci pracując nad własnymi projektami z różnych perspektyw antropologicznej i socjologicznej, by w pogłębiony sposób analizować kontakty międzykulturowe i międzynarodowe w ich wymiarze kulturowym, społecznym, politycznym i ekonomicznym.

3. Polityki publiczne (Public policy)

Specjalizacja „Polityki Publiczne” koncentruje się na przekazaniu studentom wiedzy i umiejętności przydatnych do planowania i analizowania programów interwencji społecznych i celowych działań podejmowanych na rzecz dobra wspólnego i zmierzających do rozwiązywania kwestii uznawanych za istotne w życiu zbiorowym. Programy oferowane zajęć odwołują się do perspektywy nauki o politykach publicznych (ang. public policy) i ich ocenie. Oferujemy przegląd teorii, metod i technik analitycznych użytecznych dla osób pracujących (lub zamierzających podjąć pracę) w jednostkach administracji publicznej, w samorządowej, organizacjach pozarządowych i instytucjach działających na rynku, prowadzących diagnozy rozmaitych społecznych kwestii na użytek działań praktycznych, planujących i wdrażających takie działania i prowadzących ewaluacje ich skuteczności i efektów. Kursy w ramach specjalizacji umożliwi



słuchaczom m. in. zapoznanie się z możliwościami wykorzystania wiedzy gromadzonej w naukach społecznych dla przeprowadzania i oceny rezultatów programów interwencji i celowych zmian społecznych, przyswojenie funkcjonujących w debatach publicznych i w instytucjonalnej praktyce sposobów konceptualizacji rozmaitych problemów życia zbiorowego, zapoznanie się z kontrowersjami wokół różnych, stosowanych w praktyce sposobów diagnozowania i wyjaśniania problemów społecznych, zapoznanie się ze strategiami interwencji, jakie podejmowane są dla rozwiązywania problemów społecznych, oraz nabycie umiejętności ich planowania, realizacji i oceny, orientację w uwarunkowaniach podejmowania decyzji w sprawach publicznych i w strukturze instytucji, w ramach których decyzje te są kształtowane i wdrażane, orientację w kluczowych kwestiach i problemach będących przedmiotem działań i interwencji (np. ubóstwie i wykluczeniu społecznym, problemach rynku pracy, uzależnieniach czy problemach związanych z migracjami) i nabycie wiedzy o strukturalnych czynnikach kształtujących zakres tych problemów i szansę na ich rozwiązanie.

4. Socjologia płci. Społeczne, kulturowe i polityczne uwarunkowania sytuacji kobiet i mężczyzn

Specjalizacja skierowana jest do osób zatrudnionych w administracji publicznej oraz organizacjach pozarządowych, a także do wszystkich osób zainteresowanych poszerzeniem wiedzy na temat społeczno-kulturowych uwarunkowań płci, w szczególności dla absolwentów kierunków takich jak kulturoznawstwo, polityka społeczna, praca socjalna, pedagogika. Program specjalizacji pozwala rozwinąć wiedzę o najważniejszych teoretycznych koncepcjach płci kulturowej i biologicznej jak również poznać wyniki najnowszych badań pokazujących rolę realnie odgrywaną przez kobiety i mężczyzn w życiu społecznym, ekonomicznym i politycznym. Przyjrzymy się wzorom zaangażowania kobiet i mężczyzn jako strategiom rozwiązywania różnego rodzaju problemów społecznych, w tym także radzenia sobie z sytuacją własnej starości czy osamotnienia zarówno w przypadku aktywności starszych kobiet i mężczyzn z dużych miast, jak i udziału obu płci w życiu społeczno-kulturalnym na wsi. Wspólnie ze studentami będziemy poszukiwać odpowiedzi na pytanie w jakim stopniu współczesne zmiany społeczne związane ze zmianami demograficznymi i globalizacją rynku pracy dotyczą kobiety i mężczyzn. Przedyskutujemy te kwestie, na ile pewne cechy przypisane dotychczas jednej płci tracą swoją jednoznaczność, stając się po prostu cechami ludzi, otwierając nowe możliwości podejmowania działań uprzednio zdefiniowanych jako wyłącznie męskie lub kobiece. Zagadnienia związane z płcią kulturową będą omawiane na podstawie wyników badań prowadzonych w różnych krajach co umożliwi analizę postaw i poglądów polskiego społeczeństwa a także rozwiązania ujętymi w godzenie ról w sferze życia prywatnego i publicznego w wymiarze porównawczym międzykulturowym.

5. Stosunki pracy i zasoby ludzkie

Specjalizacja jest propozycją skierowaną do osób, które pragną w swej pracy zawodowej wykorzystać wiedzę socjologiczną i umiejętności profesjonalne dotyczące obszaru pracy ludzkiej. Jest to oferta programowa zaadresowana do osób zatrudnionych lub zamierzających w przyszłości zatrudnić się w nowoczesnych działach typu human resources management, odpowiadających za kontakty ze związkami zawodowymi, planujących prowadzenie badań i ekspertyz społecznych w korporacjach międzynarodowych, pragnących pracować w firmach prywatnych sektora dużych i średnich przedsiębiorstw, instytucjach publicznych (samorządowych



i państwowych), firmach badawczych, konsultacyjnych, rekrutacyjnych, PR-owych, w mediach (prasa, tv, Internet), w organizacjach pozarządowych, w związkach zawodowych oraz organizacjach pracodawców. Praca ludzka w ostatnich dekadach podlega znaczącym zmianom, zmieniają się także warunki jej wykonywania, determinowane procesami konkurencji gospodarczej i rozwojem nowoczesnych technologii komunikacyjnych. W trakcie zajęć studenci nabywają umiejętności wieloaspektowego rozumienia tych przemian, rozumienia motywacji człowieka pracującego, jego stosunku do zadań, zdolności do kooperacji w środowisku pracy, stosunku do pracodawcy, istoty aspiracji związanych z karierą zawodową. Przedmioty, nauczane w trakcie specjalizacji wzajemnie się uzupełniają, umożliwiają pogłębione zrozumienie kondycji grup roboczych i zespołów zadaniowych w różnorodnych środowiskach pracy. Słuchacze będą dyskutować zagadnienia związane z władzą i konfliktem w organizacjach, wyzwaniem pracy zespołowej, motywacją i satysfakcją z pracy oraz omawiać procesy podejmowania decyzji w firmach. Uwaga będzie skupiona także na zbiorowym charakterze pracy. Podstawowy cel tej specjalizacji to kształtowanie zdolności absolwentów do pobudzania współdziałania ludzi w różnych środowiskach pracy w kierunku bardziej harmonijnych stosunków pracy, zapobiegania konfliktom i budowania lepszego klimatu społecznego w większych zakładach pracy.

Zajęcia fakultatywne IS

Zajęcia wybierane samodzielnie przez studentów z puli zajęć fakultatywnych oferowanych w Instytucie Socjologii. Zajęcia są prowadzone w ramach specjalizacji scharakteryzowanych wyżej. Liczba godzin w danym roku akademickim specjalizacje są uruchamiane.

Zajęcia ogólnouniwersyteckie (OG)

wybirane samodzielnie przez studentów z puli zajęć typu OG oferowanych przez Uniwersytet Warszawski. Student zobowiązany jest do zrealizowania zajęć OG, tak by w rozliczeniu programu studiów mieć nie mniej niż 5 ECTS z zajęć przypisanych do nauk humanistycznych.

Związek dydaktyki z działalnością naukowo-badawczą

Na **działalność naukowo-badawczą** Instytutu Socjologii składa się praca ponad 60 naukowców, jak również interdyscyplinarnego laboratorium DELab UW (prowadzonego wspólnie z WNE). **Główne nurty badawcze wokół których koncentruje się aktywność naukowa pracowników i doktorantów Instytutu Socjologii znajdują mocne odzwierciedlenie w realizowanej przez nich dydaktyce⁴:**

- Historia idei, historia socjologii, socjologia teoretyczna
Prace z tego zakresu obejmują zarówno studia nad wybitnymi, klasycznymi i współczesnymi socjologami (takimi jak np. G. H. Mead, F. Znaniecki, S. Eisenstadt, S. Ossowski, N. Elias, M. Weber, P. Bourdieu, B. Latour, U. Beck), jak i nad zagadnieniami kulturalizmu i kultury symbolicznej, teorii modernizacji, teorii racjonalności i socjologii wiedzy. Problematyka związana z historią idei czy socjologii teoretycznej prezentowana i dyskutowana jest przede wszystkim na zajęciach z kategorii Centralne Problemy Socjologii oraz Współczesna myślenie społeczna, np. „Od idei postępu do globalizacji”, „Rozumienie kultury”, „Władza w teorii psychoanalitycznej”, czy „Socjologia kulturowa: nowe orientacje”.

⁴ Przykłady konkretnych zajęć pochodzą z oferty dydaktycznej na rok akademicki 2019/20.



- Socjologia polityki

Podjęwana jest problematyka demokracji i procesu jej konsolidacji, kultury politycznej, systemu partyjnego, systemu władzy lokalnej i miejskiej, wyborów i kampanii wyborczych oraz obywatelstwa. Studia z tego zakresu realizowane są z wykorzystaniem zarówno badań ilościowych, jak i jakościowych.

Na studiach II stopnia oferujemy również w roku akademickim 2019/20 takie zajęcia fakultatywne jak „Kryzys i upadek demokracji”, „Administracja i polityka”, „Polska transformacja - czy przykład udanej zmiany społecznej?”, czy „Zachowania wyborcze Polaków”

- Socjologia pracy i organizacji, socjologia problemów społecznych

Prace z tego zakresu prowadzone są m.in. w ramach teorii stosunków pracy, prywatyzacji usług publicznych i jej konsekwencji. Inne obszary problemowe dotyczą wykluczenia społecznego, biedy i uzależnienia, polityk publicznych, niepewności na rynku pracy (w tym zjawiska prekariatu i underemployment), czy segregacji zawodowej ze względu na płeć. W tym zagadnieniu jest też powstawanie związków zawodowych w sektorze prywatnym w Polsce.

Rokrocznie studenci mają możliwość wybierać z bardzo bogatej oferty zajęć fakultatywnych ogniskujących się wokół tej problematyki. W ostatnich trzech latach były to takie jak: „Rodowiska i rynki pracy w badaniu socjologicznym”, „Prekariat i przemiany struktury klasowej”, „Imigranci o wysokich kwalifikacjach na polskim rynku pracy”, „Zbiorowe stosunki pracy w Polsce”, „Rynek pracy. Paradygmaty, teorie i koncepcje”, „Strajk jako skrajna forma protestu pracowniczego w kontekście lokalnym”, „Krytyczna analiza profilowania bezrobotnych w Polsce”

- Socjologia edukacji

Podjęwane są, między innymi, badania szkolnictwa wyższego np. w kontekście tworzenia polityk publicznych, badania losów absolwentów szkół wyższych (w IS pracują współautorzy systemu ELA - Ekonomicznych Losów Absolwentów), analizy dotyczące zjawiska przemocy i agresji w szkole (również z wykorzystaniem teorii gier), czy analizy decyzji dotyczących edukacji. Przykładami zajęć związanych z tą problematyką są fakultety: „Socjologia szkolnictwa wyższego - przemiany uniwersytetu”, „Humanizacja i umysł ciśnie? (Auto)wykluczenie z nauk ścisłych”, „Sukces na studiach i po studiach. Studia wyższe jako przedmiot badań społecznych”, „Bullying as a social problem - investigating the group nature of school violence”.

- Badania nad różnicowaniem kulturowym i społecznym, migracje

Ten obszar obejmuje zarówno problematykę różnicowości etnicznej, zagadnienia uchodźców i wykluczenia etnicznego, badania procesów integracji imigrantów, analizy sytuacji różnicowości seksualnych w Polsce.

Oferta zajęć z tym związanej jest bardzo bogata (cieszą się ogromnym zainteresowaniem zarówno studentów IS, jak i studentów innych kierunków na UW, którzy realizują je jako OG) i obejmuje zarówno zajęcia o charakterze teoretycznym, jak i warsztaty i projekty badawcze oraz seminaria i konwersatoria, również w języku angielskim, np. „Języki różnicowości narodowych w przestrzeni publicznej w Polsce i w Europie”, „Różnicowanie społeczne i nierówności społeczne w Polsce”, „Polityczne różnicowości. Różnicowości narodowe we władzach lokalnych w perspektywie porównawczej: Polska i Ukraina”, „Wspólnoty i różnicowanie w globalnym świecie”, „Migration and Migrant Integration in the EU: Policies, Research and Practice from a Comparative Perspective”.

- Badania nad społeczeństwem cyfrowym, nowe media

W tej dziedzinie prowadzone są badania nad nowymi mediami (Internet) i ich wpływem na relacje społeczne, nad dyskursem publicznym i jego wpływem na samowiedzę Polaków, nad polskim dyskursem modernizacyjnym, nad procesami komunikacji potocznej, wykorzystywaniem nowych technologii w projektowaniu i realizowaniu polityk publicznych oraz ryzykami i demokratycznymi kontrolami nad nowymi technologiami.

Ten dynamicznie rozwijający się nurt badawczy coraz wyraźniej jest widoczny również w dydaktyce IS. W roku akademickim 2019/20 rozpoczynamy nowy program studiów II stopnia - Socjologia cyfrowa, jednak zajęcia związane z tymi tematami pojawiają się już wcześniej w



programie studiów w treści takich zajęć jak: "Nowe media a komunikacja", "Zaawansowana analiza zapisów komunikacji religijnej", "Political campaigning on the Internet".

- Badania nad pamięcią społeczną

W tym obszarze aktywność pracowników IS jest badaniem społecznych i kulturowych uwarunkowań i przemian pamięci zbiorowej w perspektywie międzynarodowej, studia nad współczesnymi teoriami pamięci społecznej oraz optymalizacją metod i technik badawczych służących analizie indywidualnych i zbiorowych wyobrażeń na temat przeszłości.

Ten obszar widoczny jest przede wszystkim w dydaktyce na II stopniu wymaga bowiem znajomości teorii i metod, szczególnie jakościowych. W bieżącym roku badania nad pamięcią będą prezentowane, dyskutowane i omówione między innymi w trakcie seminarium *Heritage, Decoloniality, Practice: A Global Perspective* oraz w trakcie projektu badawczego *Museums and Social Interventions*. Słone jest z dostarczalnością (*deliverables*) trzyletniego projektu Horyzont 2020 *European Colonial Heritage in Entangled Cities (ECHOES)*, w którym IS UW jest polskim partnerem. Dlatego te zajęcia będą nie tylko prowadzone w języku angielskim, ale również współprowadzone przez naukowców z Uniwersytetu Amsterdamskiego, Uniwersytetu w Aarhus i Uniwersytetu w Coimbra.

- Badania wartości i postaw

Jednym z najnowszych przykładów jest projekt finansowany ze środków NCN (2017-2019), którego podstawowym celem jest zbadanie przemian wartości społecznej polskiego w okresie ostatnich 30 lat. Badanie jest częścią *European Values Study* realizowanego przez międzynarodowe konsorcjum. W ramach projektu zaplanowano przeprowadzenie wspomaganą komputerowo analizy dyskusji toczących się w mediach społeczno-jakościowych pozwoli na odtworzenie projektów dobrego społeczeństwa i zidentyfikowanie podstawowych konfliktów i linii podziału. Kierownikiem projektu jest prof. M. Marody, a współpracownikami dr hab. J. Bartkowski, mgr K. Bulkowski, dr G. Kacprowicz, dr hab. J. Konieczna-Sajmatin, dr hab. S. Mandes, dr M. Sawicka i prof. R. Siemieniuchowska.

W bieżącym roku akademickim przykładami zajęć z tego obszaru są, między innymi, seminarium *Międzynarodowe badania wartości: tradycja i nowe wyzwania* (w ramach VI Fali Badania EVS) dr hab. J. Koniecznej-Sajmatin, czy seminarium *Unia Europejska - kryzys czy nowe otwarcie* dr. A. Ostolskiego i dr G. Kacprowicz

- Socjologia rodziny, socjologia płci

Obszar ten obejmuje, między innymi, analizy przemian obyczajowości ze szczególnym uwzględnieniem badania praktyk rodzinnych i rodzicielskich czy ponowoczesnych wzorców życia rodzinnego, jak również pole socjologii płci, zarówno w kontekście życia rodzinnego/prywatnego, jak i pracy.

Studenci zainteresowani tematyką mogą, między innymi, realizować zajęcia takie jak: "Miska robota", "(Nie)tradycyjni tradycyjni. Przemiany relacji rodzinnych", "Płeć i rodziny w społecznościami wiejskich. Zmiana społeczna w ujęciu biograficznym", czy "Gender and Work".

- Socjologia miasta

Ten wewnętrznie zróżnicowany obszar badawczy obejmuje zarówno tematyki związane z procesami urbanizacji, gentryfikacji, czy rewitalizacji, jak i tematy związane z antropologią miasta, bądź aktywizmem miejskim.

Przykładami zajęć związanych z tym obszarem są "Miasto wizualnie. Wizualność w mieście", *Warszawska Praga a nowa kwestia miejska*. Polityki publiczne w warunkach kryzysu neoliberalizmu (zajęcia te były realizowane przez dwa lata (2017/18 i 2018/2019) dzięki finansowaniu przyznanemu w ramach Funduszu Innowacji Dydaktycznych UW), *Urbanizacja Wilanowa* czy *Urbanizacja Białołęki* (zajęcia zakończył się publikacją raportu z badań w serii Working Paper IS U, o której więcej w pkt. 8).

Zakres zainteresowań, badań i analiz jest znacznie szerszy i bogatszy niż przedstawione wyżej obszary problemowe. Podejmowane są badania z filozofii nauk społecznych, analizy teorii kapitału społecznego, socjologii nauki, socjologii religii czy socjologii ekonomicznej. Należy podkreślić, że



UNIwersytet
Warszawski

w większości zaprezentowanych obszarów prowadzone były i są: prace zarówno teoretyczne (i to w ramach różnych tradycji teoretycznych), jak i empiryczne; badania zarówno ilościowe, jak i jakościowe oraz badania porównawcze w ramach współpracy międzynarodowej.



Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się

Plan studiów stacjonarnych II stopnia do roku akademickiego 2018/19

		przedmiot	godziny	ECTS	I sem h	I sem ECTS	II sem h	II sem ECTS
I ROK		CPS	60	6	30	3	30	3
		TABS	60	8	30	4	30	4
		warbad	60	8	30	4	30	4
		ADI	30	3	30	3	0	0
		ADJ	30	3	0	0	30	3
		Filozofia i metodologia	30	4	30	4	0	0
		sem mgr	30	4	0	0	30	4
		zajęcia fakultatywne IS lub OG	90	24	30	3	60	9
			390	60	180	21	210	27
		przedmiot	godziny	ECTS	I sem h	I sem ECTS	II sem h	II sem ECTS
II ROK		WMS	30	4	30	4	0	0
		zajęcia w j. obcym B2+ (min. 1 w IS)	60	8	30	4	30	4
		sem mgr	60	18	30	4	30	14
		zajęcia fakultatywne IS lub OG	210	30	120	18	90	12
				360	60	210	30	150



Plan studiów stacjonarnych II stopnia od roku akademickiego 2019/20

		przedmiot	godziny	ECTS	I sem h	I sem ECTS	II sem h	II sem ECTS	
1 R O K	Blok teoretyczny								
		Centralne Problemy Socjologii ¹ (x2)	60	6	30	3	30	3	
		Teorie i Analizy w Badaniach Socjologicznych ¹ (x2)	60	8	30	4	30	4	
		Filozofia i metodologia nauk	30	4	30	4	0	0	
	Blok badawczy								
		Projekt badawczy ¹ (x2)	90	12	45	6	45	6	
		Analiza Danych Ilościowych	30	4	30	4	0	0	
		Analiza Danych Jakościowych	30	4	0	0	30	4	
		Seminarium magisterskie	30	4	0	0	30	4	
		Zajęcia fakultatywne²	90	12	30	3	60	9	
		moduł% Rynek pracy, zasoby ludzkie, sprawy publiczne+ moduł% Wspólnoty, zróżnicowanie, migracje+ moduł% Socjologia polityki, państwa i życia publicznego+	Student/ka samodzielnie decyduje czy woli indywidualnie dobrać zajęcia fakultatywne, czy te woli zajęcia pogrupowane w modułach						
	Zajęcia ogólnouniwersyteckie (OG)³	30	6	30	6	0	0		
		450	60	225	30	225	30		
2 R O K	przedmiot		godziny	ECTS	I sem h	I sem ECTS	II sem h	II sem ECTS	
		Współczesna Myśl Społeczna	30	4	30	4	0	0	
		Fakultet w j. obcym¹ (x2)	90	10	45	5	45	5	
		Seminarium magisterskie	60	18	30	4	30	12	
		Zajęcia fakultatywne²	210	28	120	17	90	13	
		moduł% Rynek pracy, zasoby ludzkie, sprawy publiczne+ moduł% Wspólnoty, zróżnicowanie, migracje+ moduł% Socjologia polityki, państwa i życia publicznego+	Student/ka samodzielnie decyduje czy woli indywidualnie dobrać zajęcia fakultatywne, czy te woli zajęcia pogrupowane w modułach						
			390	60	225	30	165	30	

¹ Student/ka wybiera dwa kursy spośród wszystkich oferowanych w danej kategorii zajęć

² Wskazane zajęcia, w tym z seminariami magisterskimi oraz zajęciami z bloku teoretycznego i metodologicznego, przypisana jest do jednego z trzech modułów tematycznych. Od studenta/ki zależy czy preferuje samodzielne dobieranie zajęć według indywidualnych preferencji czy realizowanie zajęć w ramach oferowanych modułów.

³ Zajęcia realizowane poza Instytutem Socjologii. Nie mniej niż 5 ECTS za zajęcia OG musi być zrealizowane w ramach dziedziny nauk humanistycznych.



Program studiów niestacjonarnych II stopnia do roku akademickiego 2018/19:

	przedmiot	godziny	ECTS
I ROK	CPS	30	5
	TABS	30	5
	WMS	30	5
	Zróżnicowanie społeczne	30	5
	Metodologia z elementami badań rynkowych - wykład	30	3
	Metodologia z elementami badań rynkowych - ćwiczenia	30	6
	Badania ewaluacyjne	30	6
	Socjologie szczegółowe	60	10
	Przedmiot fakultatywny jako proseminarium	30	12
	Logika – semiotyka logiczna	30	3
	330	60	
II ROK	przedmiot	godziny	ECTS
	Globalne procesy społeczne	30	6
	Zawansowane techniki komputerowej analizy danych	30	6
	Przedmioty fakultatywne (w tym jeden w języku obcym)	90	15
	Przedmiot fakultatywny jako seminarium magisterskie (wraz z pracą mgr)	60	30
OGUN	30	3	
	240	60	



Plan studiów niestacjonarnych II stopnia od roku akademickiego 2019/20:

		przedmiot	godziny	ECTS	I sem h	I sem ECTS	II sem h	II sem ECTS
1 ROK	Blok teoretyczny							
		Centralne Problemy Socjologii	30	5	30	5		
		Teorie i Analizy w Badaniach Socjologicznych	30	5	30	5		
		Współczesna Myśl Społeczna	30	5	30	5		
		Zróżnicowanie społeczne	30	5			30	5
		Metodologia z elementami badań rynkowych - wykład	30	3	30	3		
	Blok badawczy							
		Metodologia z elementami badań rynkowych - warsztat	30	6	30	6		
		Badania ewaluacyjne	30	6			30	6
		Proseminarium magisterskie ¹	60	12	30	6	30	6
	Zajęcia fakultatywne IS ¹	60	10			60	10	
	OG	30	3			30	3	
			360	60	180	30	180	30
		przedmiot	godziny	ECTS	I sem h	I sem ECTS	II sem h	II sem ECTS
2 ROK	Blok teoretyczny - kontynuacja							
		Globalne procesy społeczne	30	6	30	6		
	Blok badawczy - kontynuacja							
		Zaawansowane techniki komputerowej analizy danych	30	6	30	6		
		Seminarium magisterskie ¹	60	30	30	8	30	22
		Zajęcia fakultatywne IS (w tym jeden w j. obcym) ¹	90	15	60	10	30	5
	OG	30	3			30	3	
			240	60	150	30	90	30

¹ Zajęcia są prowadzone w ramach specjalizacji. Co ile w danym roku akademickim specjalizacje są uruchamiane. Lista i program specjalizacji oferowanych studentom rozpoczynającym studia w danym roku akademickim ogłaszane są przed rozpoczęciem rekrutacji. Spośród zaproponowanych specjalizacji uruchamiane są tylko te, którymi zainteresowana jest odpowiednia liczba studentów. Jednak nie więcej niż 4. W czasie rekrutacji kandydaci wskazują preferowane specjalizacje. Jeżeli specjalizacja wybrana przez kandydata w pierwszej kolejności nie będzie uruchomiona, zostanie on zaproszony do udziału w zajęciach specjalizacji wskazanej w dalszej kolejności. Student może zostać przyjęty tylko na jedną specjalizację. Zaliczenie specjalizacji wymaga zaliczenia w okresie dwóch lat studiów wszystkich zajęć przewidzianych jej programem, o łącznej punktacji wynoszącej 67 ECTS. Do zrealizowania programu studiów należy ponadto zaliczyć wszystkie przedmioty podstawowe przewidziane planem studiów, za które student otrzymuje łącznie 47 ECTS.

Dodatkowo należy zrealizować kierunkowe zajęcia fakultatywne prowadzone w języku obcym, które - poza treścią programów związanych z konkretnym przedmiotem - są również wiczeniu umiejętności dyskusyjnego i przygotowywania prac pisemnych w języku obcym, potwierdzając tym samym zaawansowaną znajomość języka obcego (na poziomie B2+). Zajęcia w ramach specjalizacji rozpoczynają się w pierwszym semestrze pierwszego roku studiów.



Informacja o liczbie ECTS z bezpo rednim udziałem nauczyciela oraz ECTS zwi zanych z badaniami prowadzonymi w IS

I ROK - STACJONARNE						
przedmiot	godziny	ECTS	zwi zek z badaniami	ECTS z nauczycielem	ECTS do wyboru	
Centralne problemy socjologii	60	6	6	6	6	6
Teorie i analizy w badaniach socjologicznych	60	8	8	8	8	8
Projekt badawczy	90	12	12	12	12	12
Analiza danych ilo ciowych	30	4	4	4	4	4
Analiza danych jako ciowych	30	4	4	4	4	4
Filozofia i metodologia nauk	30	4	4	4	4	0
Seminarium magisterskie	30	4	4	4	4	4
Fakultet IS	90	12	12	12	12	12
OG	30	6	0	0	0	6
	450	60	54	54	54	56
II ROK - STACJONARNE						
Współczesna my I spoęcna	30	4	4	4	4	4
Fakultet w j. obcym	90	10	10	10	10	10
Seminarium magisterskie	60	18	18	18	18	18
Fakultet IS	210	28	28	28	28	28
OG	0	0	0	0	0	0
	390	60	60	60	60	60
podsumowanie dla programu studiów						
ECTS zwi zane z badaniami	114					
ECTS z nauczycielem	114					*chyba, e student wybierze inaczej
ECTS do wyboru	116					
I ROK - NIESTACJONARNE						
przedmiot	godziny	ECTS	zwi zek z badaniami	ECTS z nauczycielem	ECTS do wyboru	
Centralne problemy socjologii	30	5	5	5	5	0
Teorie i analizy w badaniach socjologicznych	30	5	5	5	5	0
Współczesna my I spoęcna	30	5	5	5	5	0
Zró nicowanie spoęcne	30	5	5	5	5	0
Metodologia z elementami bada rynkowych - wykład	30	3	3	3	3	0
Metodologia z elementami bada rynkowych - warsztat	30	6	6	6	6	0
Badania ewaluacyjne	30	6	6	6	6	0
Proseminarium magisterskie	60	12	12	12	12	12
Zaj cia fakultatywne IS	60	10	10	10	10	10
OG	30	3	0	0	0	3
	360	60	57	57	57	25
II ROK - NIESTACJONARNE						
Globalne procesy spoęcne	30	6	6	6	6	0
Zaawansowane techniki komputerowej analizy danych	30	6	6	6	6	0
Seminarium magisterskie	60	30	30	30	30	30



Zajęcia fakultatywne IS (w tym jeden w j. obcym)	90	15	15	15	15
OG	30	3	0	0	3
	240	60	57	57	48

podsumowanie dla programu studiów	
ECTS związane z badaniami	114
ECTS z nauczycielem	114
ECTS do wyboru	73

*chyba, że student wybierze inaczej

Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięć przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie

Zasady rekrutacji na studia stacjonarne

Przez kilka ostatnich lat podstawą przyjęcia na studia stacjonarne II stopnia była lista rankingowa złożona z punktów za średnie ocen uzyskanych w toku studiów wyższych oraz za ocenę pracy dyplomowej (przy czym średnia ocen uzyskanych na studiach wyższych stanowiła 70%, a ocena z pracy dyplomowej 30% ostatecznej oceny w rankingu kandydatów), zaś w przypadku kandydatów, którzy nie posiadali oceny z pracy dyplomowej, brana była pod uwagę ocena z egzaminu dyplomowego. Naszym celem było otwarcie II stopnia na kandydatów z licencjatem z innych niż socjologia kierunków, choć spełniających zdefiniowane przez nas wstępne kryteria wiedzy i kompetencji (dostępne do ich wiadomości w Internetowej Rejestracji Kandydatów UW).

Oczekiwaliśmy, że w zakresie wiedzy kandydaci na studia II stopnia będą:

- zna i rozumie podstawowe pojęcia socjologiczne;
- posiada podstawową wiedzę na temat struktur i instytucji społecznych;
- posiada podstawową wiedzę o rodzajach więzi społecznych i zasadach nimi rządzących;
- rozumie społeczne natury relacji między jednostkami, grupami i instytucjami społecznymi;
- posiada podstawową wiedzę o zróżnicowaniu społecznym i kulturowym;
- zna podstawowe metody i techniki badań społecznych oraz wie, jakie dobre metody badawcze w celu rozwiązania prostych problemów badawczych;
- umie podstawowo, stosownie w praktyce, wiedzę na temat opisu i wnioskowania statystycznego;
- rozumie, na czym polega specyfika analizy socjologicznej;
- zna podstawowe założenia i twierdzenia głównych historycznych i współczesnych teorii socjologicznych;

W zakresie umiejętności oczekiwaliśmy natomiast, że kandydaci będą:

- potrafili zinterpretować przeszłe i bieżące wydarzenia społeczne (polityczne, kulturowe, gospodarcze) przy pomocy pojęć i teorii socjologicznych;
- potrafili zastosować podstawowe terminy i kategorie socjologiczne do analizy społecznej, zwłaszcza współczesnego społeczeństwa polskiego;
- potrafili samodzielnie znaleźć podstawowe informacje i materiały niezbędne do przeprowadzenia prostych analiz socjologicznych;
- potrafili formułować samodzielnie sformułowania na temat podstawowych procesów i zjawisk społecznych;
- potrafili posługiwać się podstawowymi kategoriami teoretycznymi do opisu zmian społecznych we współczesnym społeczeństwie;
- potrafili zinterpretować proste zjawiska społeczne przy użyciu podstawowych metod statystycznego opisu;



- potrafili analizować na podstawowym poziomie interakcje zachodzące w grupach;
- umieli opisać rolę kultury w funkcjonowaniu jednostki i społeczeństwa.

Po kilku latach funkcjonowania tego rozwiązania i obserwowania jego skutków dla realizacji programu studiów stacjonarnych II stopnia podjęliśmy jednak decyzję o konieczności wprowadzenia . od roku akademickiego 2019/20 . egzaminu wstępnego. Decyzja ta poprzedzona była dogłębnie analizą wyników sprawozdań z realizacji efektów uczenia się, analizą sytuacji na studiach II stopnia na całym UW, obserwowanym niemieckim demograficznym i ogólną sytuacją na studiach humanistycznych i społecznych, dyskusjami w gronie Komisji Dydaktycznej IS UW, analizą danych z USOSa oraz . zrealizowanymi jesienią 2018 roku . wywiadami grupowymi przeprowadzonymi wśród studentów III roku I stopnia oraz studentów II stopnia. Wszystkie obserwacje jednoznacznie wskazywały na narastające problemy związane z funkcjonowaniem studiów II stopnia, zarówno na całym Uniwersytecie Warszawskim, jak i w IS.

Jednym z głównych problemów było rekrutowanie się na studia II stopnia osób, dla których jedyną motywacją było pozyskanie legitymacji studenckiej. W tym przypadku analizy danych z USOSa pozwoliły na identyfikację osób, które . pomimo pomysłowego zrekrutowania się na studia . w ogóle studiów nie podejmowały. Nie można tu było mówić o rozczarowaniu kierunkiem studiów, niedopasowaniem poziomu czy treści programu do oczekiwań przyjętych kandydatów, ponieważ były wśród nich osoby, które . nawet jeżeli dokonały rejestracji na pojedyncze zajęcia . w ogóle się na nich nie pojawiały, aktywnie studenckie ograniczając do odebrania legitymacji. Równocześnie nie byli fikcyjni studenci zapełniali w procesie rekrutacji miejsca, które mogłyby być wykorzystane przez osoby, które . mając nieliczne z ukończonego wcześniej programu studiów . były zmotywowane do studiowania na II stopniu w Instytucie Socjologii. Dotyczyło to również naszych absolwentów studiów I stopnia, których . rednią uwidoczniła w dyplomie licencjackim jest niejednokrotnie niższa od . redniej kandydatów z innych uczelni, co jednak nie przekłada się nie tylko na motywację do studiowania na II stopniu, ale także na faktycznie posiadane umiejętności i zdobyte wcześniej wiedzę . Warto to podkreślić, że zjawisko „martwych dusz” to nie tylko nasz wewnętrzny problem . podobne zjawisko jest obserwowane na innych studiach II stopnia na Uniwersytecie Warszawskim. Co więcej, uważamy, że osoby takie są obciążeniem dla całego społeczeństwa, które ponosi koszty organizowania dla nich studiów, z których one nie korzystają .

Z jednej strony, brak egzaminu wstępnego pozwalał na wypełnianie limitu rekrutacyjnego na poziomie 90-110 osób i przyjmowanie na studia osób, które nie miały licencjatu z socjologii (co pozwoliło promować socjologię jako kierunek otwarty i sprzyjający zmianie dyscypliny studiów między I a II stopniem). Z drugiej strony, od samego początku sygnalizowany był . zarówno przez wykładowców, jak i samych studentów . problem nierównomiernych umiejętności i wiedzy koniecznych do efektywnego uczestniczenia w zajęciach i rozwoju. Wśród studentów bez licencjatu z socjologii obserwowane były wyraźne niedostatki wiedzy teoretycznej i koncepcji socjologicznych oraz bardzo niski poziom znajomości metod badawczych.

Problem ten staraliśmy się analizować w systematyczny sposób, korzystając z różnych dostępnych nam źródeł. Informacje uzyskane przez nas przy gromadzeniu sprawozdań z realizacji efektów uczenia (pkt. 10, załączniki B i C) wyraźnie wskazywały na trudności, których



ródjem byŷy zró nicowane wej ciowe kompetencje studentów uczestnicz cych w poszczególnych zaj ciach:

W wypadku warsztatów badawczych najwi kszym utrudnieniem byŷy brak odpowiedniego przygotowania z zakresu statystyki, zwiŷszcza studentów, którzy nie mieli licencjatu z socjologii w IS UW.

Zró nicowanie studentów II stopnia, z którymi prowadziŷam warsztat badawczy. Nie wszyscy maj licencjaty z socjologii lub kierunku pokrewnego. Na przedmiot jest majŷ godzin, studenci zró nicowani, trudno jest zapewni sensowny sposób nadrobienia wiedzy metodologicznej przez cz grupy.

Podobne komentarze pojawiaŷy si w czasie spotka Komisji Dydaktycznej (o jej udziale w procesie zapewniania jako ci kształcenia wi cej w pkt. 10), zarówno ze strony pracowników, jak i przedstawicieli studenckich. Równie dwukrotnie (jesieni 2016 i jesieni 2018 roku) przeprowadzone, przez z-c dyrektora ds studenckich przy wsparciu ze strony przewodnicz cego ZSS IS, badania fokusowe w ród studentów II stopnia jednoznacznie wskazaŷy, e wprowadzenie egzaminu wst pnego traktowane jest nie tylko jako rozwi zanie konieczne, ale wr cz oczywiste.

Dlatego te . od rekrutacji na rok akademicki 2019/20 . postanowili my wprowadzi egzamin wst pny jako dodatkowe, obok redniej ze studiów i oceny pracy dyplomowej, kryterium kwalifikacji na studia II stopnia. Od kandydatów na studia II stopnia w IS UW oczekiwana jest znajomo podstawowych poj socjologicznych; wiedzy na temat struktur i instytucji spoŷecznych, rodzajów wi zi spoŷecznych; zró nicowania spoŷecznego i kulturowego. Kandydaci powinni te umie zinterpretowa przeszŷe i bie ce wydarzenia spoŷeczne (polityczne, kulturowe, gospodarcze) przy pomocy poj i teorii socjologicznych oraz zaprojektowa proste badanie socjologiczne z wykorzystaniem zarówno jako ciowych jak i ilo ciowych metod badawczych. Kandydaci kwalifikowani s na podstawie:

- redniej ocen ze studiów
- oceny z pracy dyplomowej (a w przypadku braku . z egzaminu dyplomowego)
- punktów z egzaminu kompetencyjnego

Celem egzaminu kompetencyjnego jest wybór tych kandydatów, którzy przejawiaj zdolno ci mylenia o wiecie spoŷecznym w sposób socjologiczny oraz potrafi posŷugiwa si podstawowymi poj ciami nauk spoŷecznych i ich metodologii. Kandydaci maj wykaza si umiejtno ci interpretowania danych liczbowych, wskaza zale no ci mi dzy nimi, odkry trendy, a tak e wyja ni przedstawione sytuacje ycia spoŷecznego, wyja ni i zastosowa poj cia i terminy z zakresu podstaw nauk spoŷecznych i ich metodologii. Egzamin skŷada si z pyta zamkni tych oraz otwartych, które s swobodn wypowiedzi autora na zadany temat, odwoŷuj c si do podstawowej wiedzy socjologicznej i podstawowych umiejtno ci badawczych. Maksymalna liczba punktów, jak mo na uzyska z egzaminu wynosi 100, natomiast minimalna liczba punktów za egzamin, która umo liwia kwalifikacj kandydata na studia wynosi 50.

Ju teraz wiemy, e wprowadzenie egzaminu odbiŷo si negatywnie na liczbie zainteresowanych . zarówno tych, którzy zarejestrowali si jako kandydaci, jak i tych którzy zdecydowali si ostatecznie wzi udziaŷw egzaminie. Zakŷadamy jednak, e mamy do czynienia z urealnieniem rekrutacji . liczba zakwalifikowanych osób odpowiada, mniej wi cej, liczbie osób, jak rok



wcze niej (bez egzaminu kwalifikacyjnego) obserwowali my jako faktycznych uczestników zaj . W nadchodz cych miesi cach obserwowa b dziemy w jakim stopniu rozwi zanie to faktycznie pozwolił na przyj cie osób zmotywowanych oraz przygotowanych do studiowania socjologii na poziomie magisterskim.

Zasady rekrutacji na studia niestacjonarne II stopnia

O przyj cie na pierwszy rok studiów drugiego stopnia mog ubiega si osoby, które uzyskały dyplom licencjata, magistra, in yniera lub dyplom równowa ny dowolnego kierunku.

Kandydaci s kwalifikowani na podstawie listy rankingowej sporz dzonej na podstawie redniej ocen ze studiów I stopnia lub . je li kandydat takowe uko czył . jednolitych studiów magisterskich, studiów drugiego stopnia b d równowa nych. Kwalifikacja nast puje w kolejno ci wyznaczonej przez pozycj na li cie rankingowej a do wyczerpania limitu miejsc.

Kandydatów z dyplomem zagranicznym obowi zuj takie same zasady, jak dla kandydatów z dyplomem uzyskanym w Polsce. Oceny kandydatów z dyplomem zagranicznym zostan odpowiednio przeliczone i przyrównane do skali ocen obowi zuj cej na Uniwersytecie Warszawskim.

Sprawdzian kompetencji kandydata do studiowania w j zyku polskim: rozmowa maj ca na celu ocen stopnia znajomo ci j zyka polskiego - na podstawie krótkich fragmentów podr czników sSocjologia+Anthonyego Giddensa i sBadania spojęczne w praktyce+Earla Babbiego, z którymi kandydat b dzie si mógłzapozna na pocz tku rozmowy.

Rekrutacja w trybie PEU

Od rekrutacji na rok akademicki 2018/19 wprowadzili my mo liwo ubiegania si o przyj cie na studia II stopnia, zarówno stacjonarne, jak i niestacjonarne, w trybie **uznawania efektów uczenia si zdobytych poza edukacj formaln** . Zdecydowali my si na takie rozwi zanie poniewa , jak wspominamy w innych miejscach raportu, zdecydowana wi kszo studentów II stopnia ý czy studia z prac zarobkow . Z jednej strony, jest to bardzo pozytywne zjawisko poniewa pracuj cy studenci wnosz nieco inne do wiadczenie i perspektyw w dyskusjach czy realizowanych projektach, z drugiej jednak odbija si negatywnie na terminowo ci uzyskiwania dyplomu uko czenia studiów. Nadal te (co zmienia si po wprowadzeniu w ycie nowego Regulaminu Studiów⁵) zgłaszaj si do nas dawni studenci, nawet ze studiów jednolitych, zainteresowani uzyskaniem dyplomu magisterskiego. Dla takich osób, o ile maj dyplom I stopnia, rekrutacja PEU mo e by interesuj cym rozwi zaniem skoro pozwala uwzgl dnia - czasem bardzo bogate - do wiadczenie, wiedz i kompetencje zdobyte poza edukacj formaln .

Propozycja ta kierowana jest wi c przede wszystkim do osób zainteresowanych uzyskaniem tytułu magistra w zakresie socjologia a które zdobyły do wiadczenie i kompetencje zawodowe w obszarze bada spojęcznych np. jako:

“ pracownicy firm badawczych b d działów badawczych w firmach

⁵ Nowy Regulamin Studiów na UW (od 1.10.2019) nie zezwala na wznowienie w sytuacji gdy od skre lenia upłyn ý wi cej ni 10 lat.



- “ pracownicy III sektora
- “ pracownicy administracji rz dowej i samorz dowej

Kandydaci powinni posiada tytuł zawodowy licencjata lub równorz dny i co najmniej 3 lata do wiadczenia zawodowego po uko czeniu studiów I stopnia. Kandydaci zainteresowani zakwalifikowaniem na studia mog ubiega si o potwierdzanie efektów uczenia si zdobytych poza edukacj formaln w przypadku wymienionych w tabeli zaj (modułów) i o uznanie przypisanej tym zaj ciom liczby punktów ECTS.

Studia stacjonarne

Tytuł(modułu) zaj , ECTS	Efekty kształcenia	Wymagane dokumenty
Analiza danych ilo ciowych (ADI), 3 ECTS (do 2019/20) 4 ECTS (od 2019/20)	Student posiada pogł bion wiedz na temat wybranych metod i technik bada spójecznych, ich ogranicze , specyfiki i obszarów zastosowania oraz wie jak zaplanowa i zrealizowa zj one badanie spójeczne przy u yciu zaawansowanych ilo ciowych metod i technik bada socjologicznych. Potrafi zinterpretowa zjawisko spójeczne przy u yciu zaawansowanych metod statystycznych i umie posługiwa si jednym dowolnym programem komputerowym sju cym do analizy danych ilo ciowych.	Kandydat przygotowuje portfolio . dokumenty potwierdzaj ce zdobyte do wiadczenie w analizowaniu danych o charakterze ilo ciowym oraz biegł znajomo co najmniej jednego programu do analizy danych ilo ciowych, tj. np. SPSS, Stata, R (wiadectwo pracy lub za wiadczenie o zatrudnieniu, lub kopia wpisu do rejestru działalno ci gospodarczej, opis czynno ci i odpowiedzialno ci zwi zanych z prac , certyfikaty uko czenia kursów, szkole , potwierdzenie odbycia sta u)
Analiza danych jako ciowych (ADJ), 3 ECTS (do 2019/20) 4 ECTS (od 2019/20)	Student posiada pogł bion wiedz na temat wybranych metod i technik bada spójecznych, ich ogranicze , specyfiki i obszarów zastosowania oraz wie jak zaplanowa i zrealizowa zj one badanie spójeczne przy u yciu zaawansowanych jako ciowych metod i technik bada socjologicznych oraz umie posługiwa si jednym dowolnym programem komputerowym sju cym do analizy danych jako ciowych.	Kandydat przygotowuje portfolio . dokumenty potwierdzaj ce zdobyte do wiadczenie w analizowaniu danych o charakterze jako ciowym oraz biegł znajomo co najmniej jednego programu wspomagaj cego analiz danych jako ciowych, tj. Atlas.ti, MAXQDA (wiadectwo pracy lub za wiadczenie o zatrudnieniu, lub kopia wpisu do rejestru działalno ci gospodarczej, opis czynno ci i odpowiedzialno ci zwi zanych z prac , certyfikaty uko czenia kursów, szkole , potwierdzenie odbycia sta u)



Warsztaty badawcze,
8 ECTS (do 2019/20)
Projekt badawczy
12 ECTS (od 2019/20)

Wie jak zaplanowa i zrealizowa z yone ilo ciowe i jako ciowe badania empiryczne oraz dobra zastosowa odpowiednie (w y cznie z zaawansowanymi) metody i techniki badawcze w celu przeprowadzenia analizy konkretnego problemu spo jecznego. Potrafi krytycznie selekcjonowa informacje i materia y, korzystaj c z r ó nych r ó de y(w j zyku rodzimym i obcym) oraz pos y g u j c si nowoczesnymi technologiami. Potrafi przygotowa prezentacj wybranego zagadnienia lub badania w j zyku polskim i w j zyku obcym.

Studia niestacjonarne

Metodologia z elementami bada rynkowych, 8 ECTS

Wie jak zaplanowa i zrealizowa z yone ilo ciowe i jako ciowe badania empiryczne oraz dobra zastosowa odpowiednie (w y cznie z zaawansowanymi) metody i techniki badawcze w celu przeprowadzenia analizy konkretnego problemu spo jecznego. Potrafi krytycznie selekcjonowa informacje i materia y, korzystaj c z r ó nych r ó de y(w j zyku rodzimym i obcym) oraz pos y g u j c si nowoczesnymi technologiami. Potrafi przygotowa prezentacj wybranego zagadnienia lub badania w j zyku polskim i w j zyku obcym.

Kandydat przygotowuje portfolio . dokumenty potwierdzaj ce i zdobyte do wiadczenie w planowaniu i realizowaniu bada spo jecnych oraz opracowywaniu i interpretowaniu zgromadzonych danych empirycznych (wiadectwo pracy lub za wiadczenie o zatrudnieniu, lub kopia wpisu do rejestru dzia y lno ci gospodarczej, opis czynno ci i odpowiedzialno ci zwi zanych z prac , raporty i prezentacje z przeprowadzonych przez siebie bada).

Kandydat przygotowuje portfolio . dokumenty potwierdzaj ce i zdobyte do wiadczenie w planowaniu i realizowaniu bada spo jecnych oraz opracowywaniu i interpretowaniu zgromadzonych danych empirycznych (wiadectwo pracy lub za wiadczenie o zatrudnieniu, lub kopia wpisu do rejestru dzia y lno ci gospodarczej, opis czynno ci i odpowiedzialno ci zwi zanych z prac , raporty i prezentacje z przeprowadzonych przez siebie bada).

Badania ewaluacyjne, 6 ECTS

Wie jak zaplanowa i zrealizowa badanie ewaluacyjne oraz dobra i zastosowa odpowiednie (w y cznie z zaawansowanymi) metody i techniki badawcze w celu przeprowadzenia analizy konkretnego problemu spo jecznego. Potrafi krytycznie selekcjonowa informacje i materia y, korzystaj c z r ó nych r ó de y(w j zyku rodzimym i obcym) oraz pos y g u j c si nowoczesnymi technologiami. Potrafi przygotowa prezentacj wybranego zagadnienia lub badania w j zyku polskim i w j zyku obcym.

Kandydat przygotowuje portfolio . dokumenty potwierdzaj ce i zdobyte do wiadczenie w planowaniu i realizowaniu bada ewaluacyjnych oraz opracowywaniu i interpretowaniu zgromadzonych danych empirycznych, formu y waniu rekomendacji (wiadectwo pracy lub za wiadczenie o zatrudnieniu, lub kopia wpisu do rejestru dzia y lno ci gospodarczej, opis czynno ci i odpowiedzialno ci zwi zanych z prac , raporty i prezentacje z przeprowadzonych przez siebie bada).

Zaawansowane techniki komputerowej analizy danych, 6 ECTS

Student posiada pog y bion wiedz na temat wybranych

Kandydat przygotowuje portfolio . dokumenty potwierdzaj ce i zdobyte do wiadczenie w



metod i technik badań społecznych, ich ograniczenia, specyfiki i obszarów zastosowania oraz wie jak zaplanować i zrealizować badanie społeczne przy użyciu zaawansowanych metod i technik badań socjologicznych. Potrafi zinterpretować zjawiska społeczne przy użyciu zaawansowanych metod statystycznych i umie posługiwać się jednym dowolnym programem komputerowym służącym do analizy danych ilościowych.

analizowaniu danych o charakterze ilościowym oraz bieżąco znajomość co najmniej jednego programu do analizy danych ilościowych, tj. np. SPSS, Stata, R (wiadectwo pracy lub za wiadczenie o zatrudnieniu, lub kopia wpisu do rejestru działalności gospodarczej, opis czynności i odpowiedzialności związanych z pracą, certyfikat ukończenia kursów, szkoleń, potwierdzenie odbycia stażu)

Tryb postępowania w przypadku nadwyżki kandydatów: w przypadku gdy liczba kandydatów jest większa niż limit miejsc na danym programie i trybie studiowania o przyjęciu na studia decydują o miejscach na liście rankingowej utworzonej na podstawie średniej ocen ilościowych uzyskanych przez kandydatów na podstawie portfolio oraz przebiegu postępowania potwierdzającego efekty uczenia się.

Przez dwa lata od wprowadzenia możliwości rekrutacji w trybie PEU nie zgłosił się żaden kandydat. Jak wynika jednak z naszych rozmów w Biurze ds. Rekrutacji UW ten sposób uczenia kompetencji zdobywanych w procesie formalnego i nieformalnego uczenia się nie jest jeszcze w Polsce dobrze rozpoznany (choć działa z powodzeniem np. we Francji). Planujemy pozostawienie tej opcji w naszej ofercie, jako ukłon w kierunku potencjalnych kandydatów, choć warunki formalne (długo trwająca procedura, konieczność opłacania procesu potwierdzania efektów uczenia się) mogłyby dla nich zniechęcać.

Weryfikowanie efektów uczenia się w trakcie studiów

W programie studiów, obok dużego udziału zajęć praktycznych i warsztatowych, obecne są formy typowo akademickie (konwersatoria, wykłady, seminaria, wiczenia), a nacisk w kształceniu kładziony jest na pracę studenta polegającą na lekturze, analizie tekstów, systematycznym przygotowywaniu licznych prac pisemnych, prezentacji i raportów oraz uczestnictwie w dyskusjach i pracy grupowej a także przygotowaniu do realizacji własnych przedsięwzięć badawczych oraz na samodzielne rozwiązywanie problemów. Kładziemy nacisk na:

- **intensywno pracy w małych grupach** (8-12 osób) oraz intensywno kontroli efektów uczenia się (systematyczne sprawdzania efektów przez powołanie punktacji ECTS z form ich weryfikacji);
- **samodzielne prace studenta pod mentorskim nadzorem prowadzących**, służące praktycznemu nabywaniu wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, poprzez pisanie esejów, przygotowywanie projektów, analiz danych;
- **umiejętność stawiania pytań i formułowania problemów** w sposób socjologiczny;
- **kompetencje i umiejętność wykorzystania własnej nauki społecznej metodologii w połączeniu z teoriami socjologicznymi**;



- **umiej tno ĩdemaskowania ĩ zaũ e kryj cych si za rozmaitymi rutynami i konwencjami** . w yciu codziennym, polityce i ró nych politykach, praktyce spoĳecznej. Konsekwentnie, nasi absolwenci s przygotowywani gųwnie do udziaũ w yciu publicznym . jednak nie tylko jako ĩtechnicyĳ specjali ci, ale jako ĩwiadomi obywatelaĳ My ĩ nad sensem tego co robi , zanim zaczn dziaĳa , s samodzielni i krytyczni, potrafi wybiera , bo rozumiej kontekst i wiatopogl dowe uwikĳanie rozmaitych wydarze , polityk, struktur, decyzji itp. **To wũ nie takie umiej tno ci i zwi zana z nimi elastyczno , a nie techniczna sprawno daj naszym absolwentom przewag na rynku pracy.**

Przy doborze metod weryfikacji efektów uczenia si istotne jest ich wzajemne dostosowanie. W IS wypracowany jest wi c system, który pozwala kontrolowa to na etapie zgĳaszania oferty dydaktycznej na kolejny rok akademicki. Sĳu temu, mi dzy innymi, wzory sylabusów, zawieraj ce instrukcje dla wykĳadowców, jakie sposoby weryfikacji efektów uczenia si s odpowiednie dla poszczególnych form i moduĳów zaj . Dla przykĳadu, zaj cia nale ce do bloku badawczego (warsztat/projekt badawczy oraz Analiza danych ilo ciowych i Analiza danych jako ciowych) ko cz si pisemnym b d ustnym raportem z prezentacĳ i analiz wyników bada . W trakcie zaj systematycznej ocenie podlegaj te efekty wcze niejszych etapów pracy badawczej - projekt badania (je li jest pomysĳem wĳasnym studentów), projekt narz dzi badawczych, czy terminowo realizacji badania. Z kolei efekty uczenia si na zaj ciach z bloku teoretycznego weryfikowane s przede wszystkim w pracach pisemnych (egzaminach, esejach), jak równie . w przypadku zaj o charakterze seminaryjnym i konwersatoryjnym . poprzez udziaũ w dyskusji czy przygotowywanie publicznych wyst pie . Dopasowanie metod weryfikacji do wpisanych w programach studiów efektów uczenia si jest te regularnie dyskutowane i oceniane na posiedzeniach Komisji Dydaktycznej.

Staĳym tematem dyskusji w gronie Komisji s te **zasady organizowania seminariów dyplomowych oraz oczekiwania stawiane pracom licencjackim i magisterskim**. Szczególnie w przypadku studiów II stopnia obserwujemy problemy, które . w du ej mierze . s efektem bardzo zró nicowanego poziomu do wiadczenia, wiedzy i kompetencji poszczególnych studentów. Obok osób, które bardzo szybko precyzuj swoje zainteresowania i podejmuj dziaĳania zwi zane z gromadzeniem materiaĳów niezb dnych do napisania pracy dyplomowej, s te studenci, dla których samo sproblematyzowanie (niejednokrotnie zmiennych) zainteresowa jest du ym wyzwaniem, pomimo wsparcia ze strony prowadz cych seminaria dyplomowe. Przyczyny tego stanu rzeczy widzimy zarówno w braku sprecyzowanych zainteresowa ze strony studentów (szczególnie tych, dla których socjologia jest now dyscyplin), jak i w czasowym obci eniu wynikaj cym z programu studiów (du o zaj o charakterze warsztatowym, du o zaj wymagaj cych pisania prac zaliczeniowych). Po raz kolejny równie fakt, e zdecydowana wi kszo naszych studentów pracuje zarobkowo nie jest okoliczno ci sprzyjaj c efektywnemu i terminowemu finalizowaniu pracy dyplomowej. Nie wszystkie z tych okoliczno ci pozostaj pod nasz kontrol . Praktykowanym przez niektórych promotorów rozwi zaniem jest wi c zwi kszenie indywidualizacji procesu przygotowania pracy (rzadsze ale znacznie bardziej intensywne spotkania, pozostawiaj ce wi cej przestrzeni na prac wĳasn , gromadzenie niezb dnych materiaĳów i samo pisanie). Wielu wykĳadowców jest jednak niech tnych takim praktykom, które odbieraj jako zamach na tradycyjn formuĳ seminarium dyplomowego definiowane przez nich jako cotygodniowe spotkania grupy studentów maj cych prezentowa



swoje koncepcje i fragmenty pracy, które mają być następnie dyskutowane i krytycznie oceniane przez wszystkich uczestników.

Wydaje się jednak, że wobec gromadzonych obserwacji i danych dotyczących skuteczności dyplomowania, należy **zwiększyć indywidualizację i nacisk na mentorski charakter relacji z promotorem jest strategią, którą trzeba będzie wprowadzić**. Planowana jest również zmiana długości trwania samego seminarium (obecnie trysemestralnego) w kierunku znanym nam z zagranicznych uniwersytetów (np. w Bonn czy w Gothenburgu), gdzie trwa ono zaledwie przez ostatni semestr studiów, ale jako jedyny jego przedmiot, który w tym czasie student realizuje. Takie rozwiązanie ma dwie zasadnicze zalety. Daje studentom więcej czasu na zgromadzenie koniecznego do napisania pracy dyplomowej do wiadomości i zwiększenia socjologicznych kompetencji, daje przestrzeń do bardziej satysfakcjonującego określenia swoich zainteresowań oraz daje więcej czasu na lepsze poznanie wykładowców, co ostatecznie powinno przełożyć się na trafniejszy dobór promotora. Brak obciążenia innym obowiązkowymi zajęciami umożliwia studentom skoncentrowanie się na przygotowaniu pracy dyplomowej i terminowym ukończeniu studiów. Równocześnie nie jednak obowiązkowa pozostanie co najmniej dwukrotna prezentacja na forum grupy. Wpierw wstępny pomysł/projekt a na koniec gotowej pracy. Poza pracownica dydaktyka student będzie nadal zobowiązany do (i oceniany za) przedstawienie krytycznych uwag i konstruktywnych rad na temat zawartości i formy pracy innego uczestnika seminarium. Osoba wyznaczona do roli oponenta powinna zwracać uwagę na takie kwestie jak: czy problem badawczy i pytanie badawcze są dobrze zdefiniowane, czy rama teoretyczna jest spójna i zintegrowana z całością, czy wprowadzenie metodologiczne jest właściwą podstawą dla prezentowanego badania, jak przedstawiony jest materiał empiryczny, jakie jest powiązanie między ramą teoretyczną a materiałem empirycznym, na ile znacząca i zniuansowana jest analiza materiału empirycznego, jak wyczerpujące jest podsumowanie argumentacji i wnioski na podstawie badania.

Innym elementem dyplomowania, który dyrekcja Instytutu zamierza wprowadzić od roku akademickiego 2019/20 jest **doprecyzowanie wymagań stawianych pracy dyplomowej w powiązaniu z jej ocenianiem**. Formularz oceny pracy dyplomowej, stosowany w IS UW od kilkunastu lat nie jest wystarczająco pomocnym narzędziem przy wystawianiu finalnej oceny. Składa się on z następujących kryteriów: 1. Czy treść pracy odpowiada tematowi określonemu w tytule? 2. Ocena układu pracy, podziału treści, kolejności rozdziałów, kompletności itp. 3. Merytoryczna ocena 4. Czy i w jakim zakresie praca stanowi nowe ujęcie 5. Charakterystyka doboru i wykorzystania źródeł 6. Ocena formalnej strony pracy 7. Sposób wykorzystania pracy.

Wprowadzenie kryteriów pozwalających dobrze opisać recenzowaną pracę, ale jednak - szczególnie między innymi, mniej do wiadomości pracownicy - zgłaszając czasem problemy z przebiegiem tych kryteriów na konkretnych ocenach. Dlatego na początku roku akademickiego 2019/20 dyrekcja przedstawi **projekt uszczegółowienia formularza oceny** oraz będzie postulowała wprowadzenie ocen cząstkowych przy poszczególnych kryteriach oceniania, co powinno pozwolić na bardziej trafne i obiektywne weryfikowanie efektów pracy dyplomowej (projekt znowelizowanych kryteriów oceniania w załączniku I).



Zasady dyplomowania

I. PRACA DYPLOMOWA

- Wymagania merytoryczne

Praca dyplomowa powinna być sporządzona w sposób właściwy dla opracowań naukowych, z uwzględnieniem w szczególności jej wartości merytorycznej, w tym znaczenia stawianego w pracy problemu i poprawności jego sformułowania, wykorzystania danych oraz literatury, wykorzystania aparatury analitycznej oraz wiedzy teoretycznej, poprawności wnioskowania, poprawności formalnej pracy, poziomu samodzielności proponowanego rozwiązania, rzetelności i etycznie prowadzonych badań. Praca magisterska powstaje w ramach trzyletniego semestralnego seminarium dyplomowego pod opieką wybranego przez studenta promotora. Temat pracy powinien opierać się wokół kluczowych problemów badawczych i metodologicznych socjologii. Zakres problemowy i metodologiczny jest ustalany przez studenta z prowadzącym pracą z uwzględnieniem ich zainteresowań, do wiadomości badawczych oraz prowadzonych aktualnie projektów naukowych. Praca magisterska powinna zawierać krytyczny przegląd aktualnej literatury, również obcojęzycznej, odnoszącej się do danej subdyscypliny socjologii, precyzyjnie przedstawiony problem badawczy, trafnie dobrane metody i techniki badawcze oraz przekonujące analizy zebranych obserwacji i uzyskanych rezultatów.

- Wymagania formalne

Praca powinna być samodzielnym opracowaniem wybranego zagadnienia z zakresu socjologii. Wymagana jest odpowiednia struktura pracy, odniesienia do literatury przedmiotu, spis treści i odczyty. Ocenie podlega również poprawność językowa oraz opanowanie techniki pisania prac naukowych. Warunkiem dopuszczenia pracy do egzaminu dyplomowego jest przyjęcie jej przez promotora oraz uzyskanie pozytywnej recenzji. Objętość pracy magisterskiej powinna wynosić od 126000 do 216000 znaków (w tym spacje i znaki interpunkcyjne).

- Standardy edytorskie i redakcyjne odnoszące się do prac licencjackich i magisterskich: Autorzy powinni kierować się standardami obowiązującymi autorów publikujących w „Studiach Socjologicznych”: <http://www.studiasocjologiczne.pl/p,3,dla-autorow.html> (z odstępstwami wynikającymi z charakteru artykułów naukowych i prac dyplomowych).

- Abstrakt:

Abstrakt powinien umożliwić czytelnikowi dotarcie do tekstu i zachęcać do sięgnięcia po całość artykułu. Prezentuje pytanie badawcze, cel i zakres pracy, wykorzystane dane, metod i zakres badania, wreszcie przedstawia najważniejsze tezy i wyniki. Abstrakt powinien być napisany w trzeciej osobie i nie powinien powtarzać ani parafrazować tytułu tekstu. Nie powinien też zawierać definicji, cytatów ani elementów argumentacji. Ma być zwięzły i pozbawiony powtórzeń. Wskazane są zdania proste lub współzależne, bez zdań wtrąconych.

- Słowa kluczowe:

Autor powinien wskazać 3-5 słów kluczowych. Pierwszym może być szczegółowa nazwa subdyscypliny socjologicznej, do której należy praca. Słowa kluczowe nie powinny być zbyt ogólne (np. globalizacja, kapitalizm, zmiana społeczna), mogą być nimi nazwy własne. Ponieważ abstrakty i słowa kluczowe są tłumaczone na angielski, autor powinien brać pod uwagę ich przekładalność. Zachęcamy do używania mowy liwie standardowej, powszechnie stosowanej terminologii zarówno polskiej, jak i angielskiej, unikania neologizmów, metafor etc.

- Wymagania techniczne:

Praca powinna być w formacie A4; preferowana jest czcionka Times New Roman 12 pkt (przypisy dolne: 10 pkt). Odstęp między wierszami powinien wynosić 1,5 wiersza, bez dodatkowych odstępów między



akapitami. Marginesy 2,5 cm ze wszystkich stron. Tekst jest wyrównany do lewego i prawego marginesu (wyjustowany). Numery stron znajdują się w prawym dolnym rogu, przy czym numeracja stron jest ciągła. Nagłówki (tytuły rozdziałów i podrozdziałów) są wyrównane do lewej, wyróżnione poprzedzającym je dodatkowym odstępem (a w przypadku co najmniej tytułów rozdziałów – także pogrubieniem). Akapity należy rozpoczynać od wcięcia.

- **Procedury**

Promotorem pracy magisterskiej może być prowadzący seminarium dyplomowe lub wskazany przez niego pracownik Instytutu Socjologii mający co najmniej stopień naukowy doktora. Warunkiem zaliczenia I semestru seminarium dyplomowego jest złożenie szczegółowego projektu pracy magisterskiej wraz z przeglądem literatury lub jednego rozdziału pracy magisterskiej.

Złożenie pracy dyplomowej jest warunkiem zaliczenia ostatniego semestru seminarium dyplomowego. Student zobligowany jest do złożenia w sekretariacie dydaktycznym Instytutu Socjologii, zaakceptowanej przez promotora, pracy magisterskiej na dwa tygodnie przed planowanym terminem egzaminu dyplomowego. Przed dopuszczeniem do obrony praca magisterska jest sprawdzana w systemie antyplagiatowym obowiązującym na Uniwersytecie Warszawskim.

II. EGZAMIN DYPLOMOWY

- **Wymagania merytoryczne:**

W skład komisji egzaminacyjnej wchodzi: przewodniczący (Dyrektor Instytutu Socjologii lub zastępca Dyrektora IS UW), promotor, recenzent. Egzamin dyplomowy jest egzaminem ustnym, złożonym z trzech pytań, z których co najmniej jedno dotyczy problematyki pracy dyplomowej. Recenzent pracy magisterskiej promowanej przez doktora musi być samodzielnym pracownikiem naukowym.

Pytania odnoszące się do pracy magisterskiej mogą dotyczyć pogłębienia zawartych w niej interpretacji lub przedstawienia alternatywnych (np. odnoszących się do innych ujęć teoretycznych) wyjaśnień, uzasadnienia wyboru metod badawczych, krytycznego osądu zebranego materiału empirycznego. W odpowiedzi na pytania niezwiązane bezpośrednio z pracą magisterską oczekuje się od dyplomanta wiedzy na temat metodologii badań socjologicznych oraz ograniczeń, specyfiki i obszarów zastosowania poszczególnych metod, jak również rozumienia najważniejszych międzynarodowych i krajowych badań socjologicznych, oraz umiejętności krytycznej i refleksyjnej analizy zjawisk i problemów społecznych.

- **Wymagania formalne**

Do obrony pracy magisterskiej konieczne jest wcześniejsze zrealizowanie wszystkich wymogów programu studiów, w tym uzyskanie zaliczenia seminarium dyplomowego. Warunkiem dopuszczenia studenta do egzaminu dyplomowego jest przyjęcie pracy przez promotora oraz uzyskanie pozytywnych recenzji.

- **Procedury**

Dwa tygodnie przed planowanym terminem obrony pracy dyplomowej student:

- a) składa w sekretariacie studiów stacjonarnych egzemplarz pracy dyplomowej wydrukowany dwustronnie, zbindowany podpisany przez autora pracy i promotora (zgodnie ze wzorem obowiązującym na Uniwersytecie Warszawskim)
- b) umieszcza streszczenie i słowa kluczowe oraz archiwizuje pracę w Archiwum prac dyplomowych,
- c) składa 4 zdjęcia (formatu 4,5 cm x 6,5 cm) lub 5 w przypadku odpisu w języku angielskim
- d) składa dowód wpłaty za dyplom na indywidualne konto studenckie. w języku polskim 60 zł odpis dyplomu w języku angielskim 40 zł (odpis w języku angielskim wystawiany jest na życzenie studenta).



Pomimo dostrzegania konieczności zreformowania seminariów dyplomowych o wysokim poziomie prac magisterskich, jakie powstają w Instytucie Socjologii, wiadczy nagrody uzyskiwane przez magistrantów w zewnętrznych konkursach:

- W 2013 praca Kamila Lipskiego „Wyspy szczęśliwe. Polskie elity biznesu jako heterotopia i symulakr+zdobyła **nagrodę I stopnia** w konkursie **PTS im. Floriana Znanieckiego**.
- W 2014 praca magisterska naszej absolwentki Zofii Włodarczyk „Między rodziną a lokalną społecznością. Sprawstwo w biografii kobiet wiejskich+zdobyła **I nagrodę** w ramach **konkursu Instytutu Pracy i Spraw Socjalnych** na najlepsze prace magisterskie i doktorskie w dziedzinie pracy i polityki społecznej oraz **nagrodę specjalną II stopnia** im. Gajki Kuronowej w **Konkursie im. Jana Józefa Lipskiego**, organizowanego przez Stowarzyszenie Otwarta Rzeczpospolita (opiekunem pracy był dr Sylwia Urbanska), natomiast praca Mikołaja Nizickiego dotycząca konsultacji społecznych na poziomie wojewódzkim w 2014 r. **nagrodę III stopnia** w XII edycji **Konkursu im. Prof. Michała Kuleszy**. Z kolei praca magisterska Anny Siejak pt. „Kocham. Nie biję. Przemoc wobec dzieci w dyskursie publicznym”, otrzymała pierwszą nagrodę (w kategorii: najlepsza praca magisterska) w V edycji **konkursu** organizowanego przez **Rzecznika Praw Dziecka** na najlepsze prace magisterskie i doktorskie poruszające problematykę praw dzieci. Dodatkowo, praca została wydana jako publikacja elektroniczna przez RPD.
- W 2017 roku Polskie Towarzystwo Genderowe w XI edycji Konkursu na **najlepszą pracę magisterską o tematyce gender** przyznało **nagrodę główną** w Kategorii Nauki Społeczne Dorocie Wyrwińskiej za pracę pt. „Co się dzieje z mężczyznami? Analiza dyskursów dotyczących kryzysu męskości w artykułach prasowych oraz internetowych+obronioną u dr Małgorzaty Sikorskiej.
- Nasza absolwentka Aleksandra Wysocka, w tym samym roku, otrzymała w **konkursie im. Jana Józefa Lipskiego wyróżnienie specjalne** im. Jacka Kuronia za pracę magisterską „Rewitalizacja czy gentryfikacja? Przemiany na Powiśle w oczach mieszkańców i nowych użytkowników dzielnicy+napisaną pod kierunkiem dr Barbary Bossak-Herbst.
- Jonathan Michał Scovil, również w 2017 roku, otrzymał **wyróżnienie w Konkursie im. Jana Józefa Lipskiego** oraz został **laureatem nagrody im. Floriana Znanieckiego II stopnia** za pracę magisterską pod tytułem „W krainie Ulro. Wyobrażenia religijne polskich katolików a wiatoopogląd naukowy+napisaną pod kierunkiem dr. Tadeusza Szawiela.
- W 2018 roku Magdalena Paul, absolwentka studiów II stopnia niestacjonarnych, otrzymała **nagrodę im. Floriana Znanieckiego II stopnia** za pracę napisaną pod opieką dr hab. Renaty Wójcik „Udział w konferencjach naukowych a produktywność i wpływ publikacji naukowych. Badanie z wykorzystaniem analizy sieci społecznych”.

Kryterium 4. Kompetencje, do świadczenia, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry

W Instytucie Socjologii w roku akademickim 2019/20 zatrudnionych jest prawie 60 osób na stanowiskach badawczo-dydaktycznych lub dydaktycznych oraz 3 osoby na stanowisku badawczym. Zajęcia dydaktyczne są prowadzone przede wszystkim przez kadrę IS, głównie z doktorantami Instytutu, którzy współprowadzą zajęcia o charakterze fakultatywnym (w ten sposób, pod okiem doświadczonego wykładowcy, uczą się i doskonalą techniki dydaktyczne) bądź samodzielnie prowadzą zajęcia obowiązkowe na I stopniu.



Należy podkreślić, że w Instytucie Socjologii prowadzi się zarówno prace teoretyczne (i to w ramach różnych tradycji teoretycznych), jak i empiryczne; badania zarówno o charakterze ilościowym, jak i jakościowym, a także badania porównawcze w ramach współpracy międzynarodowej. Wiąże się to z udziałem naszych pracowników w międzynarodowych projektach badawczych, konferencjach i publikacjach.

Pracownicy Instytutu podejmują również **działania na rzecz podnoszenia i rozwijania swoich kompetencji dydaktycznych, rozwoju międzynarodowej współpracy dydaktycznej** oraz pozyskiwania grantów pozwalających podnosić jakość kształcenia. Możliwe jest to, między innymi, dzięki środkom z dotacji projektowej, którą Instytut Socjologii otrzymał z MNiSW oraz **dotacji projektowej PIK UW** (szczegóły w pkt. 7 i 10), która pozwala finansować **udziały pracowników IS w międzynarodowych konferencjach, szkoleniach i warsztatach**, podnoszących poziom ich wiedzy i umiejętności, jak i pozwalających na budowanie sieci znajomości, pomocnej przy dyskusjach i pracach nad modernizowaniem programów kształcenia.

Dr Wojciech Rafałowski dwukrotnie brał udział w kursach związanych z nauczaniem metod ilościowych w socjologii. W trakcie ECPR⁶ **Winter School in Methods and Techniques**, zorganizowanej na Uniwersytecie Wiedeńskim w lutym 2013 roku uczestniczył w kursach **“Multilevel Regression Modelling and Introduction to STATA”**, a w lutym 2014 roku w kursie **“Advanced Discrete Choice Modeling”**. Do wiadomości te zostały przez niego wykorzystane przy projektowaniu i prowadzeniu zajęć z analizy danych ilościowych. W semestrze zimowym 2019/20 dr Rafałowski przebywa na **stypendium Fulbright Senior Award** na **Washington University in St. Louis**, gdzie ma okazję obserwować metody nauczania statystyki na amerykańskim uniwersytecie, a zebrane do wiadomości planuje wykorzystać do ulepszenia praktyk dydaktycznych w Instytucie Socjologii UW.

W 2016 roku dr Agata Komendant-Brodowska, dr Anna Baczko-Dombi oraz dr Katarzyna Abramczuk uzyskały **dofinansowanie projektu innowacji dydaktycznych** w ramach dotacji projektowej, którą Instytut Socjologii otrzymał z MNiSW. Celem tego projektu (**“Pułapki wspólnego działania w ujęciu eksperymentalnym”**) było przygotowanie materiałów i przeprowadzenie działań badawczo-dydaktycznych skoncentrowanych wokół problemu wspólnego działania, a dzięki wykorzystaniu innowacyjnych rozwiązań dydaktycznych zwiększenie zaangażowania studentów w prezentowanie im problematyki. W ramach tego projektu dydaktycznego, obejmującego zajęcia zarówno dla studentów I jak i II stopnia, przygotowana została, między innymi, aplikacja dydaktyczna pt. **“Garnek pełen dukatów”** pozwalająca na zapoznanie się z mechanikami i motywacjami towarzyszącymi aktorom zaangażowanym w problem wspólnego działania, opracowany został projekt badania eksperymentalnego na bazie gry w dobro publiczne, który był następnie dyskutowany na zajęciach, jak również studenci II stopnia zaangażowani byli w przeprowadzenie przygotowanego badania eksperymentalnego wśród studentów I stopnia i w analizę uzyskanych wyników. Cykl tych zajęć, prowadzony już po raz czwarty, cieszy się bardzo dużym zainteresowaniem i uznaniem wśród studentów, co jest szczególnym sukcesem w odniesieniu do zajęć kojarzonych ze statystyką, powszechnie uznawaną za najtrudniejszy przedmiot na studiach w IS.

⁶ European Consortium for Political Research.



W 2016 roku Instytut Socjologii UW nawiązał współpracę z Groningen Center for Social Complexity Studies w celu podejmowania wspólnych inicjatyw edukacyjnych związanych z nauczaniem podstaw modelowania w naukach społecznych (obszar określany zazwyczaj terminem „Computational Social Sciences”). W 2018 roku IS UW pozyskał jako partnera w obszarze innowacji edukacyjnych berliński Alexander von Humboldt Institute for Internet and Society i wspólnie z Groningen Center for Social Complexity Studies otrzymał **dofinansowanie w ramach programu Erasmus Plus** (Instytut Socjologii UW jest instytucją koordynującą) projektu pod nazwą **“Action for Computational Thinking in Social Sciences”**. Celem projektu jest stworzenie otwartego kursu online (MOOC-a) dedykowanego studentom nauk społecznych wczesnych lat (poziom licencjatu), obejmującego szkolenie z podstawowych koncepcji i narzędzi z obszaru modelowania w naukach społecznych. Obecnie tworzone są materiały edukacyjne (filmy, teksty, ćwiczenia, quizy) do pierwszego z pięciu modułów kursu. Materiały powstające w ramach kursu będą również wykorzystywane m.in. w ramach kursu „Cyfrowych metod badań społecznych” na naszym nowym programie studiów II stopnia „Socjologia cyfrowa” oraz na zajęciach na II stopniu na kierunku „Socjologia” (np. Mikro-makro, TABS o teorii racjonalnego wyboru). Realizacja projektu pozwoli dotrzeć do szerokiej grupy docelowej (średnio w takich kursach bierze udział kilka tysięcy osób rocznie, a są one powtarzane cyklicznie) i budować pozycję Uniwersytetu Warszawskiego jako ważnego aktora w tematyce nauczania modelowania w naukach społecznych w Europie. W ramach realizacji projektu ACTISS, zgodnie z założeniami programu, bardzo duży nacisk jest położony na rozwój kompetencji zespołu w zakresie dydaktyki. Zespół IS UW stale współpracuje z ekspertem z Uniwersytetu w Groningen w zakresie tworzenia MOOC-ów. Jest to szczególnie cenne ze względu na unikalne kompetencje naszych partnerów, mających już ogromne doświadczenie w tej dziedzinie (kilkanaście uruchomionych kursów). W projekcie zaangażowana jest platforma Futurelearn – jedna z najmłodszych instytucji oferujących kursy internetowe – możliwości opracowania kursu dla tej platformy jest sama w sobie wyróżnieniem. Podczas tygodniowej wizyty studyjnej w Berlinie (czerwiec 2019) cała grupa projektu brała udział w intensywnym szkoleniu w zakresie przygotowywania kursów internetowych i wysokiej jakości zgodnych z najnowszymi trendami materiałów edukacyjnych, m.in. przygotowywania scenariuszy i materiałów wizualnych oraz samego nagrywania filmów edukacyjnych. Szkolenie miało charakter przede wszystkim merytoryczny, ale również techniczny. W efekcie wizyty powstają materiały dydaktyczne będące częścią kursu, ale te możliwości do zastosowania podczas zajęć w roku akademickim 2019/20. Zarówno same materiały, jak i kompetencje, które zespół nabył w trakcie kursu, będą z pewnością do wykorzystania przy innych działaniach dydaktycznych w IS UW oraz pozwolą na poszerzenie kompetencji innych pracowników na przykład przy okazji prowadzenia wspólnych zajęć. W efekcie prac nad projektem ACTISS powstają już dwie publikacje związane z dydaktyką:

- Jager, W., Abramczuk, K., Komendant-Brodowska, A., Baczek-Dombi, A., Fecher, B., Sokolowska, N., Spits, T. Looking into the educational mirror: why computation is hardly being taught in the social sciences, and what to do about it w: Harko Verhagen, Melania Borit, Giangiacomo Bravo, Nanda Wijermans (ed.) Advances in Social Simulations . Looking in the Mirror, Springer (w druku)
- Abramczuk, K., Baczek-Dombi, A., Jager, W., Komendant-Brodowska, A., Porayska-Pomsta, Katarzyna, Vasalou, A., sTeaching computational social science: towards a learning map for organizing educational material+, http://194.116.73.185/papers/SSC_2016_paper_100.pdf (conference paper)

W styczniu 2018 roku dr Maja Sawicka wzięła udział w szkole zimowej **Digital Methods Initiative** zorganizowanej przez **Uniwersytet w Amsterdamie** (UvA). Program szkolenia



obejmowały dwa dni zajęć teoretyczno-praktycznych (wykłady dotyczące zastosowania metod cyfrowych w analizach z zakresu nauk społecznych i charakterystyki danych cyfrowych oraz warsztaty praktyczne zorientowane na zastosowanie konkretnych narzędzi) oraz trzy dni pracy projektowej. Digital Methods Initiative był prezentacją nowoczesnego podejścia do nauczania metodologii badań społecznych metod *learning-by-doing* i inspiracją do wprowadzania takich elementów do własnych kursów. Uczestnictwo umożliwiło lepsze zrozumienie specyfiki danych cyfrowych oraz procesu analizy, w którym takie dane są wykorzystywane, dało wgląd w obecnie dostępne narzędzia służące do analizy danych cyfrowych oraz w logikę działania takich narzędzi. Co więcej, dzięki podwyższonym kompetencjom i zyskanej wiedzy z zakresu metodologii badań cyfrowych umożliwiło doktorantce dr. Sawickiej zaangażowanie się w przedsięwzięcia naukowe, których elementem jest praca z danymi cyfrowymi. Do wiadomości zdobyte w trakcie udziału w szkoleniu zimowym zostaną przez nią od razu wykorzystane przy pracach nad programem studiów na kierunku *Socjologia cyfrowa*, a także na zajęciach dla studentów I i II stopnia kierunku *Socjologia* (dotyczących wspomaganego komputerowo jakościowego badania jakości, w których wykorzystana zostanie zarówno wiedza, jak i podejście dydaktyczne zainspirowane sposobem prowadzenia zajęć podczas szkolenia zimowego DMI2018) oraz kierunku *Język i społeczeństwo*, prowadzonego przez IS we współpracy z Instytutem Lingwistyki Stosowanej UW (wprowadzenie elementów analizy danych cyfrowych do programu przedmiotu *Badania etnograficzne*).

W czerwcu 2018 dr hab. Sławomir Mandes uczestniczył w **szkoleniu** organizowanym przez **konsorcjum Clarin** we Wrocławiu. Organizatorami wydarzenia byli: Politechnika Wrocławska, konsorcjum CLARIN-PL, PolLinguaTec, Centrum Wiedzy CLARIN. Konsorcjum Clarin (<http://clarin-pl.eu/pl/strona-glowna/>) to część ogólnoeuropejskiej infrastruktury badawczej CLARIN. Tworzy je sześć jednostek naukowych, w których powstają elektroniczne zasoby językowe i narzędzia do pracy z dużymi zbiorami tekstów w języku polskim. W ramach warsztatów można było poznać zaawansowane techniki przetwarzania tekstu za pomocą narzędzi przygotowanych przez konsorcjum. W szczególności warsztaty dotyczyły: tworzenia, przeglądu i anotacji korpusów tekstów; wydobywania informacji oraz cech tekstów: tworzenia prostych statystyk, stylometrii, grupowania, ustalania autorstwa, wydobywania terminów, ustalania nazw własnych; zasobów leksykalnych CLARIN-PL: *Słownosie*, *Słownosie* polsko-angielska, *Słownik* znakowany wydaniem emocjonalnym, *Walenty* - słownik walencyjny. Nabycie umiejętności i wiedza zostaną wykorzystane np. w czasie zajęć "Analiza danych jakościowych: Zaawansowana analiza zapisów komunikacji religijnej" prowadzonych w roku akademickim 2018/2019.

Od 2018 roku realizowany jest w Instytucie projekt **Future of Europe in Research and Studies** (CEFoE) finansowany przez Komisję Europejską w ramach **Jean Monnet Programme** w **programie Erasmus+** (w okresie 2018-2021). Celem projektu jest prowadzenie wykładów i warsztatów dla studentów, realizacja badań naukowych i organizacja debat publicznych na temat społecznych, politycznych i ekonomicznych wyzwań stojących przed Unią Europejską. Projekt umożliwia wyczerpujące omówienie problematyki UE do programu studiów w IS UW, w tym takich zagadnień jak: społeczny wymiar Unii, w tym kryzys demograficzny i próby jego rozwiązania, demokratyzacja procesów decyzyjnych, konsultacje społeczne i debaty jako narzędzia deliberacji, przejawy nierówności społecznych, problemy unijnej polityki migracji i kryzys uchodźczy, wyzwania globalizacyjne wobec Unii, scenariusze rozwoju UE, zrównoważony rozwój, polityka klimatyczna i energetyczna; także prowadzenie badań naukowych na temat reprezentacji interesów



społecznych i ekonomicznych w politykach publicznych UE, jak również inicjowanie debat publicznych dotyczących najbardziej aktualnych problemów Unii.

W kwietniu 2018 roku dr Agata Komendant-Brodowska i dr hab. Sławomir Mandes wzięli udział w **konferencji i CyberHuman1** zorganizowanej przez Polskie Towarzystwo Badaczy Rynku i Opinii, co pozwoliło na zapoznanie się z aktualnymi trendami w badaniach wykorzystujących dane cyfrowe (dynamicznie rozwijające się linie badań społecznych) oraz nawiązanie kontaktów z ekspertami, którzy w dalszej perspektywie mogą być konsultantami przy modyfikacjach programu studiów, szczególnie zajęć o charakterze metodologicznym i warsztatowym oraz ewentualnymi (współ)przewodzącymi zajęciami w Instytucie Socjologii UW.

W 2018 roku dr Anna Baczek-Dombi i dr Agata Komendant-Brodowska uczestniczyły w warsztatach **Impact School: Science Transfer in the 21st century**, organizowane przez Leibniz Research Alliance Science 2.0. (Berlin, Niemcy). Celem warsztatu było zwiększenie umiejętności komunikowania wyników badań naukowych instytucjom i osobom spoza świata nauki. Oprócz uzyskanych w trakcie warsztatu umiejętności, dodatkową korzyścią z udziału w warsztacie było nawiązanie kontaktów, które są kluczowe w tworzeniu międzynarodowych projektów partnerskich. Współorganizator warsztatu Alexander von Humboldt Institute for Internet and Society został partnerem IS UW w projekcie ACTISS. W trakcie tego wyjazdu dr Komendant i dr Baczek wzięły udział w warsztacie z zastosowaniem metody sArena Blended Connected Learning Design+, co po powrocie, znalazło zastosowanie przy projektowaniu studiów sSocjologia cyfrowa+, ale nie pojedynczych przedmiotów, czy przekazaniu najważniejszych informacji innym pracownikom IS UW. Program warsztatów pozwolił uzyskać nowe kompetencje w zakresie komunikowania wiedzy naukowej, co przełożyło się na zwiększenie umiejętności dydaktycznych (przekazywanie studentom wiedzy na temat często skomplikowanych kwestii w przystępny sposób) oraz uświadomiła konieczność podkreślenia podczas zajęć kwestii odbiorców wyników badań, również z sektora biznesowego i pozarządowego.

We wrześniu 2018 dr Paweł Pojowski wzięł udział w spotkaniu **International Network for Social Policy Teaching and Research** w Centre for Research on Discretion and Paternalism na Uniwersytecie Bergen w Norwegii. Program spotkania obejmował m. in. dyskusje nad przedsięwzięciami dydaktycznymi w ramach sieci (wymiana studentów i kadry), planów co do przygotowania i publikacji podręczników w zakresie Public Policy, oraz omówienie zastosowania tzw. systematic reviews. Ich metodologii, użyteczności i form instytucjonalnych. Systematic reviews są relatywnie nową i wyraźnie popularyzowaną metodologią public policy analysis, która nie jest jeszcze dobrze zakorzeniona w polskich realiach i – szczególnie – dydaktyce. W ramach spotkania przeprowadzono pokazowe seminarium poświęcone tej metodologii i jej nauczaniu, z naciskiem na transfer aktualnych treści i wzorów dydaktycznych. Udział w wydarzeniu przekłada się na budowanie potencjału implementacji tych wzorów w IS na każdym poziomie studiów, dając możliwość przedyskutowania ograniczeń i szans związanych z ich stosowaniem oraz umożliwianie kontaktu z ekspertami w stosowanych obszarach. Obszar przedmiotowy spotkania był zbliżony do ofert dydaktycznych modułów sProblemy społeczne i sprawy publiczne+(studia I stopnia) i specjalizacyjnej sKapitał ludzki. rynek pracy. sprawy publiczne+(studia II stopnia), planowane jest też uruchomienie zajęć fakultatywnych poświęconych metodologii i zastosowaniom systematic reviews.



We wrześniu 2018 dr Anna Baczek-Dombi i dr Agata Komendant-Brodowska wzięły udział w II Interdyscyplinarnej Konferencji Naukowej **TechSpo'18: Władza algorytmów?** w Krakowie, na której zaprezentowały koncepcję projektu ACTISS. Został on bardzo dobrze odbierany i pozwolił na zainteresowanie projektem polskiego środowiska dydaktyków tzw. obliczeniowych nauk społecznych oraz rodzimym materiałem dydaktycznym z najnowszych prowadzonych w Polsce badań. Konferencja okazała się też rodzimym źródłem inspiracji do szczegółowego projektowania i rozwoju studiów **sSocjologia Cyfrowa+**. pozwoliła na lepszą orientację w tematyce, możliwość współpracy interdyscyplinarnej i myślenia o sylwetce kandydata. Dzięki kontaktom nawiązanym w czasie konferencji udało się również pozyskać dwoje referentów na wykładowców **sSocjologii Cyfrowej+**.

W czerwcu 2019 dr Agata Komendant-Brodowska i dr Katarzyna Abramczuk były uczestniczkami **sSymposium of Principles on Effective Teaching+** organizowanego przez Wydział Psychologii symposium skierowanego do pracowników UW prowadzących zajęcia. Daje ono możliwość poszerzenia wiedzy z zakresu tworzenia nowych kursów, ich prowadzenia i metod ewaluacji studentów. Głównym celem symposium było upowszechnienie wiedzy na temat zasad, metod i technik, które mogą stosować nauczyciele akademicki, aby osiągnąć wysokiej jakości efekty uczenia się i wysoki poziom zadowolenia studentów. W trakcie symposium wielu zaproszonych międzynarodowych ekspertów, m.in. Prof. Beth Morling (University of Delaware) and Prof. Melissa Beers (Ohio State University) przedstawiły oparte na dowodach zasady projektowania kursów, nauczania i uczenia się.

W lipcu 2019 grupa pracowników IS (dr Anna Baczek, dr Agnieszka Jasiewicz, dr Agata Komendant-Brodowska, dr hab. Sławomir Mandes, dr Justyna Pokojska, dr Małgorzata Sikorska oraz dr Marianna Zieleńska) wzięła udział w **szkoleniu przeprowadzonym przez Centrum Kompetencji Cyfrowych UW** zapoznającym z innowacyjnym projektowaniem zajęć metod **ABC Learning Design**, w tym w bardzo interesujący sposób pokazującym powiązanie rodzimych metod i form dydaktycznych ze sposobami systematycznego weryfikowania efektów uczenia się. Szkolenie było otwarte dla wszystkich pracowników IS UW, ale ze względu na jedyny dostępny wówczas termin w kalendarzu CKC UW zostało przeprowadzone w okresie, gdy wykładowcy przebywają już na urlopiach. Pozostajemy jednak w kontakcie z Centrum i planujemy kolejne szkolenia z innowacyjnych metod planowania zajęć.

Wiedzą o wysokim poziomie dydaktyki jest także fakt, że na bazie i na potrzeby dydaktyki w IS UW, z inicjatywy jego kadry naukowej i jej siłami, **tworzone lub tłumaczone i przygotowywane do wydania są podstawowe podręczniki i zbiory tekstów** w zakresie historii myśli socjologicznej, współczesnych teorii socjologicznych, statystyki, metodologii i współczesnego społeczeństwa polskiego⁷. Prace te wykorzystywane są powszechnie w

⁷ Tłumaczenia podręczników: Babbie E. *sPodstawy badań społecznych+* PWN Warszawa 2003 i *sBadania społeczne w praktyce+* PWN Warszawa 2008; Lofland J. i in. *sAnaliza układów społecznych+* Scholar Warszawa 2009; *sWspółczesne teorie socjologiczne+* Scholar Warszawa 2006 (wybór i opracowanie Aleksandra Jasińskiego-Kania, Lech M. Nijakowski, Jerzy Szacki, Marek Ziótkowski). Autorstwo podręczników: Nowicka E. *sWiat człowieka, wiat kultury+* PWN Warszawa 2019 (wydanie 7), Lissowski G, J. Haman, M. Jasiński *sPodstawy statystyki dla socjologów+* Scholar Warszawa 2008; Nowicka E., M. Głowacka-Grajper *sWiat człowieka - wiat kultury. Antologia tekstów klasycznej*



nauczaniu socjologii i dyscyplin pokrewnych także poza Uniwersytetem Warszawskim. Również dorobek badawczy kadry i doktorantów Instytutu Socjologii upowszechniany w formie monografii, publikacji w czasopiśmie i pracach zbiorowych oraz tłumacze literatury obcej zajmuje poczesne miejsce wśród lektur wykorzystywanych w nauczaniu socjologii i nauk społecznych w ogólnie, tak na UW, jak i w innych ośrodkach w Polsce.

Wysoki poziom kształcenia i zaangażowanie naszych wykładowców dostrzegane są także na samym Uniwersytecie Warszawskim. W listopadzie 2018 roku dr Agata Komendant-Brodowska otrzymała **Nagrodę Dydaktyczną Rektora UW**. Wyróżnienie to przyznawane jest od 2015 roku nauczycielom akademickim, którzy w pracy ze studentami wykorzystują nowatorskie metody nauczania. Kandydaci zgłaszani są przez dziekanów i kierowników jednostek prowadzących studia, a zgłoszenia oceniane są przez komisję, której przewodniczy prorektor ds. studentów i jako członkowie i w skład której wchodzi m.in. przedstawiciele studentów i doktorantów.

Innym przykładem doceniania wykładowców IS i ich wysokich kompetencji dydaktycznych jest zapraszanie ich jako prowadzących **zajęcia socjologiczne w innych jednostkach UW**. Stale współpracujemy z Instytutem Historycznym, Wydziałem Geografii i Studiów Regionalnych, Wydziałem Pedagogicznym. Nasi pracownicy prowadzą także co roku autorskie zajęcia na Wydziale Artes Liberales, również we współpracy ze specjalistami z innych dyscyplin, ciesząc się bardzo dużym zainteresowaniem i wysoko oceniane przez studentów AL. Rokrocznie kilku-kilkunastu pracowników Instytutu pełni rolę tutorów studentów Międzyobszarowych Indywidualnych Studiów Społecznych i Humanistycznych (MISH UW), otaczając ich opieką naukową i promując ich prace dyplomowe, a czworo pracowników (w tym dwoje - dr Agnieszka Jasiewicz i dr Paweł Pojżowski - aktualnie) pełni funkcję opiekunów lat na MISH. Dr hab. Małgorzata Głowacka-Grajper jest z kolei, już drugą kadencją, z-cj Dyrektora MISH ds. studenckich. Wiadcząco to o dostrzeganiu na całym UW naszego zaangażowania w kwestie studenckie i dydaktyczne.

Konieczność jego poszerzenia i pogłębienia wiedzy i umiejętności. Dzięki współpracy z uczelniami zagranicznymi, kooperacji z partnerami z otoczenia społeczno-gospodarczego oraz dzięki uczestniczeniu w dodatkowych kursach, szkołach letnich, czy szkoleniach podnoszących kompetencje dydaktyczne. uważamy za oczywisty komponent pracy w Instytucie Socjologii. Ciągła wymiana doświadczeń i umiejętności pozwala nam na to, by co poznawać nowe rozwiązania i sprzyja systematyzowaniu wiedzy. Znajduje to swoje odzwierciedlenie zarówno w nowo podejmowanych projektach badawczych naszych pracowników, jak i we wprowadzaniu przez nich nowych rozwiązań w zakresie dydaktyki.

Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie

- **Podstawowe dane o infrastrukturze dydaktycznej**

Instytut Socjologii korzysta z pomieszczeń w budynku przy ul. Karowej 18. Znajdują się w nim następujące sale dydaktyczne: na parterze 18 (105,1 m²), na piętrze 22 (24,13 m²), na I piętrze sale 104 (48,3 m²) i 112 (48,9 m²), na II piętrze sale 201 (35,9 m²), 204A (27,3 m²), 205 (48,4 m²) i 212 (22,4 m²), na III piętrze sale 301A (16,86), 303 (28,9 m²), 304 (48,5 m²), 305 (25 m²). Pracownia dla doktorantów, 4 stanowiska, 305a (22,8 m²) i 315 (27,5 m²), a na IV piętrze sale



400 (33,6 m²), 403 (48,9 m²), 405 (28,1 m²), 406 (24,8 m²), 410 (23 m² . sala komputerowa), 411 (27,3 m² . sala komputerowa) i 412 (33 m² . sala komputerowa).

Razem jest 19 sal dydaktycznych o łącznej powierzchni 687,8 m². W całym budynku jest dostępny internet (sieć bezprzewodowa).

- **Pracownie komputerowe** - liczba stanowisk, oprogramowanie

W Instytucie Socjologii mamy 3 sale komputerowe (w ramach Pracowni Przetwarzania Danych), które znajdują się na IV piętrze budynku przy ul. Karowej. Są to sale nr 410 (12 stanowisk komputerowych + jedno dla prowadzącego), nr 411 (12 stanowisk komputerowych + jedno dla prowadzącego) i sala nr 412 (12 stanowisk komputerowych). Ponadto na II piętrze budynku znajdują się 4 ogólnodostępne stanowiska komputerowe oraz 4 stanowiska dla laptopów. Wszystkie jednostki centralne w Pracowni Przetwarzania Danych IS UW mają dostęp do przewodowego Internetu (LAN). Na komputerach zainstalowane są specjalistyczne pakiety statystyczne do ilościowej analizy danych takie jak: R, SPSS, Statistica. Ponadto na komputerach w sali 411 oraz tych ogólnodostępnych zainstalowano jest oprogramowania wspierające proces analizy danych jako ilościowych Atlas.ti.

- **Wyposażenie sal dydaktycznych**

Obecnie w 16 salach jest sprzęt multimedialny. Dodatkowo, w 7 salach dydaktycznych zostały zainstalowane telewizory LCD podłączone do komputerów. Rzutniki współpracują zarówno z komputerami stacjonarnymi jak i z laptopami.

- **Fokusownia**

Sala nr 406 została przystosowana do prowadzenia zogniskowanych wywiadów grupowych. Zainstalowany system audio-wizualny umożliwia zarówno bieżący podgląd jak i zapis prowadzonych wywiadów.

Warto dodać, że w ostatnim czasie, dzięki zaangażowaniu Prodziekana WFiS dra hab. Sławomira Yódzkiego, udało się po wielu latach starań wybudować w naszej siedzibie na Karowej 18 **wind**, co znacznie podniosło komfort użytkowania budynku, nie tylko w ród osób z ograniczonymi możliwościami ruchowymi, oraz zwiększyło dostępność dla osób z niepełnosprawnościami. Dbałość o dostępność przejawia się także w tym, że w czasie kolejnych remontów brane są pod uwagę potrzeby osób z niepełnosprawnościami (przystosowanie toalet, oczyszczenie ciągów komunikacyjnych na kładym z piętrem). W roku 2017 **wyremontowany** został i wyposażony w nowe meble **pokój studentów** (tzw. **«Kanciapa»**), który jest siedzibą Zarządu Samorządu IS, ale pozostaje otwarty dla wszystkich studentów IS, w którym mogą spędzać czas między innymi korzystając z komputera i drukarki, a nawet odgrzać posiłek w mikrofalówce. Na początku 2018 roku, dzięki zaangażowaniu naszych studentów, IS otrzymało dofinansowanie w ramach Budżetu Partycypacyjnego UW na realizację projektu **«Ogród społeczno-iloowy na Karowej»**, który po zakończeniu koniecznego generalnego remontu zewnętrznej elewacji i tarasu, został zrealizowany w czerwcu 2019 roku. «Ogród» służy nie tylko studentom i pracownikom Instytutu Socjologii, ale jest otwarty dla całej społeczności UW. W planach jest również remont Sali wykładowej, która ma służyć zarówno celom dydaktycznym jak i naukowym (jako miejsce organizowania konferencji i seminariów bądź posiedzeń koleżeńskich).

- **Biblioteka i zbiory biblioteczne**

Studenci Instytutu korzystają ze zbiorów połączonych Biblioteki Wydziału Filozofii i Socjologii UW oraz Instytutu Filozofii i Socjologii PAN, która dysponuje bogatym zbiorem księzek i czasopism (200 tys. vol. księgek, 42 tys. czasopism i 15 tys. jednostek w zbiorach specjalnych). Biblioteka



kompletuje 320 tytułów czasopism (159 zagranicznych i 151 krajowych). Czytelnia (ogólna i czasopism) ma 76 miejsc i prawie 4 tys. księzek w zbiorze podręcznym. Jest czynna przez 6 dni w tygodniu w godz. 9.00 - 20.00. Biblioteka posiada także czytelnię zbiorów specjalnych. Komputerowy katalog on-line obejmuje nabytki od 1991 r. Biblioteka ma 12 stanowisk komputerowych do pracy własnej z bazami danych oraz dostęp do baz udostępnianych na serwerze Biblioteki Uniwersyteckiej. Niektóre zakłady Instytutu posiadają wyspecjalizowane księgozbiory własne, które udostępniane są pracownikom oraz zainteresowanym studentom. Coraz częściej jednak studenci Instytutu korzystają przede wszystkim z zasobów Biblioteki Uniwersytetu Warszawskiego, głównie anglojęzycznych baz on-lineowych.

Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku

Instytut Socjologii odpowiada na oczekiwania otoczenia zewnętrznego, nawiązując współpracę z instytucjami samorządowymi, instytucjami kultury, organizacjami pozarządowymi, działającymi na rynku firmami badawczymi, zróżnicowanymi środowiskami pracodawców poprzez udział we wspólnych badaniach, rozbudowany system praktyk, jak również stałe kontakty z absolwentami Instytutu.

Instytut Socjologii, jako jeden z sześciu wydziałów Uniwersytetu Warszawskiego, jest uczestnikiem programu **„Aplikacyjne prace dyplomowe – skuteczny start zawodowy”**. Celem programu jest wspieranie współpracy pomiędzy uczelnią a jej otoczeniem społeczno-gospodarczym poprzez zachęcanie studentów do przygotowywania prac dyplomowych na zamówienie partnerów zewnętrznych. W ramach tego projektu IS podejmuje współpracę z Urzędem Miasta Stołecznego Warszawa oraz z przedstawicielami firmy, której działalność obejmuje, między innymi, prace badawczo-rozwojowe w zakresie narzędzi badawczych z obszaru nauk społecznych. W czerwcu br. obroniona została praca magisterska napisana w ramach tego programu **„Motywacja w firmach rekrutacyjnych, na przykładzie CPL Jobs”**, której autorką jest Monika Bajkowska, a promotorem dr Julia Kubisa.

Poza bardziej sformalizowaną współpracą z otoczeniem zewnętrznym (w postaci udziału w programie **„Aplikacyjne prace dyplomowe”**) Instytut Socjologii od wielu lat intensywnie kooperuje z instytucjami, takimi jak organizacje trzeciego sektora czy z różnego rodzaju firmami badawczymi. Wśród przykładów wymieniłoby się na 1) **Pracowni Badań i Innowacji Społecznych „Stocznia”**, założoną i prowadzoną przez absolwentów Instytutu Socjologii, która współpracuje z IS w zakresie praktyk studenckich, jak również regularnie oferuje wysoko cenione zajęcia dydaktyczne o silnie praktycznym i aplikacyjnym charakterze; 2) **Pracowni Gier Szkoleniowych**, również założoną przez absolwentów Instytutu Socjologii, która między innymi przygotowuje i przeprowadza parokrotnie gry szkoleniowe dla uczestników Socjoszkoły, letniej szkoły organizowanej dla kandydatów na studia socjologiczne; 3) **Instytut Badań Edukacyjnych**, placówkę badawczą prowadzącą interdyscyplinarne badania naukowe nad funkcjonowaniem i efektywnością systemu edukacji w Polsce, która systematycznie oferuje stałe i dla studentów Instytutu, umożliwiając uczestniczenie w tworzeniu metodologii badań dotyczących uwarunkowań ekonomicznych edukacji, tworzenie i testowanie narzędzi oraz umożliwianie przeprowadzenia własnych analiz, jak również wspieranie dyplomantów przygotowujących prace dyplomowe z zakresu socjologii edukacji, udostępniając, na przykład, zbiory danych z realizowanych przez siebie projektów badawczych. Współpraca budowana jest także w ramach



poszczególnych zajęć. Głównie tych o charakterze empirycznym. Dla przykładu, w 2017 r., w ramach kursu „Społeczne środowisko demokratyczne i aktywność obywatelska” studenci zaprojektowali i przeprowadzili wywiady FGI w laboratorium agencji badawczej Millward Brown, korzystając ze wsparcia profesjonalnego moderatora i zapoznając się z wyposażeniem, technikami i sposobem funkcjonowania profesjonalnej firmy badawczej.

Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym zapewniana jest także dzięki **włączaniu studentów w prace i projekty badawcze prowadzone przez sam Instytut Socjologii**. Wśród najnowszych przykładów wymienić można projekty realizowane przez dra Mikołaja Lewickiego koncentrujące się na procesach urbanizacji w poszczególnych dzielnicach Warszawy i zachodzącym tam powolnym rozwoju gospodarczego, przemianach społecznych i form uspołecznienia. Raport z badań nad procesami urbanizacji Białołęki, opublikowany w kwietniu 2018 roku w serii Working Papers Instytutu Socjologii (cyklicznym wydawnictwie najlepszych prac studentów IS), „Nowa Ziemia Obiecana - raport badawczy na temat procesów urbanizacyjnych na Białołęce” spotkał się z bardzo dużym zainteresowaniem władz samorządowych dzielnicy. Dr Lewicki prowadzi te zajęcia podczas których studenci przeprowadzają socjologiczne badania we współpracy oraz współkreśleniu celów badań przez podmioty zewnętrzne - organizacje (np. Narodowa Galeria Sztuki „Zachęta”, Orkiestra Sinfonia Varsovia) oraz, głównie mając na względzie przedsięwzięcia polskie (np. Pracownia Gier Szkoleniowych, LifeTube). Dzięki takim rozwiązaniom studenci są motywowani do pracy zespołowej nad projektem badawczym, który przynosi wymierne efekty służące diagnozie wyzwań rozwojowych badanych instytucji. Formuła zajęć ma na celu symulację procesu badawczego i współpracy ze zleceniodawcą będącym partnerem badawczym, socjalizując studentów do pracy badawczej i ekspertów.

Z kolejnych zajęć badawczych „Dwujęzyczność w praktyce - języki mniejszości narodowych w społeczności lokalnej” oraz „Etniczne skrajobrazy językowe - języki mniejszości narodowych w społecznościach lokalnych (gminach)” polegają na, co najmniej dwukrotnym, wyjeździe badawczym ze studentami w trakcie semestru (na początku i na końcu zajęć) i przygotowaniu raportu badawczego (wyjazdy były finansowane z dotacji projektowej - wycenionych w pkt. 7 i 10). Wynikiem tych wyjazdów było podpisanie w czerwcu 2016 r. specjalnej, dwuletniej umowy z władzami kaszubskiej gminy Parchowo (powiat bytowski, województwo pomorskie) dotyczącej prowadzenia badań na jej terenie. Efektem tych zajęć było powstanie i obronienie 3 prac magisterskich. Zebrany w ich trakcie materiał ma być wydany w postaci pracy zbiorowej pod redakcją dr hab. Sławomira Łodzińskiego. Sławomir Łodziński prowadziłyte zajęcia „Polityczne mniejszości. Mniejszości narodowe we władzach lokalnych w perspektywie porównawczej: Polska i Ukraina”, których efektem była wspólna ze stron ukraińskich publikacja książkowa pt. „...” - / Studia społeczno-polityczne i psychologiczne, Uniwersytet Państwowy im. Iwana Franki. Instytut Socjologii UW, Łódź 2017 (w książce znalazło się 13 tekstów studentów Instytutu Socjologii UW).

Innym przykładem jest uczestniczenie studentów w zajęciach dydaktycznych oraz stażach i praktykach oferowanych przez dr Annę Przybylską w prowadzonym przez Instytutowe **Centrum Deliberacji** projekcie „Nowe perspektywy dialogu: model deliberacji i narzędzia IT w procesach decyzyjnych”, realizowanym we współpracy z Politechniką Warszawską, Związkiem Miast Polskich, Polskim Forum Osób Niepełnosprawnych, Fundacją Wolnego i Otwartego Oprogramowania oraz Studium Promocji MIT (projekt finansowany jest ze środków Narodowego



Centrum Badań i Rozwoju w ramach programu sfinansowanego przez Uniwersytet Warszawski (Sporządzenie 2016). W maju 2016 roku, w ramach tego projektu, zorganizowane zostały warsztaty „Warszawiacy deliberują + we współpracy z przedstawicielami warszawskich szkół ponadgimnazjalnych: XL LO z Oddziałami Dwujęzycznymi im. S. Łomżyńskiego, XXI LO im. H. Kołłątaja, XXXIII LO Dwujęzyczne im. M. Kopernika, Technikum Poligraficznego im. Marszałka J. Piłsudskiego oraz XCIX LO z Oddziałami Dwujęzycznymi im. Z. Herberta. Pierwsza część warsztatów odbyła się z wykorzystaniem platformy internetowej W Dialogu, ale dodatkowo zorganizowano dla uczestników projektu spotkanie na Kampusie Centralnym UW.

Przez dwa lata trwał również projekt sfinansowany z Funduszu Innowacji Dydaktycznych UW - warsztat badawczy „Warszawska Praga a nowa kwestia miejska + Polityki publiczne w warunkach kryzysu neoliberalizmu + pod kierownictwem dr hab. Małgorzaty Jacyno i z udziałem doktorantów Instytutu. W ramach zajęć podjęto współpracę z **Muzeum Pragi** oraz pracownikami **Stołecznego Ratusza**. Wstępne wyniki tego dwuletniego projektu, realizowanego z udziałem studentów II stopnia, a oparte na wywiadach biograficznych z wieloletnimi mieszkańcami budynków komunalnych na obszarze objętym Zintegrowanym Programem Rewitalizacyjnym, były następnie dyskutowane w trakcie warsztatów z mieszkańcami Pragi. Gotowy raport został z kolei zaprezentowany w czerwcu tego roku, w kooperacji z Kantar Millward Brown, które zaoferowały go swoim klientom w swojej siedzibie w Praskim Konarskim. W spotkaniu, które było adresowane do zarówno nowych jak i wieloletnich urzędników miejskich, działaczy lokalnych oraz przedstawicieli organizacji społecznych, wzięli udział eksperci dr Łukasz Drozda (IPSIR UW), dr Łukasz Zaremba (IKP UW) oraz dr Mikołaj Lewicki z naszego Instytutu.

Stalym współpracownikiem IS UW jest **Muzeum Miasta Stołecznego Warszawy**, w którym studenci regularnie uczestniczą w dedykowanych im zajęciach z zakresu socjologii miasta. W roku akademickim 2018/19 dr Jarosław Trybuła, kustosz wystawy głównej, prezentował im np. dane zbierane przez mieszkańców i o mieszkańcach stolicy.

Na początku 2019 roku podpisali my również umowę o współpracy z **Muzeum Historii i Kultury Polaków i Polinów**. Już wcześniej zorganizowali my zajęcia dla naszych studentów (nie tylko ekspozycje „Muzeum POLIN oczami gościa”, którzy zgodnie z prośbą ze strony POLIN podkowali i kodowali dane pochodzące z wpisów osób zwiedzających muzeum. Efekty tego eksploracyjnego projektu zostały zaprezentowane przez studentów, dając im jak najbardziej istotne doświadczenie komunikowania wyników interesariuszom zewnętrznym, m.in. przedstawicielom muzealnego Działu Badań i Działu Komunikacji. Posłużą one do przygotowania scenariusza kolejnych zajęć, seminarium badawczego „Muzeum POLIN jako znak i miejsce w przestrzeni miasta”, które będzie realizowane w roku akademickim 2019/20. W tym miejscu warto zaznaczyć, że niezależnie od bardzo dobrze układającej się współpracy i wzajemnego zainteresowania obydwu stron jej kontynuacja. Proces przygotowywania umowy był bardzo długi ze względu na konieczność konsultowania jej z różnymi szczeblami władz na Uniwersytecie oraz prawnikami, zarówno Uniwersyteckimi, jak i POLIN. Z jednej strony, jest to zrozumiałe, z drugiej jednak przykład tego, jak wiele czasu i zaangażowania wielu osób wymaga sfinalizowanie formalnej umowy o współpracy. Nasze doświadczenie wskazuje, że o wiele szybciej i w bardziej elastyczny sposób można nawiązać długotrwałą kooperację z zewnętrznym aktorem przy wykorzystaniu nieformalnej sieci kontaktów społecznych.



Instytut Socjologii jest równie cz ci interdyscyplinarnego laboratorium badawczego Uniwersytetu Warszawskiego **DELab UW**, w ramach którego realizowane s projekty dotycz ce spoęcze stwa i gospodarki cyfrowej oraz wyzwania, przed jakimi stoi spoęcze stwo w dobie zmian technologicznych, a który to tworzy platformę współpracy pomi dzy akademią, biznesem i instytucjami publicznymi. W ród sztandarowych działań DELab UW znajduj si projekty realizowane w ramach europejskiego programu Horyzont 2020, w tym trwaj cy od 2016 roku projekt sChain React. Zwi kszenie wiadomo ci spoęcze stwa wobec powi za korporacji z M P+. Socjologowie z IS UW działaj cy w DELab UW realizuj te projekty w partnerstwie z otoczeniem zewn trznym, w tym we współpracy z przedstawicielami biznesu (jak cho by Polpharma czy Gumtree), czy organizacjami po ytku publicznego, np. z Fundacj Przedsiębiorczości Kobiet. Podejmowane działania owocuj realizacj projektów spoęczych, dotycz cych przyszłości rynku pracy i sytuacji rozmaitych grup spoęczych w dobie rewolucyjnych zmian technologicznych. W ród nich znalazły si m.in. Projekt sAktywni+. Przyszłość rynku pracy+ realizowany na zlecenie firmy Gumtree, w ramach którego przeanalizowana zostają kondycja współczesnego rynku pracy w obliczu postępującej automatyzacji i robotyzacji. Wnioski z przeprowadzonych badań obejmuj prognoz bezpieczeństwa zatrudnienia pracowników rozmaitych sektorów rynku, w tym analizujemy umiejtności jakie będą wymagane od pracowników poszczególnych zawodów w niedalekiej przyszłości.

Ju istniejąca pula współpracy z otoczeniem zewn trznym, jak równie planowane poszerzenie współpracy o kolejne instytucje badawcze, organizacje trzeciego sektora, czy administrację publiczną, będą sprzyjały włączaniu studentów w projekty badawcze realizowane we współpracy z aktorami zewn trznymi, jak równie otwierają możliwość podejmowania kooperacji przy aplikacyjnych pracach dyplomowych.

W zeszłym roku, przygotowując koncepcję nowego kierunku studiów (Socjologia cyfrowa - wi cej w pkt. 10) przeprowadziliśmy **konsultacje z przedstawicielami środowiska biznesowego**, mające na celu zmapowanie potrzeb pracodawców, potencjalnie zainteresowanych zatrudnianiem absolwentów socjologii. W tym celu przeprowadzono 7 pogłębionych wywiadów eksperckich, w toku których przedstawione zostały oczekiwania pracodawców i ich refleksje na temat przygotowania absolwentów różnych kierunków studiów do wykonywania powierzonych im obowiązków. W ród rozmówców znaleźli si pracownicy i manager firmy zarządzającej projektami z zakresu IT (3 wywiady), key account manager i pracownik dużej firmy badawczej (2 wywiady) oraz manager i pracownik portalu rekrutującego pracowników (2 wywiady). Przeprowadziliśmy równie wywiady kwestionariuszowe z pracownikami rekrutującymi i pracownikami firm z branży HR (łącznie 15 wywiadów). Rozmowy te miały na celu zbadanie punktu widzenia pracodawców (a w ich imieniu osób nadzorujących procesy rekrutacyjne) i pozyskanie informacji o kandydatach przystępujących do procesów rekrutacji. Wskazywaliśmy na ich mocnych i słabszych stronach, ewentualnie brakach w poszukiwanych kompetencjach, a także kierunkach doszkadzania nowych pracowników, podejmowanych przez pracodawców. Z wywiadów wynika, że pracodawcy odczuwają niedosyt specjalistycznych kompetencji w ród kandydatów ubiegających si o pracę w ich firmach. Szczególnie boli ich jest brak umiejtności analitycznego myślenia i krytycznego, problemowego spojrzenia na zjawiska spoęczone z wykorzystaniem zasobów dostępnych informacji. Rozmówcy sami przyznali te, że jako przedsiębiorcy sdu o licznym, ale nie bardzo wiedzą po co i jak wiedza potrzebna dla realizacji celów firmy może na z tego



wydoby + Wskazuje to, że wyposażeni w gruntowną wiedzę metodologiczną, a przy tym otwarci na nowe technologie absolwenci socjologii mogą sprostać oczekiwaniom współczesnego rynku pracy. W oczach rekruterów niezwykle cenne okazały się te kompetencje m.in. komunikacyjne oraz, z jednej strony, samodzielność i odpowiedzialność za powierzone zadania. z drugiej, umiejętność pracy w zespole, tak i z różnicami kulturowymi czy etnicznymi. Z punktu widzenia pracodawców nie bez znaczenia pozostaje również otwartość na nowe kierunki rozwoju i gotowość do ewentualnego przekwalifikowania się. Wśród po danych twardych umiejętności znalazły się m.in. programowanie (znajomość programu R i/lub Python), umiejętność obsługi programów z pakietu Office, a także kompetencje z zakresu design thinking, które uczą patrzenia na problem badawczy z wykorzystaniem szerszej ramy interpretacyjnej. Wszystkie te dane i obserwacje są dla nas niezwykle cenne ponieważ obok informacji gromadzonych dzięki dyskusjom wewnątrz Instytutu, miedzy wykładowcami i studentami. daj nam konkretne wskazówki w odniesieniu czy to do modyfikacji programu, czy oferowania większej liczby zajęć, które pozwalałyby osiągnąć po dane efekty uczenia się. Będzie to analizowane przez Komisję Dydaktyczną IS, będącą podstawą do dyskusji o wartościach wprowadzania korekt i modyfikacjach programów nauczania, jak również w tym zasobem przy projektowaniu nowych kierunków studiów.

Pracownicy Instytutu biorą także udział w posiedzeniach **Konferencji Instytutów Socjologii**, na których, poza rodzinnymi kwestiami organizacyjnymi i problemami administracyjnymi (np. związanymi z reformami i zmianami w prawie o szkolnictwie wyższym) dyskutowane są także kwestie programowe i związane z jakością nauczania socjologii.

Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku

Umiędzynarodowienie procesu kształcenia w IS UW odbywa się w kilku wymiarach: prowadzenia zajęć po angielsku na II stopniu studiów, wyjazdach na wymiany **Erasmus** i inne **programy międzynarodowe** studentów I i II stopnia (w ostatnich latach w wymianach międzynarodowych udział wzięło spośród studentów IS UW: 2019 - 13 osób, 2018 - 18 osób, 2017 - 19 osób, 2016 - 11 osób), przyjazdach studentów z wymian międzynarodowych Erasmus i innych (2019 - 16, 2018 - 16, 2017 - 10, 2016 - 10), uczestnictwa studentów IS UW w praktykach międzynarodowych Erasmus+, uczestnictwa wykładowców IS UW w mobilności międzynarodowej Erasmus+ Teaching, uczestnictwa pracowników administracji IS UW w mobilności międzynarodowej Erasmus+ Staff Mobility.

Zasady rekrutacji naszych studentów **do programu** mobilności studenckiej **Erasmus+** zorganizowane są wg następujących kryteriów. Na początku stycznia odbywa się spotkanie informacyjne, na którym podane są wszelkie informacje związane z rekrutacją, uczelniami, terminami i możliwościami odwołania się. Maksymalna liczba punktów, jaką kandydatka/kandydat mogą uzyskać podczas rekrutacji wynosi 100 punktów. Przydzielane są one w następujący sposób:

- Wyniki w nauce z zajęć studiów: maksymalnie 50 punktów za średni 5.0
- Uczestnictwo w zajęciach w języku obcym 25 punktów (0 pkt - brak uczestnictwa, 25 pkt - uczestnictwo)
- Umiejętności językowe max. 15 punktów (C1 egzamin - 15 pkt, B2 egzamin - 10 pkt, lektoraty B2 - 5 pkt lub odpowiadające poziomem certyfikaty)



- Pisemne uzasadnienie (list motywacyjny) ch ci wyjazdu 10 punktów . mo na wskaza 3 uczelnie i uszeregow a je w kolejno ci.

Podania ocenia trzyosobowa Komisja kwalifikacyjna w skład której wchodzi : wicedyrektor ds. dydaktycznych (przewodnicząca Komisji), Koordynatorka ds. mobilności międzynarodowej dr Julia Kubisa oraz Przedstawiciel samorządu studentckiego. Na stronie internetowej IS UW podane są również warunki, terminy i możliwości odwołania się od decyzji Komisji kwalifikacyjnej.

Aktualna **lista uczelni partnerskich** Instytutu Socjologii UW w ramach programu Erasmus: **Austria** . Universität Wien, **Czechy** . Masarykova Univerzita, **Francja** . Universite de Bordeaux, Universite Grenoble Alpes, Université Côte d'Azur, Université Vincennes Saint-Denis, Ecole des Hautes Etudes en Sciences Sociales, Université de Poitiers, **Hiszpania** . Universitat de Barcelona, Universitat Autònoma de Barcelona, Universidade da Coruña, Universidad Carlos III de Madrid, **Niemcy** . Universiteit Utrecht, Technische Universität Berlin, Humboldt-Universität zu Berlin, Universität Bielefeld, Katholische Universität Eichstätt-Ingolstadt, Albert Ludwigs Universität Freiburg, Johannes-Gutenberg-Universität Mainz, Ludwig-Maximilians-Universität München, Norwegia . Universitetet i Tromsø, **Portugalia** . Universidade do Minho, Universidade Nova de Lisboa, **Słowenia** . Univerza v Ljubljani, **Szwecja** . Göteborgs Universitet, Lunds Universitet, Malmö högskola, Umeå Universitet, **Wielka Brytania** . Leeds Beckett University, **Włochy** . University of Cagliari, Università degli Studi "G. d'Annunzio" Chieti-Pescara, Università degli studi di Napoli Federico II, Università degli studi di Napoli Federico II, Università degli Studi di Roma "La Sapienza", Università degli Studi di Salerno.

Socjologiczne zajęcia w języku angielskim (na poziomie B2+), jako obowiązkowy element programu studiów II stopnia, zaistniały w Instytucie wraz z dostosowaniem programów studiów do wymogów Polskim Ram Kwalifikacji w 2011 roku. Od tego czasu rokrocznie pracownicy zgłaszają fakultety w języku angielskim, w których – poza studentami naszego Instytutu czy studentami innych jednostek UW, którzy je realizują jako zajęcia ogólnouniwersyteckie (OG), biorą w nich także studenci zagraniczni przyjeżdżający do nas w ramach programów wymiany. Dzięki temu, by liczba zajęć pozwalających zrealizować w semestrze 30 ECTS co oznacza, że co roku mamy kilkanaście, zróżnicowanych tematycznie, kursów po angielsku (ich pełna lista na rok akademicki 2019/20 znajduje się w tabeli 6 w załączniku 1). Po kilku latach funkcjonowania tego rozwiązania możemy stwierdzić, że wykładowcy coraz chętniej zgłaszają takie kursy bardzo chwalebnie oceniając poziom pracy i zaangażowania uczestniczących w nich studentów. Niewątpliwie sprzyja temu fakt, że dominującym językiem socjologii jest właśnie angielski, zdecydowana większość pracowników bierze udział w międzynarodowych konferencjach, coraz częściej publikuje po angielsku, ale także wyjeżdża na zagraniczne stypendia (połączone czasem z prowadzeniem zajęć za granicą), dzięki czemu poziom kompetencji językowych pozwala im bez problemów prowadzić socjologiczne warsztaty, konwersatoria i seminaria w języku angielskim. Do wiadomości naszych czytelników chcemy dodać, że coraz poważniejszego planowania otwarcia programu studiów II stopnia w języku angielskim.

Staramy się również wykorzystywać okazje związane z **udziałem zagranicznych naukowców** w projektach badawczych realizowanych w Instytucie do zapraszania ich do gościnnych wykładów czy udziału w seminariach naukowych. W październiku 2018 roku, we współpracy z Instytutem Studiów Społecznych UW, zorganizowali my wykład prof. Robin Wagner-Pacifici z New School for Social Research (Nowy Jork, USA) **Our Age of Crisis: Donald Trump's Elongated Rupture as Elusive Event**. W roku akademickim 2019/20 seminarium Heritage, Decoloniality, Practice: A



Global Perspective+ oraz w trakcie projektu badawczego sMuseums and Social Interventions+ b dzie wspówwprowadzone przez naukowców z Uniwersytetu Amsterdamskiego, Uniwersytetu w Aarhus i Uniwersytetu w Coimbra, którzy współpracuj z Instytutow Pracowni Badania Pami ci Społecznej w ramach trzyletniego projektu Horyzont 2020 European Colonial Heritage in Entangled Cities (ECHOES)+, w którym IS UW jest polskim partnerem.

W czerwcu br. dr Muhammad Younis z Forman Christian College University wygłosi wykład %Kashmir and Uncertainties: Dynamics of Conflict Between India and Pakistan+. Wydarzenie to byo zorganizowane w ramach projektu Memory Across Borders: Dealing with the Legacy of Disputed Territories przez Instytut Socjologii i Instytut Stosunków Mi dzynarodowych UW.

Równie **pracownicy IS UW wyje d aj na zagraniczne uczelnie jako wykładowcy go cinni**. Dr hab. **Joanna Wawrzyniak** blisko trzy z ostatnich siedmiu lat sp dziã na zagranicznych sta ach, poÿ czonych z prowadzeniem zaj , w **European Institute University**, Department of History and Civilization (Wjochy); Imre Kertész Kolleg of the **Friedrich Schiller University Jena** (Niemcy); Herder Institute for Historical Research on East Central Europe (Marburg, Niemcy); School of History of the Freiburg Institute of Advanced Studies, **Albert Ludwig University of Freiburg** (Niemcy). Joanna Wawrzyniak jest te obecnie recenzentk zewn trzn prac magisterskich na **Uniwersytecie Aarhus** (2018-22).

Od 2015 roku dr hab. **Marta Bucholc** jest zatrudniona w **Rheinische Friedrich-Wilhelms-Universität Bonn** w Niemczech, gdzie . poza intensywn prac naukow i badawcz . prowadzi po niemiecku i po angielsku zaj cia z zakresu socjologii ogólnej, socjologii prawa i teorii socjologicznej dla studentów tamtejszego Instytutu Nauk Politycznych i Socjologii oraz Wydziaÿ Prawa (Postcolonial Social Theory: An Introduction, Rechtsanalyse als Kulturforschung, Einführung in die Rechtssoziologie, Georg Simmel: Impressionist der Soziologie, Normative Ordnungen in der globalen Welt, Soziologie der Intellektuellen, Recht und Gedächtnis).

Dr **Julia Kubisa**, koordynator ds Erasmusa wyjechaã pi ciokrotnie (mi dzy 2015 a 2019) jako guest lecturer, (w tym dwa razy korzystaj c z programu Erasmus+ Teaching Mobility) do Department of Sociology and Work Science, **University of Gothenburg**. W maju 2015 roku byã te guest lecture w OstEuropa Institute, **Freie Universität Berlin**.

Dr hab. **Aleksandra Grzymała-Kazowska** w latach 2013-15, przebywaj c w ramach stypendium Marii Skłodowskiej-Curie na **University of Birmingham**, prowadziã zaj cia metodologiczne dla doktorantów z *Doctoral Researchers Diversity Network*, a w ramach programu magisterskiego *Migration, Superdiversity, Policy and Practice* opiekowaã si studentami licencjackimi i badaczami-praktykami. Z kolei w latach 2015-17, równie na University of Birmingham, prowadziã wykłady i wiczenia na studiach licencjackich w ramach kursów: *Global Societies, Data Analysis and Research Design, Social Divisions, Social Issues and Social Policy at Social Policy*, a na studiach magisterskich w ramach kursów: *Sectors and Services in British Social Policy, Globalisation and Governance*.

W semestrze zimowym 2019/20 dwoje pracowników przebywa na uczelniach zagranicznych. Dr **Wojciech Rafałowski** jest na stypendium Fulbright Senior Award na **Washington University in St. Louis**, gdzie ma okazj obserwowania metod nauczania statystyki na ameryka skim uniwersytecie. Z kolei dr hab. **Przemysław Sadura**, jako laureat Programu stypendialnego im.



Bekker NAWA, współprowadzi z prof. Anne White zajęcia w **University College London**, School of Slavonic and East European Studies.

W listopadzie br. dr hab. **Joanna Konieczna-Sałamatin**, jako short-term lecturer, będzie prowadziła zajęcia w Jenie na zaproszenie **Aleksander Brueckner Zentrum**. Przy tej okazji warto wspomnieć, że szczególnie krótkie wyjazdy (nie obejmujące całego semestru) niezależnie od swojej wartości jako sposobu na umiędzynarodowienie kadry dydaktycznej. Jest również mocno problematyczne od strony formalnej, co jest jedną z przyczyn dla których pracownicy niechętnie się na takie rozważania decydują. Pojawia się tu bowiem problem znalezienia zastępstwa dla studentów w Instytucie Socjologii, z którymi dana osoba ma zajęcia, jak również konieczność wystąpienia o urlop z UW na czas wyjazdu (nawet jeżeli trwa dwa tygodnie). Niewątpliwie jest to okoliczność, która co najmniej nie zachęca do podejmowania takich krótkoterminowych wyjazdów.

W kontekście umiędzynarodowienia działalności dydaktycznej nie bez znaczenia jest fakt, że również pracownicy sekretariatu studenckiego dążą do podnoszenia swoich kompetencji językowych (uczestnicząc w, organizowanych przez Uniwersytet, kursach językowych) oraz wiedzy o funkcjonowaniu administracyjnych sekcji ds. studenckich na zagranicznych uczelniach, korzystając z możliwości wyjazdów w ramach programu Erasmus+ (np. w zeszłym roku Joanna Caban z sekretariatu dydaktycznego przebywała na kilkudniowym szkoleniu na Uniwersytecie Sewilli w Hiszpanii).

Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia

Naszym celem jest wyposażenie studentów w umiejętności, które pozwolą im odnaleźć się w warunkach zmieniającego się rynku pracy, który coraz rzadziej przybiera formę zatrudnienia jednozawodowego, przekształcając się w zaangażowanie projektowe, w których wiele różnych zadań z obszaru rozmaitych specjalności. Dlatego kładziemy nacisk na tzw. **kompetencje miękkie**. Wśród nich podstawowe znaczenie ma umiejętność zaplanowania i przeprowadzenia całego procesu badawczego, na którą składa się nie tylko zdolność do wyobrażenia sobie konkretnych wyzwań badawczych, ale również zorganizowania pracy zespołu badawczego i zarządzania nim. Umiejętności te rozwijane są poprzez dedykowane temu przedmioty, takie jak **Warsztat/ projekt badawczy**, które stwarzają studentom praktyczną możliwość regularnego uczestnictwa w grupowych studenckich projektach badawczych (kryterium ich zaliczenia jest właśnie przygotowanie pisemnych i ustnych raportów z prac badawczych wykonanych w zespołach zadaniowych). Stosowanie metody dydaktycznej, jak jest praca w zespołach zadaniowych ma umożliwiać rozwijanie kompetencji interpersonalnych, które kształtuje się i wykorzystuje właśnie podczas pracy zespołowej: komunikacji i gotowości do dzielenia się wiedzą, otwartości na nowe idee i umiejętności wykorzystywania potencjału wszystkich członków zespołu zadaniowego, zdolności do poszukiwania porozumienia i kompromisu, podejmowania decyzji kluczowych z punktu widzenia przebiegu projektu i brania za te decyzje odpowiedzialności. W ten sposób absolwenci ISs wyposażeni zarówno w umiejętności niezbędne przyszłym liderom zespołów badawczych, jak i kompetencje, które pozwolą im być wartościowymi członkami takich zespołów.

Wsparcie studentów w uczeniu się i rozwoju naukowym realizowane jest również dzięki dwóm **dotacjom projektowym**, jakie w ostatnich latach miały do dyspozycji Instytut Socjologii. W



roku 2014 otrzymali my z MNiSW, w konkursie na najlepsze dostosowanie programów studiów II stopnia do wymogów Krajowych Ram Kwalifikacji, dotację w wysokości miliona złotych, a w roku 2017 dwuletnią dotację podmiotową⁸ (określaną jako PIK - Program Indywidualizacji Kształcenia) w wysokości 102 tysięcy złotych. Rodzki z obydwu dotacji będą wykorzystywane wyłącznie w celach związanych z dydaktyką. Trzy najważniejsze **obszary wsparcia studentów**, które mogliśmy wzmocnić i rozwinąć dzięki dotacjom to:

a) **warsztaty i wyjazdy badawcze** przeznaczone dla studentów, mające na celu podniesienie poziomu kształcenia w Instytucie Socjologii UW, poprzez umożliwienie studentom uczestnictwa w badaniach, obserwacjach terenowych oraz w dyskusjach problemowych realizowanych w terenie. Wzór wniosku, szczegółowe zasady przyznawania dofinansowania oraz sprawozdanie merytoryczne z realizacji PIK w latach 2017-19 są w załącznikach F, G i H.

Badania terenowe są stałym elementem nauczania socjologii, zarówno na I jak i - szczególnie - II stopniu, w naszym Instytucie, ale dzięki dodatkowym środkom finansowym ta forma dydaktyczna mogłaby być przez nas w ostatnich latach znacząco rozwinięta. Jest to szczególnie cenne do wiadomości, które pozwala na pogłębienie tak istotnych umiejętności jak projektowanie i monitorowanie przebiegu całego procesu badawczego, planowanie podziału pracy w zespole zadaniowym, współpraca w grupie, czy komunikowanie się z osobami spoza środowiska akademickiego. Wymiernym efektem warsztatów badawczych są nie tylko raporty, których wyniki mogą służyć interesariuszom zewnętrznym (np. władzom samorządowym, przedsiębiorstwom), ale również wartościowe, nagradzane prace dyplomowe.

Taka forma zajęć jest ceniona zarówno przez studentów, dla których ważne jest gromadzenie bogactwa do wiadomości badawczych z zastosowaniem różnorodnych podejść teoretycznych i metodologicznych, jak i przez pracowników, którzy mogą wykonać studentów w prowadzone przez siebie projekty, efektywnie łącząc obydwa - naukowy i dydaktyczny - elementy naszej pracy na uczelni.

Szczegółowe sprawozdanie z realizacji wyjazdowych projektów badawczych, dofinansowanych w ramach Programu Indywidualizacji Kształcenia, znajduje się w załączniku H.

b) Dwa **konkursy dla studentów**, przede wszystkim II stopnia: **minigrant** na badania związane z pracą magisterską oraz **konkurs publikacyjny** (zasady obydwu konkursów w załącznikach D i E). O ile wyjazdy badawcze są praktykowane w Instytucie Socjologii od dawna (choć dopiero dzięki środkom z dotacji projektowych możliwe było faktyczne ich rozwinięcie), o tyle organizacja regularnych (dwie edycje w roku) konkursów dla studentów byłaby niemożliwa bez dodatkowego wsparcia finansowego. Minigranty pozwalają studentom realizować badania na potrzeby pracy magisterskiej, które nie ograniczają się tylko do Warszawy i jej najbliższych okolic, z kolei konkurs publikacyjny, zaprojektowany przez członka komisji dydaktycznej dr. Mikołaja Lewickiego ma na celu rozwinięcie serii Working Papers IS, która w systematyczny sposób będzie prezentować najlepsze i najciekawsze prace (dyplomowe czy badawcze) autorstwa studentów Instytutu, wspierając w ten sposób ich potrzeby, rozwijając ambicje i pozwalając na nabywanie ściśle akademickich umiejętności.

⁸ Była to dotacja, jaką UW otrzymał z MNiSW za zrekrowanie maturalystów o bardzo dobrych wynikach maturalnych.



Obydwa konkursy zostały bardzo dobrze przyjęte przez studentów. Po pierwszej edycji, bazując na nowych doświadczeniach Komisja Dydaktyczna, odpowiedzialna za przeprowadzenie konkursów doprecyzowała zasady tak by my mieli pewność, że wszystkie zgłoszone prace oceniane są w sposób nie tylko merytoryczny, ale też przejrzysty i dla uczestników i dla jurorów (którymi są wybrani członkowie Komisji Dydaktycznej). Zgłaszane są zarówno prace dyplomowe, prace egzaminacyjne, eseje, jak i raporty z badań, czego najlepszym przykładem jest pierwsza zwycięska praca „Procesy urbanizacyjne na warszawskiej Białołęce”. Co więcej, obydwa konkursy – ku naszemu szczególnemu zadowoleniu – mają silnie motywujący charakter. Troje autorów „Procesów urbanizacyjnych” zostało doktorantami w Instytucie Socjologii, a autor jednej z dofinansowanych mini-grantów prac magisterskich został tym roku przyjęty do nowo powstałej Szkoły Doktorskiej Nauk Społecznych na UW.

Wydaje się więc, że ten system wspierania studentów spełnia swoją rolę. Wyróżniania najlepszych, wspierania w rozwoju i realizacji ambicji naukowych – co nie znaczy jednak, że nie wymaga dalszego dopracowania i ulepszenia. W gronie Komisji Dydaktycznej dyskutowany jest np. pomysł zorganizowania warsztatów z przygotowywania i pisanie wniosków o dofinansowanie badań, tak by wspierał studentów w rozwijaniu tych ważnych umiejętności.

c) **Udział studentów i doktorantów w konferencjach**, mający na celu wdrożenie ich w krajową i międzynarodową działalność socjologów, poprzez aktywne uczestnictwo np. w Kongresie Międzynarodowej Socjologii w Krakowie (w przypadku studentów) oraz w kongresach European Sociological Association (w przypadku doktorantów). Uczestnictwo w tego rodzaju wydarzeniach pozwala poznać najnowsze trendy współczesnej socjologii, ale także daje możliwość reprezentowania naszego Instytutu na arenie krajowej i międzynarodowej, co przyczynia się do zwiększenia rozpoznawalności zarówno Uniwersytetu Warszawskiego, jak i IS a dzięki temu pozytywnie wpływa na jego prestiż międzynarodowe. Przed każdą konferencją studenci konsultują i wicz swoje prezentacje na zajęciach prowadzonych w Instytucie, szczególnie na seminariach dyplomowych, dzięki czemu mają okazję usłyszeć wcześniej krytyczne uwagi i komentarze, które umożliwiają im wprowadzenie koniecznych korekt, ale dają też doświadczenie reagowania na dyskusję wokół swojej prezentacji czy umiejętność radzenia sobie ze stresem w sytuacji publicznego wystąpienia.

Do doświadczenia zdobyte dzięki uczestniczeniu w konferencjach i kongresach dają też studentom motywację do podejmowania własnych inicjatyw. Bardzo aktywne jest **Koło Naukowe Chi-Kwadrat**, które działa w IS już 15 lat, a które organizuje wykłady ze specjalistami z firm badawczych, warsztaty metodologiczne, jak również realizuje rokrocznie własne badania, również na zlecenie aktorów zewnętrznych. Wśród zorganizowanych w ostatnich tylko trzech latach przedsięwzięć można wymienić „Warsztaty metodologiczne o procesie planowania badań i kwestiach etycznych (prelegentką była dr hab. Anna Giza)”, „Skonsumuj wiedzę. Weekend Badacza o tajnikach przygotowania i realizowania badań fokusowych oraz o komunikacji marek (z udziałem Julii Jarodziej z zbadaj.to, Agnieszki Brytan-J drzejowskiej z Atena Research i Michała Lutostajskiego z Kantar Polska)”, „Nowe technologie w nauce i biznesie” (dr Justyna Pokojka z IS oraz z Kantar Polska). Chi-Kwadrat przeprowadził te trzy lata temu, zakończone raportem, badanie użytkowników polskich bibliotek WFiS, IFiS PAN i PTF, a w roku akademickim 2018/19, we współpracy z Biurem ds. Wspomagania Rozwoju UW badania dotyczące zainteresowania studentów nowymi kierunkami studiów, przygotowanymi w ramach



Programu Zintegrowanego Rozwoju UW. Wyniki tych badań były potem wykorzystywane w działaniach promocyjnych nowych kierunków. W maju 2019 roku Chi-Kwadrat oraz **Koło Naukowe Socjologii Jako ciowej i Zarząd Samorządu Studentów IS** zorganizowały te jednodniowe studenckie konferencje. Zalogowani bo bada +, która ogniskowała się wokół problematyki interdyscyplinarnych badań społecznych w sieci oraz wpływu nowych technologii na społeczeństwo. Wystąpienia na niej miało ponad dwudziestu studentów z UW, Uniwersytetu Jagiellońskiego, Uniwersytetu Białostockiego oraz Uniwersytetu Łódzkiego, a dodatkowymi prelegentami byli dr hab. Renata Wójcik (p.o. Dyrektora IS UW) oraz dr Michał Lutostański (Kantar). Organizatorom konferencji udało się też pozyskać, jako jednego z partnerów wydarzenia, Polskie Towarzystwo Badaczy Rynku i Opinii (PTBRiO).

Niezwykle ważnym, jeżeli nie najważniejszym, zbiorowym aktorem współpracy z którym jest stałym elementem charakterystyki Instytutu Socjologii UW jest **Zarząd Samorządu Studentów IS** oraz cała społeczność studencka. Rokrocznie ZSS organizuje również poza oficjalnymi dniami adaptacyjnymi, jakimi są na Uniwersytecie przeznaczone dla osób rozpoczynających studia, szkolenia dla nowych studentów: z obsługi Uniwersyteckiego Systemu Obsługi Studiów (USOSa), z rejestracji rejonowej (obowiązującej w przypadku takich zajęć jak w/w, lektoraty czy zajęcia ogólnouniwersyteckie), ale również przepisów prawnych, w tym aktualnego Regulaminu Studiów UW. Nie do przecenienia jest też rola ZSS w integrowaniu studentów poprzez organizowanie cyklicznych wydarzeń, wśród których bodaj najcenniejszym jest Wigilijna Aukcja na Karowej. Jest to inicjatywa, która wprawdzie nie ma akademickiego charakteru, ale doskonale pokazuje społeczną wrażliwość i empatię studentów socjologii. Z inicjatywy naszych studentów zorganizowano już po raz pierwszy w 2009 roku. W pierwszym roku zebrane środki przekazano na rzecz Domu Małego Dziecka przy ul. Nowogrodzkiej w Warszawie, natomiast w kolejnych latach beneficjentem została Fundacja SYNOPSIS, zajmująca się wspieraniem i leczeniem osób dotkniętych autyzmem. Wigilijna Aukcja na Karowej stała się dla społeczności naszego Instytutu ważnym wydarzeniem, organizowanym przez kolejnych członków Zarządu Samorządu Studentów, a także dobrą wzorem dla studentów z innych jednostek UW, które w kolejnych latach zaczęły się do niej przyłączać.

Ważne dla nas jest również to, że stały kontakt z Instytutem utrzymują jego absolwenci, czego najbardziej spektakularnym przykładem w czerwcu 2016 roku było zorganizowanie przez Stowarzyszenie Absolwentów i Studentów Karowa+spotkania absolwentów IS z okazji obchodów 200-lecia UW. Zarząd Stowarzyszenia wykonał wówczas tytaniczną pracę zarówno przy zapewnieniu spotkania stosownej oprawy, jak i budując bazę kontaktów absolwentów, która pozwoliła zgromadzić ponad 400 osób.

Wysoki poziom obsługi spraw studenckich nie byłby możliwy bez wielkiego zaangażowania osób zatrudnionych w **sekretariacie dydaktycznym IS UW**. Panie z administracji nie tylko obejmują kompetentną opiekę prace związane z tokiem studiów, ale prezentują przy tym wiele życzliwości wobec studentów. Systematycznie też dążą do podnoszenia swoich kompetencji z zakresu spraw pozostających w ich ramach obowiązków. Tylko w ostatnich czterech latach uczestniczyły w:

- a) Szkoleniach: sWybrane zagadnienia postępowania administracyjnego w szkole wyszej+, sSzkolenia dla członków Komisji Stypendialnych+ (rocznie), sZarządzanie stresem+, sSubstancje psychoaktywne+, sSzkolenie z zakresu zachowania w sytuacji kryzysowej dla pracowników Dziekanatów+, sDobre komunikowanie się+, sAsertywność . jak przyjmować



- krytyk +, sOgólne zasady i procedura rekrutacji na studia na rok akademicki+(rokrocznie), sJak radzi sobie ze zmian , realizuj c ZIP+.
- b) Kursach . sArkusze kalkulacyjny Excel dla pocz tkuj cych+, sLetni, intensywny kurs j zyka rosyjskiego+, sKurs pierwszej pomocy przedmedycznej+, sAngielski poziom A2++.
- c) Konferencjach dla pracowników dziekanatów . sNowe rozwi zania informatyczne w zmieniaj cej si rzeczywiście ci akademickiej+, sOgólnopolskie Forum Dziekanatów+, sOgólnopolskie Forum Dziekanatów+.

Instytut Socjologii, podobnie jak caŷ Uniwersytet Warszawski, stara si te zapewnia przejrzyst polityk przeciwdziañania dyskryminacji, czemu sŷy yŷo stworzenie przez Rektora UW, w 2011 roku, funkcji **Ombudsmána** . Rzecznika Akademickiego. Rol Ombudsmána jest wspieranie pracowników i studentów w rozwi zywaniu konfliktów oraz dbanie o to, by wszyscy czŷonkowie spoŷeczno ci akademickiej byli traktowani sprawiedliwie i uczciwie. Na Uniwersytecie dziaŷa równie specjalistka ds. równouprawnienia, któr jest . pracuj ca w naszym Instytucie . dr Julia Kubisa. Z-ca Dyrektora IS UW ds. studenckich, w ostatnich trzech latach, wzi ŷa te udziaŷ w szkoleniach sŷak radzi sobie ze zmian , realizuj c ZIP+, sPost powanie z interesantem z problemami psychicznymi+ oraz sFunkcjonowanie osób transpŷciowych w przestrzeni akademickiej+.

D ymy do tego, by zachowywa indywidualne podej cie do studentów i otwarcie na ich, niejednokrotnie, zrŷnicowane potrzeby. Sŷy y temu system cotygodniowych dy urów wykŷadowniców dla studentów, w trakcie których studenci mog zgŷasza swoje problemy i uzyskiwa pomoc i stosowne wsparcie. Najcz cieŷ takie sytuacje dotycz b d kŷopotów z opanowaniem materiaŷu z konkretnego przedmiotu (dobrym przykŷdem s tu regularne konsultacje jakich udzielaj prowadz cy zaj cia ze statystyki) b d . odwrotnie . potrzeby dyskusji, pogŷbienia wiedzy, pro by o dodatkow lektur , czy pro by o pomoc przy doborze zaj fakultatywnych, by najlepiej pozwalajŷy rozwija indywidualne zainteresowania studenta. Problemy bardziej technicznej natury (np. zwi zane z funkcjonowaniem USOSa, rejestracj na zaj cia) s najcz cieŷ na bie co zgŷaszane albo do ZSS, albo sekretariatu dydaktycznego albo do z-cy Dyrektora IS ds studenckich. Do z-cy ds. studenckich trafiaj te trudniejsze sprawy, takie jak zbyt niskie/zbyt wysokie wymagania prowadz cych zaj cia, zapotrzebowanie na konkretne kursy (w ostatnim czasie byŷy to, mi dzy innymi, pro by o zaj cia z socjologii filmu oraz warsztaty z analizy danych jako ciowych ze wspomaganie komputerowym), pomysŷy na przemodelowanie moduŷów zaj , ró nego rodzaju problemy osobiste, ale równie - na szcz cie rzadko - skargi na wykŷadowniców. W bie ceŷ kadencji sytuacje takie miaŷy miejsce trzy razy, raz dotycz c braku wystarczaj ceŷ informacji zwrotnej o kryteriach oceny ko cowej, a dwukrotnie rozbie no ci mi dzy sylabusem zaj a ich faktycznym przebiegiem (szczególnie sposobem zaliczenia). Dwa z powy szych przypadków byŷy potem przedmiotem dyskusji i namysŷu w gronie Komisji Dydaktycznej i we wszystkich z-ca ds. studenckich odbyŷa rozmow wyja niaj c i koryguj c dan sytuacj z prowadz cymi zaj cia.

Co jednak jest dla nas szczególnie wa ne i cenne to atmosfera wspŷpracy, zaufania i wzajemnego wsparcia, która . cho niesformalizowana w adnych przepisach . pozwala szybko i elastycznie reagowa stosownie do danej sytuacji.



Kryterium 9. Publiczny dost p do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osi ganych rezultatach

Informacje o programie studiów dost pne s na stronie Internetowej Rejestracji Kandydatów UW, gdzie znajduje si . skierowana do osób zainteresowanych podj cciem studiów - oficjalna informacja o warunkach i trybie rekrutacji oraz krótka charakterystyka studiów, najwa niejsze cele kształcenia oraz sylwetce absolwenta. Wnioski dostosowuj ce programy studiów do wymogów nowej ustawy dost pne s w Monitorze UW. Informacje bardziej szczegółowe, obejmuj ce pełen opis programu studiów, plan studiów oraz spis i plan zaj na dany rok akademicki s dost pne na naszej stronie internetowej.

Od 2011 roku Instytut Socjologii ma te swój profil na Facebooku (maj cy najwi kszy zasi g spo ród FB instytutów socjologii . ponad 3600 obserwuj cych), a od czerwca tego roku na Twitterze. O ile Twitter jest dla nas kanałem informowania przede wszystkim o aktywno ci naukowej, publikacyjnej i konferencyjnej naszych pracowników i doktorantów, o tyle FB jest miejscem informowania równie o samych studiach socjologicznych, prowadzonych przez nas zaj ciach (ÿ cznie z fotoreporta ami z wyjazdów badawczych), czy sukcesach naszych studentów i absolwentów. FB jest te , coraz cz ciej, pierwszym miejscem w którym kandydaci i studenci zadaj pytania w swoich sprawach. Obecno w mediach spojęczno ciowych wydaje si by dzi oczywistym standardem w procesie komunikowania z kandydatami i studentami, co wymaga od nas szczególnie starannej pracy, skoro ródÿ to traktowane jest przez nich jako równie wiarygodne co oficjalna strona UW.

Przedstawiciele IS UW s te zawsze obecni na Dniu Otwartym UW, organizowanym w kwietniu, wydarzeniu dla osób zainteresowanych podj cciem studiów na Uniwersytecie, gdzie prezentowane s szczegółowe informacje dotycz ce programu studiów, jak równie odbywaj si rozmowy z potencjalnymi kandydatami. Rokrocznie bierzemy udział w Festiwalu Nauki . funkcjonuj cym od 1997 roku przedsi wzi ciu popularnonaukowym, które powstaÿ z inicjatywy rodowisk naukowych (Rektora Uniwersytetu Warszawskiego, Rektora Politechniki Warszawskiej oraz Prezesa Polskiej Akademii Nauk). Przez dwa weekendy wrze niowe organizowane s wi c publiczne wykłady, warsztaty czy gry terenowe prowadzone przez pracowników i doktorantów Instytutu, co pozwala na popularyzowanie socjologii jako dyscypliny naukowej, ale równie na prezentowanie jej jako kierunku studiów.

Przez kilka lat Instytut Socjologii organizowaÿte Socjoszkoÿ . letnie warsztaty socjologiczne, kierowane do uczniów szkół ponadgimnazjalnych. Zjazdy finalistów konkursu Socjoszkoÿ (zawsze ok. 20 osób) miaÿy posta 2-3 dniowych warsztatów, na których liceali ci mieli szans pozna socjologi , jej metody, przeprowadzi wÿsne mini-badania, sÿucha wykładow zaproszonych specjalistów, dowiedzie si te czym charakteryzuj si nauki spojęczne i na czym polega specyfika studiowania w IS. Zapraszani na spotkania z finalistami absolwenci Instytutu dzielili si swoj wiedz na temat karier zawodowych, co pozwalaÿ przeÿama istniej cy stereotyp socjologa poszukuj cego ci gle pracy. Zach ceni do podj cia studiów socjologicznych uczestnicy Socjoszkoÿ chwalili mo liwo bli szego poznania problematyki przyszÿch studiów oraz przyszÿch wykładowców. Ka da edycja Socjoszkoÿ poprzedzona byÿa kilkumiesi czn kampani promocyjn . informacje o konkursie wysyÿane byÿy do liceów w caÿej Polsce, pojawiaÿy si te w prasie, w radiu i na ró nych portalach/stronach dla przyszÿch kandydatów na studia. Trzeba



jednak zauważyć, że organizowanie Socjokoł zajmuje kilka miesięcy roku akademickiego. Niosąc za sobą duże koszty i finansowe (konieczność opłacania reklam, materiałów promocyjnych etc.) i czasowe. Po kilku latach funkcjonowania konkursu zauważyliśmy te same problemy zainteresowania nim zarówno ze strony licealistów, jak i uczniów w szkole. Wcześniej bardziej otwartych na współpracę z liceami. Nie porzucamy więc pomysłu całonocnych i zamykamy możliwość reaktywowania tego przedsięwzięcia, więc czasu inwestujemy obecnie w bardziej cyfrowe sposoby prezentowania potencjału dydaktycznego Instytutu.

Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów

System kontroli jakości uczenia w Instytucie Socjologii zbudowany jest na współpracy z-cy Dyrektora IS UW ds. studenckich oraz **Komisji Dydaktycznej**⁹, która pełni rolę opiniującą i kontrolną (Regulamin komisji dydaktycznej w załączniku A), przy wsparciu **Wydziałowego Zespołu Zapewniania Jakości Kształcenia** oraz Uniwersyteckiego Biura ds. Jakości Kształcenia.

Wydziałowy Zespół Zapewniania Jakości Kształcenia w kadencji 2016-20 tworzą na Wydziale Filozofii i Socjologii UW: przewodniczący dr hab. Michał Kowalski (IS UW), przedstawiciel nauczycieli akademickich jednostki dr hab. Tomasz Puczyłowski, przedstawiciele doktorantów: mgr Krystian Bogucki (IF UW) i mgr Krzysztof Gubański (IS UW) oraz przedstawiciele studentów: Tomasz Chabęć (IF UW) i Kamil Lebnicki (IS UW).

W skład **Komisji Dydaktycznej IS** w bieżącej kadencji wchodzi: dr Agnieszka Jasiewicz (z-ca dyr. IS UW ds. studenckich), dr hab. Jarosław Kiliński (przewodniczący Komisji od 2018 roku), dr hab. Małgorzata Górecka-Grajper, dr hab. Jacek Haman, dr hab. Anna Kiersztyn (koordynator modułu „Problemy społeczne” na I stopniu), dr hab. Michał Kowalski (szef WZZJK, koordynator modułu „Zróżnicowanie kulturowe” na I stopniu), dr Julia Kubisa (koordynator ds. mobilności), dr Mikołaj Lewicki (koordynator modułu „Media i komunikacja” na I stopniu), dr hab. Sławomir Mandes (kierownik studiów doktoranckich), dr Paweł Pojowski (kierownik studiów niestacjonarnych na II stopniu), dr Wojciech Rafałowski (koordynator modułu „Demokracja i polityka” na I stopniu) oraz przedstawiciel studentów - pan Kamil Lebnicki.

Na **system oceny jakości kształcenia** w Instytucie Socjologii składają się, między innymi, ocena ewaluacyjna wszystkich zajęć dydaktycznych przeprowadzana dwa razy do roku, na zakończenie każdego semestru zajęć. Pieczęć nad stroną merytoryczną oraz realizacyjną ankiety sprawuje Pracownia Efektów Jakości Kształcenia UW. Konkretnie wskaźniki i pytania ankietowe zmieniają się i dostosowywane do nowych oczekiwań wobec zajęć, ale zawsze obejmują grupę pytań, w której studenci oceniają zgodność zajęć z sylabusami, informację o kryteriach zaliczenia, poziom zaangażowania prowadzącego i jego stosunek do studentów oraz – na różnych wymiarach – sposób prowadzenia zajęć. Wyniki ankiet swoich zajęć dostaje każdy prowadzący, a pełen zbiór dla IS – z-ca Dyrektora ds. studenckich. Jeżeli wyniki ankiet są niezadowolające (awersja na skali od -2 do +2 oscylują w okolicach 0) jest to przedmiotem rozmów w trakcie zebrań Zakładu (kierownik Zakładu jest bezpośrednim przełożonym pracownika). Różnym problemom

⁹ Opisujemy tu praktykę funkcjonującą w IS i na UW do września 2019. Nowy Statut UW, a wraz z nim nowe zasady organizowania dydaktyki i polityki jakości, wejdzie w życie w październiku br.



(niedopasowanie prowadzącego do zajęć, wadliwa konstrukcja sylabusu) oraz możliwości naprawy dyskutowane są na zebraniach Komisji Dydaktycznej. Sytuacje takie mają jednak miejsce bardzo rzadko.

Wszyscy rozpoczynający prowadzenie zajęć (doktoranci, osoby niewiele zatrudnione) przez pierwszy rok zajęć pozostają pod stałą kontrolą kierownika zakładu bądź swojego promotora, a w miarę możliwości w roku poprzedzającym nauczanie uczestniczą w analogicznych zajęciach jako obserwatorzy. Takie rozwiązanie pozwala oswoić się z dydaktyką akademicką, jak również umożliwia bieżące korygowanie sposobów jej realizacji.

Przez dwa lata funkcjonował system **hospitowania zajęć** oraz pisania przez pracowników **sprawozdań z realizacji efektów uczenia się** po zakończeniu semestru zajęć (ocena realizacji efektów uczenia się w roku 2014/15 oraz 2015/16 w zajęciach B i C). Obydwa rozwiązania zostały jednak uznane za mało efektywne i nie wnoszące nowych informacji o ewentualnych problemach związanych z realizowaniem dydaktyki w IS. Wprowadzenie sprawozdań z realizacji efektów uczenia się zostało odebrane jako kolejny wymóg biurokratyczny, który odbiera czas, jaki powinien być przeznaczony na prace naukowe bądź prace ze studentami. Zapewne dlatego liczba wypełnionych sprawozdań była bardzo niska, a wśród przesłanych dominowały sprawozdania o charakterze co najmniej lakonicznym. Wprawdzie pojawiały się te, pojedyncze, bardziej rozbudowane wypowiedzi, ale informacje w nich zawarte praktycznie nie różniły się od informacji i obserwacji, które już wcześniej były omawiane przez członków Komisji Dydaktycznej. W przypadku hospitacji problemem był ich jednorazowy charakter, który nie pozwalał na bieżącą obserwację dynamiki przebiegu danych zajęć, czy zmieniających się w trakcie semestru stosowanych form dydaktycznych, które powinny być ściśle związane z potrzebami kolejnych tematów i punktów sylabusu. Takie rozwiązanie nie pozwalało też trafnie ocenić na ile obserwowane spotkanie było sypowym przykładem dla danego prowadzącego czy danej grupy studentów. Znacznie bardziej efektywnym sposobem, zarówno oceniania przebiegu zajęć, jak i budowania wsparcia dla wykładowców, są regularne dyskusje w trakcie dydaktycznych zebrań poszczególnych zakładów czy pracowni IS, w trakcie których pracownicy wymieniają się obserwacjami oraz pozytywnymi i negatywnymi doświadczeniami, pozwalającymi na testowanie różnych rozwiązań dydaktycznych. W czasie takich spotkań omawiane są między innymi wyniki egzaminów i zaliczeń, poziom prac pisemnych, jak również sposoby aktywizowania studentów (np. do bardziej systematycznego czytania lektur). Ponadto, każda grupa/moduł przedmiotów w IS ma swoich koordynatorów, którzy odpowiedzialni są za merytoryczne wsparcie prowadzących na etapie opracowania sylabusów oraz przez cały czas trwania semestru, również z finalnym ocenianiem efektów prac studenckich. To koordynator jest więc pierwszym kontaktem dla pozostałych prowadzących dane zajęcia. Wszystkie obserwacje dotyczące realizowania zarówno pojedynczych zajęć, jak i całości ich bloków/modułów są szczegółowo omawiane w czasie zebrań Komisji Dydaktycznej, w skład której wchodzi, między innymi, wspomniany koordynator. Daje to w efekcie **rozbudowany, ale elastyczny system oceniania realizacji efektów uczenia się**, systematycznego monitorowania przebiegu zajęć w trakcie trwania semestru oraz wzajemnego wsparcia.

Komisja Dydaktyczna spotyka się nie rzadziej niż 3-4 razy w semestrze, a **tematyka jej spotkań związanych jest z aktualnie najważniejszymi problemami**. Na początku roku dyskutowane są kwestie związane z przebiegiem letniej sesji, rekrutacji oraz rejestracji na zajęcia, podczas gdy na



początku semestru letniego praca komisji koncentruje się na zaplanowaniu procesu zbierania i oceniania oferty dydaktycznej na kolejny rok akademicki. Pomiędzy tymi, zawsze obecnymi punktami, spotkania poświęcone są dyskusji nad oceną projektów zgłaszanych w wewnętrznych konkursach dla studentów (omówionych w pkt. 8) oraz nad ulepszaniem systemu ich oceniania, dyskusji nad obserwowanymi problemami związanymi z realizacją efektów uczenia się, sprawami dydaktycznymi zgłaszanymi przez wykładowców i studentów oraz proponowanymi sposobami reagowania na identyfikowane trudnienia.

Początek roku poświęcony jest przede wszystkim namysłowi nad **trafnościami stosowanych procedur rekrutacyjnych** (jak również strategii promocyjnych). To właśnie Komisja Dydaktyczna jest pierwszym forum, na którym zastanawiano się nad spełnieniem przez test kompetencyjny (w rekrutacji na I stopień) pokładanych w nim nadziei na podniesienie poziomu kandydatów oraz zmniejszenie drop-outu oraz zasadności wprowadzenia egzaminu wstępnego w rekrutacji na studia II stopnia. Warto dodać, że pewnym utrudnieniem w planowaniu procesów rekrutacji w powiązaniu z wynikami uzyskiwanymi przez zrekrutowane osoby na I roku studiów jest obowiązek zgłaszania zasad rekrutacji z 1,5 rocznym wyprzedzeniem, a więc w czasie gdy nie można jeszcze zweryfikować efektywności przyjętych wcześniej rozwiązań.

Jesienią omawiany jest także rokrocznie **przebieg sesji letniej** oraz **procesu dyplomowania**. Obserwowanym od wielu lat problemem jest nieterminowe uzyskiwanie zaliczeń oraz wydłużenie finalizowania studiów. W obydwu przypadkach jednym z głównych wyzwań, oddziaływającym na cały proces dydaktyczny w Instytucie, jest podejmowanie przez studentów pracy zarobkowej. Wśród naszych studentów, najpóźniej na II roku studiów I stopnia, podejmuje pracę. Czasem dorywczo i całkiem niezwiązane ze studiami (barmanka/a), ale często właśnie nie tak, w której kompetencje socjologiczne są bardzo potrzebne. Wystarczy wziąć tu pod uwagę liczbę firm badawczych, ale też organizacji kultury, organizacji pozarządowych, czy przedsiębiorstw, które operują w Warszawie, a dla których umiejętności badawcze i analityczne typowe dla studenta/absolwenta studiów socjologicznych są bardzo istotne. Na Komisji Dydaktycznej podejmowane są więc w tym zakresie z samą planowaniem godzin zajęć (np. czy lepiej komasować je w 2-3 dni tygodnia, czy może lepiej by jak najwięcej zajęć odbywało się popołudniem i wieczorem, tak by lepiej odpowiadało na potrzeby i możliwości pracujących studentów studiów stacjonarnych), ale przede wszystkim w tym zakresie jako ci kształcenia oraz dbaniem o uzyskiwanie przez studentów programowych efektów uczenia się. To Komisja Dydaktyczna postulowała wprowadzenie do oferty zajęć fakultatywnych w I semestrze II stopnia zajęć, które podawałyby najważniejsze elementy wiedzy i umiejętności socjologicznych osobom nie mającym licencjatu z socjologii. Stąd już od paru lat studenci mają możliwość zaliczania tzw. *Niezbitek* (metodologicznego i statystycznego), dzięki czemu lepiej radzą sobie na zajęciach, które na wejście wymagają stosownych kompetencji. Z tego też powodu w sylabusach niektórych zajęć o bardziej zaawansowanym charakterze zdefiniowane są wstępne warunki, które uczestnik musi spełniać (i jest to wiedza i umiejętności odpowiadające efektom uczenia się z *Niezbitek*). Student sam może stwierdzić, czy może się na takie zaawansowane zajęcia zapisać, czy też w pierwszej kolejności powinien uzupełnić swoją wiedzę uczestnicząc w *Niezbitek* (rozwiązanie to zostało bardzo pozytywnie odebrane zarówno przez studentów, którzy chętnie się na zajęcia zapisują i chwalić sobie wiedzę, którą dzięki nim zyskują, jak również przez wykładowców, którzy prowadzą zaawansowane zajęcia teoretyczne bądź warsztatowe). Nie muszą już po początkowych tygodniach semestru na wyrównywanie kompetencji uczestników zajęć.



Z kolei w marcu i kwietniu praca Komisji Dydaktycznej koncentruje się na przedstawianym przez z-ca Dyrektora ds. studenckich zapotrzebowaniu na zajęcia dydaktyczne w kolejnym roku akademickim, a następnie na **opiniowaniu zgłoszonej oferty**. Poza zawsze obecną grupą zajęć obowiązkowych program studiów I, a zwłaszcza II stopnia, budowany jest na zajęciach fakultatywnych, zgłaszanych rokrocznie przez pracowników, zgodnych z ich najbardziej aktualnymi zainteresowaniami naukowymi i prowadzonymi projektami. Wymaga to pracy koncepcyjnej od wykładowców, ale nakłada też pewne zobowiązania na Dyrekcję Instytutu (która musi, między innymi, precyzować ile zajęć z poszczególnych kategorii, np. warsztatów/ projektów badawczych będzie potrzebnych). Pracownicy otrzymują więc szczegółów instrukcji dotyczących zgłaszania oferty dydaktycznej oraz opracowane (już parę lat temu) wzory sylabusów z podziałem na zajęcia obowiązkowe oraz poszczególne kategorie zajęć fakultatywnych, w których sprecyzowana jest forma zajęć i formy jej zaliczenia oraz odpowiednie efekty uczenia się. Przygotowane przez pracowników sylabusy są następnie weryfikowane przez członków Komisji Dydaktycznej pod kątem wymogów formalnych (czy są wskazane efekty uczenia się, czy jest wersja angielska, czy treść sylabusu odpowiada kategorii zajęć do której jest zgłaszany). Jeżeli Komisja stwierdza braki bądź niecisłość w sylabusie z-ca Dyrektora ds. studenckich prosi o ich skorygowanie. Zdarza się również, że Komisja rekomenduje przesunięcie danych zajęć zgłoszonych na II stopień od oferty na I stopniu (jeżeli poziom kursu ma zbyt podstawowy/ wprowadzający charakter), bądź odwrotnie (jeżeli dana zaawansowana propozycja lepiej pasuje do studiów magisterskich). Pozytywnie zaopiniowane przez Komisję oferty z-ca Dyrektora ds. studenckich przedstawia do głosowania na Radzie Naukowej Instytutu Socjologii¹⁰.

Wśród tematów jakie były regularnie dyskutowane na Komisji w ostatnich 4 latach były również, między innymi:

zasady dyplomowania, jako jeden z najpoważniejszych i najczęściej omawianych problemów (pojawiały się nawet pomysły zrezygnowania z prac licencjackich na rzecz portfolio, które gromadziłoby różne prace studenckie pisane w trakcie studiów). Pomysł ten jednak ostatecznie nie zdobył poparcia większości;

zasady zorganizowania seminariów dyplomowych, szczególnie na II stopniu (związana z tym dyskusja opisana jest szczegółowo w pkt. 4);

problemy związane z realizowaniem praktyk zawodowych na I stopniu. Studenci przypominają sobie o nich pod sam koniec studiów, rzadko korzystają z możliwości oferowanych przez wydziałowego pełnomocnika ds. praktyk, a coraz częściej dokumentem przedstawianym przy zaliczaniu praktyk jest umowa z pracodawcą; ostatecznie zdecydowali się więc zrezygnować z tego punktu programu studiów I stopnia, ponieważ coraz bardziej miały charakter fikcyjny;

zasady organizowania konkursów studenckich. konkursu na minigrant oraz konkursu publikacyjnego

zasady dofinansowywania projektów dydaktycznych zgłaszanych przez pracowników Instytutu

możliwość zapraszania wykładowców z zagranicy

konieczność uelastycznienia pensum dydaktycznego polegająca, chociażby, na docenieniu czasu i zaangażowania związanego z, czasem niesformalizowanym, ale praktykowanym

¹⁰ Opis ten odnosi się do regulaminów dotyczących do roku akademickiego 2018/19. Nowe zasady będą opracowane po powołaniu Rady Dydaktycznej, zgodnie z przepisami nowego Statutu UW.



indywidualną opieką naukową nad studentami, czy nakładów czasowych związanych z konsultowaniem prac dyplomowych, ale również raportów badawczych (szczególnie tych powstających w trakcie seminariów i warsztatów/projektów badawczych).

Bardzo ważnym punktem obrad Komisji Dydaktycznej jest sytuacja na studiach II stopnia. Już wcześniej opisane zostały pewne obserwowane przez nas problemy (nierówny poziom wiedzy i umiejętności, kandydaci niekwalifikacyjni) oraz już wprowadzone bądź planowane sposoby ich rozwiązania (egzamin wstępny, Niezależne dni). Wielokrotnie w trakcie Komisji dyskutowana była możliwość wprowadzenia tutoringu, jako odpowiedzi na konieczność bardziej przemyślanego budowania indywidualnych zajęć na II stopniu, który zbudowany jest na systemie zajęć fakultatywnych. Takie rozwiązanie, mające wielu zwolenników wśród kadry Instytutu, nakłada jednak na studentów obowiązek dokonywania wyboru, który dla niektórych z nich jest jednak mocno obciążający. Nawet wskazywanie kilku konkretnych grupujących zajęć w spójną całość nie zawsze jest wystarczającym wsparciem. Stąd też wprowadzenie instytucji opiekuna naukowego bywa wskazywane jako remedium, choć równocześnie nie wskazywany jest problem związany z dodatkowym obciążeniem dydaktycznym pracowników, którego - w obecnie obowiązujących na Wydziale Filozofii i Socjologii ramach - nie można umieścić w pensum dydaktycznym, nawet jako godzin nieregularnych.

Największe zmiany programu studiów II stopnia przeprowadziliśmy w 2012 roku, przy wprowadzaniu Krajowych Ram Kwalifikacji. Powołana została wówczas Komisja ds. Planów Studiów i Programów Kształcenia, w składzie dr hab. Ewa Nasalska (przewodnicząca), dr Marta Bucholc, dr Maciej Gdula, dr Małgorzata Głowacka-Grajper, dr Jacek Haman, dr Agnieszka Jasiewicz-Betkiewicz, dr Sławomir Mandes, dr Paweł Pojowski, oraz Konrad Lang - przedstawiciel ZSS IS, która pracowała przez cały rok akademicki 2011/12. Odbyła ona szereg spotkań i dyskusji zarówno we własnym gronie, jak i przeprowadzając rozmowy z innymi pracownikami, ze studentami oraz interesariuszami zewnętrznymi, które miały na celu zebranie informacji niezbędnych do zaprojektowania koniecznych zmian w programach studiów. Efektem trwających rok prac było zaproponowanie nowego programu studiów, którego celem miało być: a) pogłębienie znajomości wybranej subdyscypliny socjologii, b) rozwój zaawansowanych umiejętności badawczych, poprzez wprowadzenie warsztatów badawczych, jako obligatoryjnego elementu programu studiów, c) nacisk na pracę indywidualną studenta oraz intensywną współpracę wykładowcy (tutora/ promotora) ze studentem/magistrantem, d) budowanie bogatej, urozmaiconej i dynamicznie zmieniającej się oferty edukacyjnej, e) kształtowanie kompetencji koniecznych do pełnienia zróżnicowanych ról zawodowych. Konkretnie zmiany, jakie zostały wówczas wprowadzone obejmowały, między innymi, takie rozwiązania jak rezygnacja na II stopniu z zajęć o zbyt wprowadzającym/ podstawowym charakterze, zmiana formuły zajęć - ograniczenie wykładów na rzecz warsztatów, konwersatoriów i seminariów, zmiana sposobu zaliczania zajęć - mniej testów, więcej samodzielnie pisanych esejów/ prezentacji/ raportów, praca w mniejszych grupach, zmiana proporcji zajęć obligatoryjnych i fakultatywnych (na rzecz wybieranych). O uznaniu jako ci zaplanowanych zmian najlepiej świadczy otrzymanie przez IS UW, w 2014 roku, dotacji w wysokości miliona złotych w konkursie MNiSW na najlepsze dostosowanie programów studiów II stopnia do wymogów Krajowych Ram Kwalifikacji.

Gdy, w zeszłym roku, koniecznym stało się dostosowanie opisów studiów do wymogów nowej ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, zdecydowali się wprowadzić niewielką korektę



w programie studiów II stopnia oraz w efektach uczenia. Zmiany w programie były, zgodnie z polityką stosowaną w IS UW, efektem rozmów w gronie Komisji Dydaktycznej oraz odpowiedzi na postulaty zgłaszane przez studentów oraz prowadzących zajęcia. Wspomniana korekta polegała przede wszystkim na doprecyzowaniu samego opisu programu studiów i pogrupowaniu poszczególnych zajęć w trzy szerokie bloki zajęć, szczegółowo opisane w pkt. 2. Na wyrażenie postulatów zarówno studentów jak i wykładowców doszacowana została liczba godzin i ECTS za zajęcia z bloku badawczego, które wymagają (od obydwu stron) znacznego zaangażowania czasowego, jak również za zajęcia realizowane w języku obcym, które również wymagają dodatkowych, obecnie obligatoryjnych, konsultacji z prowadzącym. Równocześnie, pracując nad odniesieniem efektów uczenia się do wymogów Polskiej Ramy Kwalifikacji, zmniejszyliśmy liczbę efektów uczenia się, które od momentu wprowadzenia Krajowych Ram Kwalifikacji były bardzo rozbudowane i szczegółowe. Po kilku latach funkcjonowania rozwiązania, które w 2010 roku było dla nas nowym ujęciem, uznaliśmy za zasadne jego niewielkie skorygowanie polegające głównie, jak wspomnieliśmy, na rezygnacji z efektów zbyt szczegółowych czy podobnych do innych. Z jednej strony, nadal zależy nam na precyzyjnym sformułowaniu efektów (i powiązanych z nimi sposobów weryfikacji ich osiągnięcia) tak, by jak najlepiej komunikować kandydatom i studentom z jaką wiedzą i umiejętnościami będąć mieli czyli poszczególne zajęcia i cały program studiów. Z drugiej strony, rokrocznie przygotowujemy i weryfikujemy sylabusy poszczególnych zajęć, czy po prostu osławiamy się z nowym sposobem opisywania efektów uczenia się, widzieliśmy, że dotychczasowa lista jest nadmiernie rozbudowana.

Równocześnie nie jednak, szereg obserwacji i gromadzonych przez nas systematycznie danych, o których szczegółowo piszemy wyżej, skłania nas do podejmowania działań na rzecz zasadniczej reformy w ofercie studiów II stopnia.

Coraz częściej wskazywanym sposobem rozwiązania problemów obserwowanych na II stopniu jest ich gruntowna **reforma i zmiana ogólnej koncepcji kształcenia na poziomie magisterium**. O ile bezpośrednio po wprowadzeniu systemu bolońskiego dla wielu naszych studentów oczywiste było, że wyższe wykształcenie wymaga 5 lat studiów, o tyle od kilku lat obserwujemy sytuację, w której część absolwentów I stopnia uważa, że dyplom licencjata pozwoli im bez problemów funkcjonować na rynku pracy. Inni decydują się, zgodnie z duchem systemu bolońskiego, na zmianę dyscypliny, jak również wyrażają obawy, że II stopień w ramach tej samej dyscypliny nie da im nowych, bardziej wyspecjalizowanych kompetencji. Są to obserwacje wynikające zarówno z rozmów, które prowadziliśmy na zajęciach, zebraniach, czy nawet przerwach w czasie zajęć, jak i z bardziej systematycznych danych uwidoczonych w USOSie, czy pochodzących z badań, które przeprowadzamy wśród naszych studentów. W ciągu ostatnich dwóch lat dwukrotnie zrealizowane zostały wywiady grupowe z uczestnikami seminariów dyplomowych na I i na II stopniu, których tematyka związana była zarówno z oceną programu studiów, poszczególnych grup i modułów zajęć, jak i z oczekiwaniami i planami związanymi z dalszą edukacją. Do tych obserwacji dochodzą, przeprowadzone w ostatnim roku konsultacje z ekspertami z rynku pracy.

Do standardów naszej pracy należy bowiem stać się myślenie o rozwoju i otwarciu na zmiany, w tym wsłuchiwanie się w potrzeby studentów i interesariuszy zewnętrznych oraz reagowanie na zapotrzebowanie na nowe (bardzo odmiennie ujęte) wiedzę, umiejętności i kwalifikacje. W roku 2015, w współpracy z Instytutem Lingwistyki Stosowanej UW, utworzyliśmy nowy,



interdyscyplinarny kierunek studiów **Język i społeczeństwo – interdyscyplinarne studia nad dyskursem** (kształcą specjalistów posiadających pogłębioną wiedzę o mechanizmach współczesnego komunikowania i o specyfice dyskursów społecznych i specjalistycznych), który cieszy się sporym zainteresowaniem kandydatów, zarówno po społecznych jak i humanistycznych kierunkach na I stopniu. Absolwenci JiS potrafią łączyć dwie perspektywy badawcze: socjologiczną i lingwistyczną, umieją zdobywać, selekcjonować, przetwarzać, analizować i interpretować dane oraz informacje, jak również potrafią planować i realizować (indywidualne i zespołowe) projekty badawcze z zakresu analizy komunikacji i dyskursów społecznych przy użyciu metodologii wypracowanej przez socjologów i lingwistów.

Od tego roku rozpoczynamy natomiast nowe, wyspecjalizowane studia II stopnia **Socjologia cyfrowa**, powstające w ramach **Programu zintegrowanych działań na rzecz rozwoju Uniwersytetu Warszawskiego** (program operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój, o priorytetowa III. Szkolnictwo wyższe dla gospodarki i rozwoju, działanie: 3.5 Kompleksowe programy szkół wyższych).

Socjologia cyfrowa zaprojektowana została przez nas jako studia kształcące badaczy społecznych wyposażonych w wielokierunkowe kompetencje (z różnych dziedzin) niezbędnych do skutecznego planowania i wdrażania projektów z pogranicza nauk społecznych i wiatła nowych technologii. Przeprowadzona przez nas diagnoza zapotrzebowania na nowe studia (szczególnie badania z interesariuszami zewnętrznymi opisane są w pkt. 6) pozwoliła na wypracowanie kafeterii cech i umiejętności, które powinien posiadać absolwent projektowanego kierunku chcący z powodzeniem znaleźć pracę na współczesnym, technologicznie zaawansowanym rynku pracy. Wśród potrzebnych kompetencji szczególnie ważne okazały się te związane z analizowaniem dużych zbiorów danych i interpretowaniem wniosków w odniesieniu do szerszego kontekstu społecznego. Okazuje się bowiem, że często w toku pracy firmy nie udaje się nawiązać współpracy pomiędzy deweloperami systemów IT czy analitykami danych a osobami odpowiedzialnymi za tworzenie i projektowanie strategii rozwoju firmy, co prowadzi do niedostatecznego wykorzystania potencjału posiadanych danych i w konsekwencji do tylko częściowego wykorzystania potencjału firmy. Absolwent Socjologii cyfrowej ma więc być przygotowany do wejścia w rolę mediatora pomiędzy informatykami czy ekonomistami a PR managerami i kreatorami marki. Zdaniem przedstawicieli otoczenia biznesowego biorących udział w konsultacjach wśród potencjalnych pracodawców tego kierunku mogły znaleźć się firmy zajmujące się marketingiem internetowym, nowoczesne firmy doradcze (zlecające np. przygotowanie analiz dla zarządów, wizualizacji danych czy wyjaśnianie potencjalnych możliwości wykorzystania danych), firmy konsultingowe i think tanki, sektor bankowy (takie zadania, jak: obsługa systemu bankowego, wdrażanie nowych rozwiązań z zakresu IT) czy instytucje publiczne (obsługujące duże zbiory danych, jak np. ZUS i NFZ).

Pierwsza rekrutacja na ten nowy kierunek prowadzony przez Instytut Socjologii odbyła się w lipcu br. Z jej przebiegu, ale też z wywiadów grupowych, które przeprowadzaliśmy kilkakrotnie w ostatnich latach wśród naszych studentów I i II stopnia, wynika, że jest to interesująca propozycja dla osób planujących kontynuować studia socjologiczne, ale które od programu II stopnia oczekują większej specjalizacji, która nie zamyka się w dziedzinach/modułach specjalizacyjnych, lecz raczej stanowi osobny spójny program kształcenia.



UNIwersytet
Warszawski

Niezależnie od powyżej przedstawionych zmian w nadchodzących miesiącach dyskutowane będą dalsze kroki związane z doskonaleniem kształcenia na II stopniu i zmianami w tym momencie ogólnego charakteru studiów magisterskich w kierunku bardziej kompaktowej i wyspecjalizowanej oferty. Wydaje się bowiem, że otwarcie na zmiany i przekonanie o konieczności ich weryfikowania efektów naszej dydaktyki jest stałym elementem pracy w Instytucie Socjologii UW.



Cz II. Perspektywy rozwoju kierunku studiów

Analiza SWOT programu studiów na ocenianym kierunku i jego realizacji z uwzględnieniem szczególnych kryteriów oceny programowej

	POZYTYWNE	NEGATYWNE
C z y n n i k i w e w n t r z n e	Mocne strony K1: Modułowa konstrukcja kształcenia (cieki i bloki zajęć) umożliwia adaptację do zmieniającego się popytu na treści programowe K1, K2: mocne osadzenie treści dydaktycznych w empirii i związku programu nauczania z aktualnie prowadzonymi badaniami K1, K2: powiązanie szerokiej perspektywy na socjologię, zawartej w programie, z możliwością pogłębienia i specjalizacji K4: zróbnicowane kompetencje i obszary zainteresowań kadry, umożliwiające bieżące adaptacje programu nauczania K8: nastawienie na udział studentów w badaniach i wspieranie ich samodzielności	Słabe strony K2, K3: Wymóg przyjmowania na studia II stopnia absolwentów dowolnych kierunków i konieczność wyrównywania poziomu wiedzy z absolwentami studiów socjologicznych K3: Nieterminowe uzyskiwanie zaliczeń i opóźnione finalizowanie studiów. Często generowane słabym przygotowaniem części studentów, równoczesnym zarabkowaniem, ale te złyimi nawykami części kadry, która nie egzekwuje terminowego podchodzenia do zaliczeń i egzaminów K5: Część sal dydaktycznych budynku Karowa 18 znajduje się w zasobach UW, co znacząco ogranicza swobodne kształtowanie siatki zajęć jest ograniczone
C z y n n i k i z e w n t r z n e	Szanse K1, K6: Dobre kontakty z otoczeniem zewnętrznym. umożliwiające tak konstruowanie programu studiów jak i powiązanie treści nauczania z praktyką społeczną K1, K7, K10: zaangażowanie samorządu studenckiego w konstrukcję programu studiów i wpływ samorządu na sposób jego realizacji K7: nawiązywanie przez IS UW kontaktów międzynarodowych	Zagrożenia K1: Trudne do przewidzenia konsekwencje zmian organizacyjnych uczelni związane z wejściem w życie UoSW K3: spadek liczby kandydatów i studentów K3: Coraz częstsze podejmowanie pracy zarobkowej przez studentów. w czasie studiów K4: Przerwanie procesu socjalizacji do zawodu nauczyciela akademickiego w wyniku wprowadzenia szkół doktorskich i likwidacji studiów doktoranckich w jednostkach uczelni nadmierna biurokratyzacja zabierająca czas na dydaktykę i badania naukowe ciągłe zmiany przepisów, zasady, kryteria i wymagania wobec pracowników i wobec programów studiów



UNIwersytet
Warszawski

(Pieczęć uczelni)

o o o o o o o o o o o o o o o o o o

(podpis Dziekana/Kierownika jednostki)

o o o o o o o o o o o o o o o o o o

(podpis Rektora)

Warszawa, dnia 03.10.2019.